

Hallituksen esitys eduskunnalle hissiturvallisuuslaiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi hissiturvallisuuslaki. Nykyisin sähköturvallisuuslaissa oleva hissejä koskeva sääntely erotettaisiin omaksi erillislainsi ja pääosin asetustasolla oleva sääntely nostettaisiin lain tasolle. Hissiturvallisuutta koskeva kokonaisuudistus on pääasiassa lainsäädäntötekkinen uudistus ja sisällöllisiä muutoksia ehdotetaan rajallisesti.

Ehdotetulla lailla on tarkoitus panna täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston hissejä ja hissien turvakomponentteja koskeva direktiivi. Hissidirektiivi on osa Euroopan unionissa toteutettavaa laajaa tuotesääntelyuudistusta, jolla on arvioitu olevan laajahkoja vaikutuksia tuoteturvallisuutta ja markkinavalvontaa koskevaan lainsäädäntöön.

Hissidirektiivin edellyttämän sääntelyn lisäksi ehdotettavalla lailla varmistettaisiin hissien käytön aikainen turvallisuus eli turvallisuus markkinoille saattamisen jälkeen. Laissa säädettäisiin hissien huoltamisesta, korjaamisesta, muutostöistä, tarkastamisesta ja hissialan töistä sekä niiden valvonnasta. Käytön aikaisesta turvallisuudesta säättäminen on kansallista sääntelyä.

Hissidirektiivi on pantava täytäntöön viimeistään 19 päivänä huhtikuuta 2016 ja sen soveltaminen alkaa 20 päivänä huhtikuuta 2016. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 20 päivänä huhtikuuta 2016.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	4
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	7
2.3 Nykytilan arviointi.....	11
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	15
3.1 Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	15
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	17
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	18
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	18
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	20
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	21
5 ASIAN VALMISTELU.....	21
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	21
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	22
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	24
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	26
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	26
1.1 Hissiturvallisuuslaki.....	26
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	66
3 VOIMAANTULO.....	67
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	67
LAKIEHDOTUS.....	75
Hissiturvallisuuslaki.....	75
LIITE.....	103
ASETUSLUONNOS.....	103
hissien turvallisuudesta.....	103

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan komissio antoi 21 päivänä marraskuuta 2011 yhdeksän direktiiviehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston tuotedirektiiveiksi niin sanottu "Alignment Package" (jäljempänä *direktiivipaketti*). Direktiivipaketti sisälsi yhdeksän direktiiviehdotusta ja niiden joukossa oli myös ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi hissien ja hissien turvakomponenttien markkinoille saattamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta KOM(2011) 770 lopullinen, (uudelleenlaatiminen). Kyseessä olevalla hissidirektiiviehdotuksella korvataan nykyinen hissidirektiivi (95/16 EY). Direktiivipaketti sisälsi myös kaksi muuta sähköturvallisuuteen liittyvää direktiiviehdotusta: ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sähkömagneettista yhteensopivuutta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta KOM(2011) 765 lopullinen, (uudelleenlaatiminen), ja ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tietyllä jännitealueella toimivien sähkölaitteiden asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta KOM(2011) 773 lopullinen, (uudelleenlaatiminen). Direktiivipaketissa olevat direktiivit oli mukautettu EU:n uuden lainsäädäntökehyksen (New Legislative Framework, NLF) mallin mukaiseksi.

Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät yhdessä komission ehdotuksesta (21.11.2011) tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, yhteispäätösmenettely (SEUT 289(1) artikla) direktiivipaketissa mukana olleet kahdeksan direktiiviä. Euroopan parlamentti hyväksyi direktiivit 5 päivänä helmikuuta 2014 ja neuvosto hyväksyi direktiivit 20 päivänä helmikuuta 2014. Neuvosto ja Euroopan parlamentti allekirjoittivat direktiivit 26 päivänä helmikuuta 2014. Direktiivit annettiin tiedoksi jäsenvaltioille ja julkaistiin virallisesti 29 päivänä maaliskuuta 2014 Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Direktiivit tulivat voimaan 18 päivänä huhtikuuta 2014. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja julkaistava direktiivien toimeenpanoon tarvittavat kansalliset säädökset viimeistään 19 päivänä huhtikuuta 2016 ja säännöksiä soveltaminen alkaa 20 päivänä huhtikuuta 2016. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi pyroteknisten tuotteiden asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta (uudelleenlaadittu) (2013/29/EU) oli jo hyväksytty aikaisemmin 2 päivänä kesäkuuta 2013 ja julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä 28 päivänä kesäkuuta 2013. Direktiivipaketin direktiivien joukossa olivat myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi hissejä ja hissien turvakomponentteja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta (2014/33/EU), jäljempänä *hissidirektiivi*, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sähkömagneettista yhteensopivuutta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta (uudelleenlaadittu) (2014/30/EU), jäljempänä *EMC-direktiivi* sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tietyllä jännitealueella toimivien sähkölaitteiden asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta (uudelleenlaadittu) (2014/35/EU), jäljempänä *pienjännitedirektiivi*.

Euroopan komission antama hissidirektiiviehdotus käynnisti sähköturvallisuuslainsäädännön lainvalmistelutyön. Lainvalmistelutyön aloittamiselle oli myös perustuslaillisia syitä. Voimassa oleva hissidirektiivi on toimeenpantu kansalliseen lainsäädäntöön lähes yksinomaan kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksellä hissien turvallisuudesta (564/1997). Tämä toimeenpanonratkaisu ei täytä enää perustuslain vaatimuksia, sillä perustuslain mukaan monista asioista olisi tullut säätää laintasolla. Perustuslaista johtuvat vaatimukset on otettava huomioon niin valmisteluhanketta suunniteltaessa kuin sääntelyvaihtoehtoja harkittaessa. Perustuslain mukaan säädöksiä ovat lait ja asetukset. Asetuksia ovat valtioneuvoston asetus, tasavallan presidentin asetus ja ministeriöiden asetukset. Nykyinen perustuslaki ei tunne enää säädösnimikettä

kauppa- ja teollisuusministeriön päätös. Perustuslain 80 §:n mukaan lailla on säädettävä asioista, jotka perustuslain mukaan kuuluvat lainsäädännön alaan. Esimerkiksi yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla eikä eduskunta voi siirtää näiltä osin lainsäädäntövaltaansa (delegointikielto). Lainsäädäntövallan siirtäminen edellyttää lisäksi, että laista on asiasta perussäännös sekä riittävän tarkkarajainen ja täsmällinen valtuutussäännös. Koko sähköturvallisuuslainsäädännön osalta on ongelmana juuri se, että asetustasolla on säädetty asioista, joista olisi tullut säätää laintasolla ja lisäksi asetuksen antamiseen oikeuttavat valtuutuspykälät ovat puutteellisia ja laintasolla ei ole säädetty perussäännöksistä lainkaan tai riittävästi. Tästä johtuen koko sähköturvallisuuslainsäädäntö on uudistettava kokonaan.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Hissiturvallisuutta koskevat säädökset

Voimassa olevat hissien turvallisuutta koskevat säännökset sisältyvät sähköturvallisuussäädöksiin. Sähköturvallisuuslaki (410/1996), joka tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 1996, kumosi 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetun sähkölain (319/1979). Sähköturvallisuuslakia ja sen nojalla annettuja alemman asteisia säädöksiä sovelletaan sähköturvallisuusasetuksen (498/1996) nojalla kaikkiin hissien turvallisuutta koskeviin vaatimuksiin.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/16/EY jäsenvaltioiden hissejä koskevan lainsäädännön lähentämisestä, jäljempänä *nykyinen hissidirektiivi*, on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksellä hissien turvallisuudesta.

Kansallisen lainsäädännön piiriin kuuluvista, hissien käytön aikaisista asioista kuten pätevyyksistä, huollosta ja tarkastamisesta, säädetään sähköturvallisuuslain lisäksi sähköturvallisuusasetuksessa (498/1996), kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksessa hissien käytöstä (663/1996) sekä kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä sähköalan töistä (516/1996).

Säädösrakenteen taustaa

Nykyinen sähköturvallisuuslainsäädännön rakenne muodostui 1990-luvun puolivälissä tehdyssä laajassa uudistuksessa, jossa sähköturvallisuuden hallintomalli muutettiin. Vuosina 1928 - 1994 sähköturvallisuuden valvontaa ja tarkastustehtäviä hoidettiin yhdistyspohjaisesti, ensin Sähkötarkastuslaitos ry:ssä ja vuodesta 1980 Sähkötarkastuskeskuksessa. Alan toimijat yhteistyössä vastasivat sähköturvallisuuden kehittämisestä. Valvonta ja muut viranomaistehtävät ja toisaalta teknilliset tarkastus- ja testaustehtävät erotettiin toisistaan 1990-luvun uudistuksessa. Sähkötarkastuskeskuksen toiminta lopetettiin ja sen tehtävät jaettiin eri toimijoille. Valvonta- ja viranomaistehtäviä varten perustettiin vuonna 1995 uusi valtion virasto, Turva-tekniikan keskus, Tukes. Teknilliset tarkastus- ja testaustehtävät annettiin yrityksille ja laitoksille, jotka voivat toimia niin sanottuina kolmansina osapuolina. Muutoksen taustalla olivat muun muassa Euroopan yhdentymiskehitys, tehokkuusideologia, yksityistäminen ja palvelujen kehittäminen.

Sähköturvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä on sovellettu hisseihin sähkölaitoksista annetusta laista (167/1928) alkaen. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö (30.12.2007 saakka kauppa- ja teollisuusministeriö) on antanut hissejä koskevia alemman asteisia säädöksiä ja määräyksiä sähköturvallisuudesta annettujen lakien nojalla. Hissin on katsottu olevan sähkölaitteisto ja siten kuuluvan sähkölainsäädännön alaisuuteen.

Hissiturvallisuuden valvonta

Sähköturvallisuuslain mukaan hissiturvallisuuden valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle ja hissialan turvallisuutta valvoo ministeriön alaisuudessa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tukes. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii ministeriön vahvistaman tulossopimuksen mukaisesti valvoessaan hissialan turvallisuutta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo hissien asentamista, kunnossapitoa, tarkastamista ja käyttöä hissejä koskevien säädösten sekä työ- ja elinkeinoministeriön ohjeiden mukaan. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii hissien markkinavalvontaviranomaisena. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tekee yhteistyötä kansallisten sidosryhmien kanssa ja osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tutkii tarvittaessa hisseillä sattuneet onnettomuudet. Sen tehtäviin kuuluu myös seurata hissialan standardien kehitystä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa hissialan säännösten soveltamista yhtenäistäviä ja hallinnollisia ohjeita, niin sanottuja Tukes-ohjeita. Lisäksi sen tehtävänä on hissiturvallisuutta koskeva kehitys-, viestintä- ja neuvontatoiminta.

Uusien hissien vaatimustenmukaisuus

Hissidirektiivi säätää uuden lähestymistavan mukaisena direktiivinä olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset uusille hisseille. Hissin katsotaan täyttävän olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset, kun se on suunniteltu ja valmistettu sitä koskevien yhdenmukaistettujen eurooppalaisten standardien mukaisesti. Hissi voi myös poiketa standardista, mutta poikkeavien ratkaisujen osalta on osoitettava, että standardissa esitetty turvallisuustaso saavutetaan. Standardit laatii Euroopan komission mandaatilla Eurooppalainen standardointijärjestö CEN (European Committee for Standardization).

Markkinoille saatettavien hissien vaatimustenmukaisuus varmistetaan hissidirektiivin moduuleissa määriteltujen vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden mukaisesti. Menettelyt perustuvat erityyppisiin tarkastuksiin ja laadunvarmistusjärjestelmiin. Tyypillisin Suomessa käytetty menetelmä on, että hissi on suunniteltu ja rakennettu EU-tyyppitarkastuksessa olleen mallihissin perusteella ja hissiä käyttöönotettaessa ilmoitettu laitos tekee sille lopputarkastuksen. Hissin markkinoille saattamisen yhteydessä hissin asentaja antaa hissistä EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen ja kiinnittää hissiin CE-merkinnän. Hissin asentajalla direktiivissä tarkoitetaan tahoa, joka vastaa hissin suunnittelusta, valmistuksesta, asennuksesta ja markkinoille saattamisesta. Hissidirektiivi asettaa myös vaatimuksia uuden hissin valmistamiseen ja markkinoille saattamiseen liittyville toimijoille, kuten hissin asentajalle ja ilmoitetuille laitoksille.

Määräaikaistarkastukset

Käytössä oleville hisseille tehdään määräaikaistarkastus hissien käytöstä annetun kauppaja teollisuusministeriön asetuksen (663/1996) mukaan kahden vuoden välein. Ensimmäisen kerran tarkastus tehdään kuitenkin neljän vuoden kuluessa käyttöönotosta. Määräaikaistarkastuksia tekevät Turvallisuus- ja kemikaaliviraston valtuuttamat tarkastuslaitokset. Vuonna 2014 Suomessa toimi kolme hissejä tarkastavaa valtuutettua laitosta. Määräaikaistarkastuksessa varmistetaan siitä, että hissin käyttö on turvallista, hissin huolto-ohjelmaa on noudatettu ja että hissin huoltoon tarvittavat välineet ja dokumentit ovat käytettävissä. Tarkastuksesta laaditaan hissin haltijan käyttöön tarkastuspöytäkirja, josta käy ilmi havaitut viat ja puutteet. Hissin haltijan on huolehdittava siitä, että havaitut viat ja puutteet korjataan riittävän nopeasti.

Hisseihin liittyvät työt

Hissitöitä tekevän toiminnanharjoittajan on tehtävä ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle hissitöistä ennen toiminnan aloittamista. Toiminnanharjoittajalla on oltava palveluksessaan hissitöiden johtaja. Hissitöiden johtajan tehtävä on huolehtia yrityksessä siitä, että työn tekeminen ja työn lopputulos ovat turvallisia. Hissitöiden johtajalle on asetettu pätevyysvaatimuksia, jotka koskevat koulutusta, työkokemusta ja hissiturvallisuustutkinnon suorittamista.

Hissipätevyyksiä on kaksi eri laajuista: hissipätevyys 1 oikeuttaa toimimaan hissien rakennus-, peruseräparannus-, korjaus- ja huoltotöiden johtajana ja hissipätevyys 2 oikeuttaa toimimaan hissien korjaus- ja huoltotöiden johtajana. Toiminnanharjoittaja voi tehdä hissitöitä sillä laajuudella, johon hissitöiden johtajan pätevyys oikeuttaa. Molemmat hissipätevyydet oikeuttavat lisäksi sähkötöihin sähköturvallisuuslaissa mainitun sähköpätevyys 3:n tarkoittamassa laajuudessa. Hissitöiden johtajan kelpoisuuden arvioi ja pätevyystodistuksen antaa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston nimeämä arviointilaitos, Henkilö- ja yritysarviointi SETI Oy. Arviointilaitoksen toimintaoikeudet myöntää ja laitoksen toimintaa valvoo Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Myöntämisen edellytyksenä on, että pätevyysarviointilaitoksen toiminnasta on FINAS:n (kansallinen akkreditointielin) antama todistus, joka perustuu pätevyysarviointilaitoksen hissipätevyyksien myöntämiseen liittyvän toiminnan arviointiin. Arvioinnissa todenneetaan sähköturvallisuussäädösten vaatimusten täyttyminen ja toiminnan riippumattomuus ja puolueettomuus soveltaen Eurooppalaista standardia SFS-EN 17024 ”Confirmity assesment – General requirements for bodies operating certification of persons” (Vaatimustenmukaisuuden arviointi – Yleiset vaatimukset pätevyysarviointilaitosten henkilöiden sertifiointiin). Ensiarvioinnin ja määräväläin tehtävän laajemman arvioinnin lisäksi FINAS valvoo SETI Oy:n hissipätevyyksien antamiseen liittyvää toimintaa määräaikaissäädöksiä. Hissiturvallisuustutkinnon järjestää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sähköurakoitsijarekisterissä on 103 hissitöistä ilmoituksen tehnyttä toiminnanharjoittajaa. SETI Oy on käsitellyt 20 vuoden aikana 153 pätevyystodistushakemusta, joista hylättyjä on ollut 13. Pätevyystodistuksia on myönnetty 2010-luvulla keskimäärin vuodessa viisi. Vastaavana aikana on hylättyjä päätöksiä ollut kuusi eli keskimäärin yksi/vuosi.

Hissitöitä itsenäisesti tekevälle henkilölle on asetettu kelpoisuusvaatimuksia, jotka koskevat koulutusta, opastusta ja työkokemusta. Jos vaatimukset määritellystä ammattitaidosta eivät täyty, tulee työskentelyä valvoa ja ohjata hissialan ammattitaitoinen henkilö.

Hissitöihin sovelletaan, mitä sähköturvallisuussäädöksissä, kuten kauppaja teollisuusministeriön päätöksessä sähköalan töistä (516/1996), säädetään sähkötyöturvallisuudesta. Säännöksissä esitettyjen turvallisuusvaatimusten katsotaan täyttyvän, kun työ tehdään Turvallisuus- ja kemikaaliviraston vahvistamien asiaa koskevien standardien mukaisesti. Kyseisiä standardeja ovat mm. standardisarja SFS-6000 Pienjännitesähköasennukset sekä SFS 6002 Sähkötyöturvallisuus.

Hissin haltija

Hissin haltijalle on annettu suuri vastuu käytössä olevan hissien pitämiseksi turvallisena. Hissin haltijan tulee huolehtia siitä, että hissillä on huolto-ohjelma ja että hissiä huolletaan ohjelman mukaisesti ja että havaitut viat ja puutteet korjataan viipymättä. Hissin haltijan tulee huolehtia myös siitä, että hissille tehdään määräaikaistarkastukset ja että hissistä pelastaminen tapahtuu turvallisesti ja riittävän nopeasti. Käytännössä hissien haltija antaa useimmiten hissihuoltoliikkeen tehtäväksi hissien huoltamisen ja korjaamisen sekä ihmisten pelastamisen hissistä.

Muutostyöt hissiin

Muutostyöllä tarkoitetaan hissien osan tai isomman kokonaisuuden korvaamista alkuperäisestä poikkeavalla osalla tai rakenteella. Hissien muutostöiltä edellytetään, että uusittavien laitekokonaisuuksien on oltava viimeisimpien vaatimusten mukaisia. Jos kyseessä on hissien korjaus eikä muutostyö, saa noudattaa hissien rakentamisaikana voimassa olleita vaatimuksia. Yleisenä vaatimuksena on mainittu, että hissien korjaus- ja muutostyöt eivät saa heikentää hissien turvallisuutta.

Muut laitteet kuin henkilöhissit

Kauppa- ja teollisuusministeriön asetusta hissien käytöstä sovelletaan henkilöhissien lisäksi myös eräisiin muihin laitteisiin. Sellaisia laitteita ovat seuraavat hisseihin verrattavat henkilöiden nosto- ja siirtolaitteet: liukuportaat, liukukäytävät, kevythissit, porrashissit ja paternosterhissit. Asetuksen siirtymäsäännöksissä sen soveltamisalaan on sisällytetty myös eräitä laitteita, jotka eivät siirrä henkilöitä. Kyseisiä laitteita ovat tietynlaiset nosto-ovet, nostoluukut, hyllystöhissit, tavaralavahissit ja pikkuhissit. Asetuksessa säädetään edellä mainittujen laitteiden huollosta ja tarkastamisesta vastaavasti kuin henkilöhisseistä on säädetty, paitsi siltä osin, että niitä voi tarkastaa valtuutetun laitoksen lisäksi valtuutettu tarkastaja ja että niiden määräaikaistarkastusten jaksotukset poikkeavat henkilöhissien jaksotuksista. Kaikki edellä mainitut laitteet kuuluvat Euroopan Parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/42/EY koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta (uudelleenlaadittu) soveltamisalaan (jäljempänä *konedirektiivi*). Näitä laitteita koskee valtioneuvoston asetus koneiden turvallisuudesta (400/2008) ja laitteet saatetaan markkinoille sen mukaisesti. Markkinaavalvonnasta vastaa työpaikoilla olevien laitteiden osalta sosiaali- ja terveysministeriö ja sen alaiset aluehallintovirastot ja kuluttajakäytössä olevien laitteiden osalta Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Työpaikoilla olevia laitteita koskee käytön aikaisten asioiden osalta kauppa- ja teollisuusministeriön hissien käytöstä antaman asetuksen lisäksi valtioneuvoston asetus työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta (403/2008).

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Ulkomainen lainsäädäntö

Koska kyse on samanaikaisesti kaikissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa sovellettavasta täysharmonisointiin perustuvasta sääntelystä, ulkomaisen lainsäädännön tulisi lähtökohtaisesti asiasisällöltään vastata Suomen lainsäädäntöä. Erot liittyvät asiallisesti siihen, minkä tason säännöksillä direktiivi on saatettu voimaan eri maiden lainsäädännössä. Vertaaminen ulkomaiseen lainsäädäntöön on hankalaa sen vuoksi, että täytäntöönpanomenettelyt ovat jäsenvaltioissa edenneet rinnakkain.

Euroopan unionin uusi lainsäädäntökehys

Niin sanotun uuden lainsäädäntökehityksen avulla pyritään edistämään tuotteiden yhtenäistä ja tehokasta sääntelyä kaupan esteiden poistamiseksi sekä ihmisten terveyden, turvallisuuden ja ympäristönsuojelun edistämiseksi. Uuden lainsäädäntökehityksen perustana on kaksi säädöstä: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 765/2008 tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinaavalvontaa koskevista vaatimuksista (jäljempänä *NLF-asetus*) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 768/2008/EY tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvistä yhteisistä puitteista (jäljempänä *NLF-päätös*). Säädöksissä määritetään ne keskeiset käsitteet ja periaatteet, joihin sektorikohtainen tuotesääntely nojaa ja joiden mukaisesti sektorisääntelyä tulee kehittää.

NLF-asetusta sovelletaan sektorikohtaisen lainsäädännön rinnalla ja sen soveltaminen alkoi 1 päivänä tammikuuta 2010. Siinä säädetään akkreditoinnista, markkinavalvonnasta, kolmansista maista tuotavien tuotteiden valvonnasta ja CE-merkinnästä. NLF-asetus on jäsenvaltioita sellaisenaan velvoittava.

NLF-päätöksessä vahvistetaan EU:n yhteiset puitteet tuotteita koskevalle yhdenmukaistamislainsäädännölle. Nämä puitteet koostuvat mallisäännöksistä, joita yleisesti käytetään EU:n tuotelainsäädännössä (esimerkiksi määritelmät, talouden toimijoiden velvollisuudet, ilmoitetut laitokset, suojamenettelyt ja tuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt). Uuteen lainsäädäntökehykseen sisältyy toiminnanharjoittajia koskevia, tuotelainsäädännön täytäntöönpanoa ja valvontaa tehostavia velvollisuuksia. NLF-päätöksessä on kuvattu vaihtoehtoiset tavat osoittaa tuotteen vaatimustenmukaisuus. NLF-päätös ei ole suoraan sovellettavaa oikeutta, vaan se on ohje lainsäätäjälle uutta sektorikohtaista lainsäädäntöä tehtäessä.

Euroopan unionissa on ollut käynnissä kaksi uudistushanketta, jotka yhdenmukaistavat ja selkeyttävät tuotteiden vaatimustenmukaisuutta ja turvallisuutta sekä niiden markkinavalvontaa koskevaa sääntelyä. Euroopan komissio antoi 21 päivänä marraskuuta 2011 direktiivipaketin. Direktiivipaketin direktiivit on mukautettu NLF-päätöksen mukaiseksi.

Euroopan komissio antoi lisäksi 13 päivänä helmikuussa 2013 osana tuoteturvallisuus- ja markkinavalvontapakettia ehdotuksen asetukseksi kulutustavaroiden turvallisuudesta (KOM(2013) 78 lopullinen) ja ehdotuksen asetukseksi tuotteiden markkinavalvonnasta (KOM(2013) 75 lopullinen). Ehdotuksen tavoitteena on parantaa sisämarkkinoilla liikkuvien tuotteiden turvallisuutta. Asetusehdotuksilla pyritään erityisesti kokoamaan ja vahvistamaan EU:n tuoteturvallisuusvaatimuksia, tehostamaan markkinavalvontaa ja sen koordinaatiota sekä yksinkertaistamaan EU-sääntelyn rakennetta. Ehdotuksilla on arvioitu olevan laajahkoja vaikutuksia tuoteturvallisuutta ja markkinavalvontaa koskevaan lainsäädäntöön. EU:n tuoteturvallisuus- ja markkinavalvontapakettin käsittely on keskeytynyt tuoteturvallisuusasetuksen 7 artiklan tuotteiden alkuperämerkinnän vaatimuksesta.

Uudelleenlaadittu hissidirektiivi

Uusi vuonna 2014 annettu hissidirektiivi (2014/33/EU) perustuu paljon vuonna 1995 annettuun hissidirektiiviin (95/16/EY). Uudessa hissidirektiivissä on otettu huomioon NLF-asetus ja siihen on viety NLF-päätöksen edellyttämät muutokset. Hissidirektiivin uudelleen laadinnalla ja NLF-päätöksen perusteella tehdyillä lisäyksillä on pyritty yhdenmukaistamaan direktiivin sisältöä ja rakennetta muiden tuotedirektiivien kanssa. Uuden hissidirektiivin soveltamisala ja olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset ovat vastaavat kuin nykyisen hissidirektiivin. Lisäksi hissidirektiivillä tavoitellaan EU:n sisämarkkinoiden päätavoitetta tuotteiden vapaan liikkuvuuden turvaamista sekä markkinoille saatettavien hissien ja hissien turvakomponenttien vaatimustenmukaisuuden ja turvallisuuden varmistamista. Uudella hissidirektiivillä kumotaan vuoden 1995 hissidirektiivi.

Uutta hissidirektiiviä sovelletaan markkinoille saatettaviin hisseihin ja hissien turvakomponentteihin. Hissidirektiivin pääasiallinen soveltaminen koskee henkilöhisseejä tai henkilö- ja tavarahissejä. Myös yksinomaan tavarankuljetukseen tarkoitettut hissit kuuluvat direktiivin soveltamisalaan tarkoin direktiivissä rajatuissa tilanteissa. Lisäksi hissidirektiivissä on rajattu sen soveltamisalan ulkopuolelle 11 laitetta. Hissidirektiiviä ei myöskään sovelleta, jos unionin erityislainsäädännössä on yksityiskohtaisempaa soveltuva sääntely hisseihin tai hissien turvakomponentteihin liittyvistä riskeistä. Hissidirektiivissä on otettu käyttöön yhdenmukaiset määritelmät termeistä, joita käytetään yleisesti kaikkialla unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä.

Hissidirektiivin II-luvussa on NLF-mukautuksesta johtuen otettu aiempaa tarkemmat säännökset eri talouden toimijoiden velvollisuuksista. Kaikilla hissidirektiivin mukaisilla talouden toimijoilla on vastuu toteuttaa tarvittavia toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että markkinoille saatetaan ainoastaan sellaisia hissejä ja markkinoilla asetetaan saataville ainoastaan sellaisia hissien turvakomponentteja, jotka ovat hissidirektiivin mukaisia. Talouden toimijat vastaisivat tästä toimitusketjuun liittyvien tehtäviensä mukaisesti, jonka vuoksi velvollisuuksien jakautuminen onkin säädetty yksityiskohtaisesti. Hissien osalta pääasiallinen vastuu on asentajilla ja hissien turvakomponenteista vastaa pääasiassa valmistaja. Hissin asentajan velvollisuus on varmistaa hissien vaatimustenmukaisuus. Asentajan on varmistettava, että hissi on suunniteltu, valmistettu, asennettu ja testattu hissidirektiivin olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten mukaisesti. Asentajan on laadittava tekniset asiakirjat ja suoritettava hissille vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely käyttäen ilmoitettua laitosta. Samanlainen velvollisuus on valmistajalla hissien turvakomponenttien osalta. Hissidirektiivin mukaan asentajilla ja valmistajilla on myös parhaat mahdollisuudet suorittaa vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely, sillä näillä on yksityiskohtaiset tiedot suunnittelu- ja tuotantoprosessista. Tämän vuoksi vaatimustenmukaisuuden arviointi kuuluu yksinomaan valmistajan tai asentajan velvollisuuksiin. Maahantuoja sen sijaan vastaa siitä, että sen markkinoille saattamat hissien turvakomponentit ovat direktiivin vaatimusten mukaisia sekä siitä, että maahantuoja varmistuu, että vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä on noudatettu ja hissidirektiivin vaatimat asiakirjat ovat kansallisten viranomaisten saatavilla. Jakelija vastaa taas siitä, että se noudattaa asianmukaista huolellisuutta varmistaakseen, ettei sen hissien turvakomponentille suoritama käsittely vaikuta kielteisesti turvakomponentin vaatimustenmukaisuuteen. Talouden toimijoiden on tehtävä hissidirektiivissä tarkemmin säädettyjä toimenpiteitä myös silloin, kun he havaitsevat riskin hississä tai hissien turvakomponentissa.

Hissidirektiivin III-luvussa on säädetty hissien ja hissien turvakomponenttien olennaisista terveys- ja turvallisuusvaatimuksista, vaatimustenmukaisuusolettamasta, vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä, EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta sekä CE-merkinnästä ja sen kiinnittämisestä. Hissidirektiivin säätämistekniikka on sellainen, että näistä tarkempia määräyksiä annetaan pitkälti direktiivin liitteissä ja itse direktiivin artiklassa on tyydytty vain viittaamaan näihin liitteisiin.

Hissidirektiivin liitteessä I esitetään hissien ja hissien turvakomponenttien olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset. Asentajan tai valmistajan on ensinnäkin osoitettava hissien tai hissien turvakomponenttien olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimustenmukaisuus noudattamalla hissidirektiivin mukaisia vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä. Hissidirektiivin vaatimustenmukaisuusolettaman mukaan hissien tai hissien turvakomponentti katsotaan täyttävän olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset, jos se on sitä koskevien yhdenmukaistettujen standardien mukainen. Hissidirektiivin liitteissä esitetään myös hissien ja hissien turvakomponenttien vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt. Hissien ja hissien turvakomponenttien vaatimustenmukaisuus voidaan arvioida käyttäen direktiivin eri moduuleita ja niiden yhdistelmiä, esimerkiksi hissien tyyppitarkastusta ja sen lisäksi lopputarkastusta. Laatomalla EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen hissistä tai sen turvakomponentista valmistaja tai asentaja ottaa vastuun siitä, että hissi tai sen turvakomponentti täyttää hissidirektiivissä säädetty vaatimukset. Tuotteeseen kiinnitetty CE-merkintä puolestaan osoittaa ulospäin sen vaatimustenmukaisuuden ja on näin ollen näkyvä seuraus vaatimustenmukaisuuden arviointiprosessista.

Hissidirektiivin IV luvussa asetetaan vaatimuksia ilmoitetuille laitoksille. Direktiivissä esitetään edellytykset, jotka vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen on täytettävä voidakseen tulla ilmoitetuksi laitokseksi. Laitokset, jotka täyttävät edellytykset, ilmoitetaan Euroopan komissiolle, jonka jälkeen ne voivat ilmoitettuna laitoksina tehdä direktiivin mukaisia vaati-

mustenmukaisuuden arviointitehtäviä EU:n jäsenvaltioissa. Direktiivissä on säädetty ilmoitusmenettelystä sekä ilmoitettujen laitosten toimintaan liittyvistä velvollisuuksista.

Hissidirektiivin V luvussa säännellään markkinavalvonnasta. Markkinavalvonnan osalta hissidirektiivissä viitataan NLF- asetukseen. Asetuksessa säädetään muun muassa jäsenvaltioiden velvollisuuksista, markkinavalvontatoimenpiteistä, rajoittavista toimenpiteistä, tietojen vaihdosta ja yhteistyöstä. Hissidirektiivissä säädetään lisäksi menettelyistä sellaisten hissien tai hissien turvakomponenttien osalta, jotka aiheuttavat riskin kansallisella tasolla. Direktiivissä säädetään myös unionin suojamenettelystä sekä toimenpiteistä havaittaessa vaatimustenmukainen hissi tai hissien turvakomponentti, joka aiheuttaa riskin. Direktiivissä säädetään myös muodollisesta vaatimustenvastaisuudesta. Muodollinen vaatimustenvastaisuus voi koskea CE-merkintää, EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta, teknisiä asiakirjoja taikka talouden toimijan tai hissien tai turvakomponentin tunnistetietoja.

Hissidirektiivin VI luvussa säädetään komiteamenettelystä sekä annetaan erinäisiä siirtymä- ja loppusäännöksiä. Ensinnäkin jäsenvaltiot velvoitetaan säätämään seuraamuksista, joita sovelletaan talouden toimijoiden rikkoessa direktiivin nojalla annettuja kansallisia säännöksiä. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

Direktiivin siirtymäsäännöksissä todetaan, että jäsenvaltiot eivät saa estää sellaisten hissien tai hissien turvakomponenttien käyttöön ottamista tai asettamista saataville markkinoilla, jotka ovat vuonna 1995 annetun hissidirektiivin mukaisia ja jotka on saatettu markkinoille ennen 20 päivää huhtikuuta 2016. Ilmoitettujen laitosten vuonna 1995 annetun hissidirektiivin nojalla myöntämät todistukset ja tekemät päätökset ovat voimassa uuden vuonna 2014 annetun hissidirektiivin nojalla.

Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja julkaistava direktiiviin tehtyjen muutosten noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 19 päivänä huhtikuuta 2016. Jäsenvaltioiden on sovellettava näitä säännöksiä 20 päivästä huhtikuuta 2016.

Lainsäädäntö ja käytäntö eräissä Euroopan unionin maissa

Hissidirektiivin asettamat vaatimukset ovat yhtäläiset kaikille Euroopan unionin jäsenvaltioille. Vaatimukset koskevat muun muassa talouden toimijoita, ilmoitettuja laitoksia, markkinavalvontaa, hissien vaatimustenmukaisuutta ja hissien markkinoille saattamisen menetelmiä.

Hissidirektiivi 95/16/EU on saatettu osaksi kansallisia lainsäädäntöjä eri maissa erilaisilla tavoilla, kuten antamalla hissidirektiivin suhteen lähes identtinen säädös, (The Lifts Regulations 1997, Iso-Britannia), sisällyttämällä direktiivin vaatimukset kahteen, kolmeen kansalliseen säädökseen (Ruotsi, Alankomaat) tai säätämällä direktiivin vaatimuksista yleisemmissä horisontaalisissa säädöksissä (Saksa).

Hissin käytön aikaisista asioista eli kansallisesti säädettävistä asioista on säädetty joko samassa yhteydessä missä hissidirektiivi on implementoitu tai omassa säädöksessään.

Lain säätäminen ja valvonta on yleisimmin järjestetty niin, että säädökset laativat ja niistä vastaavat ministeriön tasoiset organisaatiot ja säädösten toteutumista valvovat valvontaviranomaiset. Joissain maissa molemmat tehtävät on annettu samalle taholle. Ministeriöt, joiden hallinnonalaan hissiturvallisuus kuuluu, vaihtelevat eri maissa: Federal Ministry of Labour and Social Affairs (Saksa), The Ministry of Social Affairs (Alankomaat), Health and Safety Executive, sponsored by the Government Department for Work and Pensions (Iso-Britannia),

Boverket, Myndigheten för samhällsplanering, byggande och boende (Ruotsi). Lainsäädännön toteutumista valvovat joko valtionhallinnon alaisuudessa toimivat viranomaiset tai alueelliset viranomaiset tai molemmat samanaikaisesti. Yleensä samat tahot toimivat myös markkinavalvontaviranomaisina.

Hissien tarkastaminen uusien hissien osalta on jäsenvaltioissa yhdenmukaista, koska hissidiirektiivissä on säädetty hissien vaatimustenmukaisuuden arvioinnista ja siihen liittyvistä tarkastuksista, joita tekevät ilmoitetut laitokset. Jäsenvaltiot ilmoittavat Euroopan komissiolle vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokset, jotka täyttävät direktiivin asettamat vaatimukset ilmoitetulle laitokselle. Kyseisellä laitoksella on sen jälkeen oikeus tehdä direktiivin mukaisia tarkastuksia Euroopan unionin alueella.

Käytössä olevien hissien tarkastustoiminta kuuluu kansallisen lainsäädännön piiriin. Määräaikaistarkastuksia tekevät yleensä kansallisesti valtuutetut tarkastuslaitokset (Saksa, Ruotsi, Alankomaat). Määräaikaistarkastuksen välit vaihtelevat eri maissa. Saksassa määräaikaistarkastusten väli on kaksi vuotta, Ruotsissa yksi vuosi, Alankomaissa 18 kuukautta. Isossa-Britanniassa järjestelmä on hieman erilainen, siellä ei ole varsinaista määräaikaistarkastuksen käsitettä, mutta työpaikoilla olevat hissit tulee tutkia perusteellisesti kuuden kuukauden välein ja muut hissit 12 kuukauden välein. Tutkimuksia tekevät asiaan erikoistuneet yritykset tai vaakuuslaitokset.

Uusien hissien asentamistyöhön liittyen ei ole olemassa kansallisia erityisvaatimuksia. Hissidiirektiivin asettamien vaatimusten katsotaan riittävän eikä niiden lisäksi katsota olevan mahdollistakaan asettaa kansallisia lisävaatimuksia, ne olisivat hissien markkinoille saattamisen rajoittamista.

Vastuu huolehtia käytössä olevan hissien pitämisestä turvallisena on kaikissa tutkituissa maissa annettu hissien haltijalle ja omistajalle.

Euroopan komissio on antanut vuonna 1995 jäsenvaltioille suosituksen 95/216/EY olemassa olevien hissien turvallisuuden parantamiseksi. Suosituksessa ehdotetaan tehtäväksi aiheellisia toimenpiteitä olemassa olevan hissikannan tyydyttävän huollon varmistamiseksi sekä esitetään kymmenen teknistä periaatetta laitekannan turvallisuuden parantamiseksi. Tekniset periaatteet on jäsenvaltioissa otettu huomioon vaihtelevalla laajuudella. Suomi ei ole nähnyt aiheelliseksi säätää suosituksen teknisistä periaatteista lainsäädännössä vaan on valinnut vapaaehtoisuuteen perustuvia toimia suositusten toimeenpanossa, esimerkiksi erilaiset tiedotuskampanjat. Tätä on perusteltu muun muassa sillä, että hissien osittainen uusiminen ei ole turvallisuuden kannalta yhtä hyvä ratkaisu kuin kokonaan uusi hissi. Jos hissien haltijat pakotettaisiin tekemään osamodernisointi nopealla aikataululla, se voisi lykätä kokonaan uusimista. Tällaisen modernisoinnin valvonta olisi viranomaiselle työlästä ja resursseja vaativaa. Lisäksi on otettava huomioon, että hissejä uudistetaan joka tapauksessa tietyllä nopeudella ja ongelma poistuu ajan mittaan vapaaehtoisin keinoin.

2.3 Nykytilan arviointi

Hissiturvallisuuden taso

Hisseillä sattuu varsin vähän tapaturmia. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ilmoitetaan vuosittain 5-10 hissitapaturmaa, joista vakavia vammoja aiheuttaneita on vuosittain 1-2. Viimeisin kuolemantapaus hissillä on sattunut vuonna 2003. Suomessa on noin 55 000 henkilöhissiä ja niillä tehdään yli viisi miljardia hissimatkaa vuosittain, joten siihenkin nähden tapaturmien määrän voidaan katsoa olevan alhainen.

Sähköturvallisuuslain mukaan vakavista hissionnettomuuksista on ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Lisäksi Tapaturmavakuutuslaitosten liiton (TVL) rekisteristä saadaan tietoa kaikista hissitapaturmista, jotka ovat sattuneet työaikana. Niitä on vuosittain noin 150 ja mukana ovat kaikki vakavuusluokat (lievin 0-3 pv sairauslomaa). Lisäksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto saa tietoa pelastustoimen tehtävistä, jotka liittyvät hisseihin. Nämä tiedonhankintakeinot takaavat, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto saa tiedon kaikista tapaturmatyypeistä, mitä hisseillä sattuu. Tiedonkulkua on omalta osaltaan lisännyt myös toiminnanharjoittajien ilmoitukset ja median uutisseuranta.

Tärkeimpiä tekijöitä hyvään turvallisuustilanteeseen ovat, että Suomessa on otettu käyttöön laadukkaita hissejä, niitä huolletaan asianmukaisesti ja ne tarkastetaan säännöllisesti.

Ongelmia nykyisessä säädösrakenteessa

Suurin syy sähköturvallisuuslainsäädännön uudistamiselle on NLF-yhdenmukaistamisen johdosta uudistettujen tuotedirektiivien, kuten hissidiirektiivi, pienjännitedirektiivi ja EMC-direktiivi, saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä. Sähköturvallisuuslainsäädännön uudistamiselle on kuitenkin myös perustuslaillisia syitä. Voimassa oleva hissidiirektiivi on toimeenpantu kansalliseen lainsäädäntöön kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksellä hissien turvallisuudesta. Tämä toimeenpanoratkaisu ei täytä enää perustuslain vaatimuksia. Perustuslain mukaan säädöksiä ovat lait ja asetukset. Perustuslaki ei tunne enää säädösnimikettä kauppa- ja teollisuusministeriön päätös. Laajemmin tarkasteltuna sähköturvallisuussäädöksissä eivät eri säädöstasoilla säädetyt asiat ole muutoinkaan linjassa perustuslain kanssa. Perustuslain 80 §:n mukaan lailla on säädettävä asioista, jotka perustuslain mukaan kuuluvat lainsäädännön alaan. Esimerkiksi yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla eikä eduskunta voi siirtää näiltä osin lainsäädäntövaltaansa. Lainsäädäntövallan siirtäminen edellyttää lisäksi, että laista on asiasta perussäännös, ja valtuutussäännös on riittävän tarkkarajainen ja täsmällinen. Koko sähköturvallisuuslainsäädännön osalta on ongelmana se, että asetuksen tasolla on säädetty asioista, joista olisi tullut säätää lain tasolla ja lisäksi asetuksen antamiseen oikeuttavat valtuutuspykälät ovat puutteellisia ja lain tasolla ei ole säädetty perussäännöksistä lainkaan tai riittävästi. Tästä johtuen koko sähköturvallisuuslainsäädäntö vaatii kokonaisuudistusta.

Nykyinen tilanne, jossa hissiturvallisuuteen sovelletaan sähköturvallisuuslakia ja sen nojalla annettua neljää alemman asteista säädöstä, on vaikeaselkoinen. Vaatii syvällistä asiantuntemusta selvittää, mitä sähköturvallisuussäännöksiä hisseihin sovelletaan. Sähköturvallisuussäädökset on laadittu ensisijassa sähköturvallisuuden tarpeisiin ja ne käsittelevät esimerkiksi sähkölaitteistoja, sähkölaitteita ja sähköurakointia, eivätkä ne sovellu parhaalla mahdollisella tavalla hisseille. Sädösrakenne aiheuttaa myös sen, että hissiturvallisuutta koskevia muutoksia on säädösteknisesti hankala tehdä.

Hissiturvallisuuteen liittyviin kansallisiin säännöksiin ei ole säädettävien asioiden osalta tarvetta tehdä kovin merkittäviä muutoksia. Suurimmat tarpeet muutoksille johtuvat uuden hissidiirektiivin toimeenpanemisesta sekä sähkö- ja hissiturvallisuussäädösten rakenteiden selkiyttämisestä. Jonkin verran epäkohtia nykyisissä kansallisissa säädöksissä kuitenkin on.

Kansalliset erityisvaatimukset uusien hissien asentamisessa

Tällä hetkellä lainsäädäntö asettaa uusien hissien asentamiselle kansallisia erityisvaatimuksia. Sähköturvallisuuslaissa, sähköturvallisuusasetuksessa ja kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä sähköalan töistä on asetettu vaatimuksia hissialan töiden tekemiseksi. Hissitöitä tekevän toiminnanharjoittajan on tehtävä ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle hissitöistä

ennen toiminnan aloittamista. Toiminnanharjoittajalla on oltava palveluksessaan hissitöiden johtaja. Hissitöiden johtajalle on asetettu pätevyysvaatimuksia, jotka koskevat koulutusta, työkokemusta ja hissiturvallisuustutkinnon suorittamista. Tällä hetkellä on olemassa kaksi eritasoista hissipätevyyttä. Toiminnanharjoittaja voi tehdä hissitöitä sillä laajuudella, johon hissitöiden johtajan pätevyys oikeuttaa.

Nykyinen käytäntö, jossa kansallisissa säädöksissä asetetaan erityisvaatimuksia hissien asentajalle, on ristiriidassa hissidirektiivin kanssa. Direktiivin 3 artiklassa, jossa käsitellään tuotteen vapaata liikkuvuutta, todetaan, että jäsenvaltiot eivät saa kieltää, rajoittaa tai estää direktiivin mukaisten hissien markkinoille saattamista tai ottamista käyttöön alueellaan. Kansallisesti asetetut erityisvaatimukset uusien hissien asentamiselle on katsottava hissien markkinoille saattamisen rajoittamiseksi.

Kansallisten erityisvaatimusten asettaminen uusien hissien asentamiselle on aiheuttanut myös sellaisen ongelman, ettei uusien hissien turvallisuudesta ja vaatimustenmukaisuudesta vastuussa olevaa tahoa ole määritetty yksikäsitteisesti. Hissidirektiivin mukaan vastuussa on hissien asentaja (installer), jolla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka vastaa hissien suunnittelusta, valmistuksesta, asennuksesta ja markkinoille saattamisesta. Kyseinen taho kiinnittää hissiin CE-merkinnän ja antaa hissistä vaatimustenmukaisuusvakuutuksen. Kansallisten säännösten mukaan vastuussa on hissien rakentaja, eli hissiurakointioikeudet omaava toiminnanharjoittaja, joka tekee hissityöt. Kyseisen toiminnanharjoittajan hissitöiden johtaja vastaa kansallisten säännösten mukaan siitä, että hissi on vaatimusten mukainen. Edellä mainittu kaksi tahoa ovat Suomessa usein kaksi eri toiminnanharjoittajaa. Pienet hissiurakoitsijat asentavat aliurakointina suuren osan suurten toimijoiden uusista hisseistä.

Edellä mainitut vaatimukset koskevat myös hisseihin verrattavia henkilöiden nosto- ja siirtolaitteita, jotka kuuluvat kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksen hissien käytöstä sovel-lusalaan, eli liukuportaita, porrashissejä ja kevythissejä. Konedirektiivissä on kyseisille laitteille hissidirektiiviä vastaavat vaatimukset tuotteen vapaata liikkuvuutta ja markkinoille saattamisen rajoittamista koskien.

Tarkastustoiminta

Valtuutettujen laitosten tarkastustoimintaa koskevissa kansallisissa säännöksissä on todettu olevan joiltain osin tarvetta muutoksiin.

Tällä hetkellä on säädetty, että käytössä olevalle hissille tehtävät merkittävät muutostyöt tarkastaa ilmoitettu laitos. Muutostyön kohteena on yleensä vanha, ennen direktiivin voimaantuloa 1.7.1999 rakennettu hissi. Kyseessä on yleensä vaativa projekti, jossa vanhan hissien rakenteisiin yhdistetään uusia laitekokonaisuuksia. Muutostyö ja sen tarkastaminen vaativat syvälistä vanhojen hissien rakenteiden sekä vanhojen kansallisten hissivaatimusten tuntemusta. Oikeampi taho tekemään merkittävän muutostyön tarkastuksen on ilmoitetun laitoksen sijaan kansallinen valtuutettu laitos. Tarkastustapaa ei ole tarpeen muuttaa, nykyinen hissien yksikkökohtainen tarkastus, joka on kuvattu hissidirektiivin moduulissa G, on sopivan laajuinen. Muutoksen vaikutukset tarkastuslaitosten toimintaan olisivat vähäiset, koska tällä hetkellä Suomessa toimii kolme laitosta ja ne kaikki toimivat sekä ilmoitettuina laitoksina että valtuutettuina laitoksina.

Nykyisten säännösten mukaan hissien ensimmäinen määräaikaistarkastus tehdään neljän vuoden kuluessa käyttöönotosta ja sen jälkeen hissi tarkastetaan kahden vuoden välein. Ensimmäinen määräaikaistarkastus olisi aiheellista olla kahden vuoden kuluessa käyttöönotosta. Se selkiyttäisi tilannetta, nykyisin hissien haltijoiden on hankala muistaa vaihtuvaa tarkastusväliä.

Hissien haltijat joutuisivat ostamaan nykytilanteeseen verrattuna yhden tarkastuksen enemmän, mutta toisaalta hissien käyttöönoton jälkeen tulleet viat ja puutteet tulisivat huomatuiksi hissien takuuajana.

Tämän hetkisten säädösten mukaan yksityiskäytössä olevalle porras- ja pyörätuolihissille tarkastus tehdään vain yhden kerran, kolmen kuukauden kuluessa käyttöönotosta. Käytäntöä olisi aiheellista jatkossa soveltaa yksityiskäytössä oleviin kevythisseihin. Niiden käyttö on vähäistä eikä niillä juurikaan satu tapaturmia, joten ei ole perusteltua vaatia niiltä määräaikaistarkastuksia siten kuin normaaleilta henkilöhisseiltä.

Edellä mainittujen kohtien lisäksi tarkastukseen liittyvissä säännöksissä on todettu muutamia pienehköjä muutostarpeita. Ne johtuvat lähinnä siitä, että tarkastuskäytäntö ja säännökset eivät enää vastaa toisiaan tai säännökset ovat puutteellisia. Asiat koskevat määräaikaistarkastuksen allekirjoittamista, sen tahon määrittelemistä, joka kiinnittää tarkastuskortin hissiin, sekä vaatimuksia tarkastuskortissa oleville tiedoille.

Laitteet, jotka eivät siirrä henkilöitä

Kauppa- ja teollisuusministeriön asetusta hissien käytöstä sovelletaan hissien lisäksi eräisiin konedirektiivin alaisiin laitteisiin, jotka eivät siirrä henkilöitä. Kyseisiä laitteita ovat nosto-ovet, nostoluukut, tavaralavahissit, hyllystöhissit ja pikkuhissit. Edellä mainittuja laitteita koskevat myös sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan kuuluvat asetukset koneiden turvallisuudesta ja työvälineiden turvallisesta käytöstä. Markkinavalvontaa ja käytön aikaisten asioiden valvontaa tekee usea eri viranomainen. Laitteisiin sovellettavan säädöksen määrittely ei ole selvärajaista, vaan se riippuu muun muassa laitteen käyttöpaikasta ja laitteen tyypistä. Tarkastajatahon sekä tarkastustarpeen määrittely on toisinaan hankalaa. Nykyinen tilanne on säädösteknisesti ja hallinnollisesti hajanainen ja aiheuttaa epäselvyyksiä säädösten soveltamisen ja valvonnan kannalta. Tilanne koetaan ongelmalliseksi toimialan, laitteiden haltijoiden ja viranomaisten keskuudessa.

Valtuutetut tarkastajat

Tällä hetkellä valtuutettujen laitosten lisäksi hissien käytöstä annetun kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksen mukaisia määräaikaistarkastuksia saavat tehdä yksittäiset valtuutetut tarkastajat. Valtuutetulle tarkastajalle voidaan antaa valtuus tarkastaa muita asetuksessa mainittuja laitteita, paitsi henkilöhissejä. Valtuutetut tarkastajat nimeää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

Kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksessa hissien käytöstä mainittuja laitteita tarkastavina valtuutettuina tarkastajina toimii tällä hetkellä kaksi henkilöä. Heillä molemmilla on pätevyys ja valtuus tarkastaa nosto-ovia. Muiden asetuksessa mainittujen laitteiden kuin nosto-ovien tarkastamiseen ei ole valtuutetuille tarkastajille aiemmin valtuuksia myönnetty, eikä ole nähtävissä, että jatkossakaan olisi tarvetta sellaisille valtuuksille.

Tiedonsaanti viranomaiselta

Sähköturvallisuuslaissa ei nykyisin ole säädetty valvontaviranomaisten oikeudesta saada valvontaa varten tarpeelliset tiedot toisilta viranomaisilta, kuten poliisilta, pelastuslaitokselta ja työsuojeluviranomaiselta. Se on toisinaan aiheuttanut hankaluuksia viranomaisten välisessä yhteistyössä. Tiedon saaminen on kuitenkin olennaisen tärkeää, erityisesti onnettomuuksien tutkinnassa. Tiedonsaantioikeudesta olisi tarpeen säätää hissiturvallisuuslaissa.

Ilmoittaminen onnettomuudesta

Sähköturvallisuuslain 52 a §:n mukaan poliisin, pelastus- ja työsuojeluviranomaisen sekä jake-lualueen jakeluverkonhaltijan on ilmoitettava sähköturvallisuusviranomaiselle sähkövahingos-ta, josta on aiheutunut vakava onnettomuus. Kyseistä säännöstä hisseihin sovellettaessa säh-kövahingolla tarkoitetaan hissitapaturmaa. Ilmoitus hissitapaturmasta saadaan useimmiten his-sin huoltajalta tai asentajalta, toisinaan myös haltijalta. Sähköturvallisuuslaissa mainituilta ta-hoilta ei käytännössä koskaan. Säännöksissä olisi aiheellista laajentaa ilmoittamisvelvollisuus koskemaan hissien huoltajaa, asentajaa ja haltijaa.

Porrashissit ja pyörätuolihissit ja nostotasot

Hissien käytöstä annetun kaupp- ja teollisuusministeriön asetuksen 11 §:n mukaisesti yksi-tyiskäytössä olevalle porras- tai pyörätuolihissille tehdään määräaikaistarkastus vain yhden kerran. Suurin osa porras- ja pyörätuolihisseistä on yksityiskäytössä, koska ne sijaitsevat joko yksityisasunnoissa tai laitteen käyttö on mahdollista vain tietyille henkilöille esimerkiksi avaimen avulla. Sähköalan töistä annetun kaupp- ja teollisuusministeriön päätöksen 17 §:n mukaisesti hissipätevyyksiä ei vaadita tasonvaihtolaitteissa, joiden nostokorkeus on enintään 2 metriä. Porras- ja pyörätuolihisseillä ja nostotasoilla putoamiskorkeus on yleensä alle 2 met-riä, jolloin käytännössä hissipätevyyksiä ei ole vaadittu kyseisten laitteiden asennus-, huolto- tai korjaustöissä. Edellä mainituista syistä porras- ja pyörätuolihisseistä ja nostotasoista ei ole tarpeen säätää hissiturvallisuuslaissa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on säätää hissiturvallisuuslaki, jolla hissidirektiivi pantaisiin täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä. Lisäksi lailla säädettäisiin kansallisesti hissien käytön aikaises-ta turvallisuudesta, jolloin varmistettaisiin, että myös käytössä olevien hissien turvallisuustaso pysyisi hyvänä. Hissidirektiivin luku IV ”Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten ilmoit-taminen” on tarkoitus kansallisesti toimeenpanna eräitä tuoteryhmiä koskevista ilmoitetuista laitoksista annetulla lailla ja samoin myös hissidirektiivin V luku ”Unionin markkinavalvontaa ja markkinavalvonnalle tulevien hissien tai hissien turvakomponenttien tarkastukset sekä unionin suojatoimet” on tarkoitus kansallisesti toimeenpanna eräiden tuotteiden markkinaval-vonnasta annetulla lailla. Ehdotetussa hissiturvallisuuslaissa on käytetty viittaustekniikkaa his-sidirektiivin liitteisiin II ja IV-XII. Osa direktiivin vaatimuksista on tarkoitus säätää esitetyn lain nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Hissidirektiivi perustuu pitkälti täyshar-monisointiin, mikä jättää vain rajoitetusti mahdollisuuksia kansallisille ratkaisuille. Uutta his-sidirektiiviä sovelletaan markkinoille saatettaviin hisseihin ja hissien turvakomponentteihin. Tästä johtuen käytönaikainen turvallisuus olisi kansallisen sääntelyn varassa.

Hissiturvallisuuslainsäädännön kokonaisuusdistukseen päädyttiin, koska osittaisuusdistus ei ol-lut perustuslaillisista ja lakiteknisistä syistä johtuen mahdollinen. Esityksen tavoitteena on saattaa hissisääntely perustuslain mukaiseksi.

Ehdotuksen keskeisenä tavoitteena on hissialan lainsäädännön sisällöllinen ja rakenteellinen selkiyttäminen, mikä helpottaa säädösten soveltamista ja tulkintaa. Tavoitteena on, että hissi-turvallisuuslaki sisältäisi yksiselitteiset ja selkeät säännökset lain soveltamisalasta, hissien ja hissien turvakomponenttien vaatimustenmukaisuudesta, talouden toimijoiden velvollisuuksista, vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä, hissien huoltamisesta, korjaamisesta, muu-tostöistä, tarkastamisesta ja hissialan töistä sekä niiden valvonnasta, viranomaisten tehtävistä,

hallinnollisista keinoista, rangaistuksista sekä perustuslain edellyttämistä laintasoisista aineellisista säännöksistä sekä asetuksenantovaltuuksista.

Hissidirektiiviin tehdystä NLF-mukautuksesta johtuen lakiesitykseen otettaisiin oma luku, jossa säädettäisiin alalla toimivien eri talouden toimijoiden velvollisuuksista. Talouden toimijalla tarkoitettaisiin hissien toimittajaa, hissien turvakomponentin valmistajaa, maahantuojaa, valtuutettua edustajaa ja jakelijaa. Hissin ja hissien turvakomponentin jäljitettävyyttä parannettaisiin siten, että hissien toimittajan, hissien turvakomponentin valmistajan ja maahantuojan olisi annettava yhteystietonsa sekä laitteen tarkat tunnistetiedot.

Ehdotetussa laissa olisi perussäännökset hissien ja hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuudesta. Hissin ja hissien turvakomponentin olennaisista terveys- ja turvallisuusvaatimuksista olisi perussäännös ehdotetussa laissa, mutta nykyisen lainsäädännön tapaan tarkemmin niistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Voimassa olevat säännökset hissien ja hissien turvakomponenttia koskevista vaatimuksista, vaatimustenmukaisuuden arvioinnista, CE-merkinnästä ja tuotteiden mukana tulevista asiakirjoista muutettaisiin vastaamaan uuden hissidirektiivin vaatimuksia. Tarkempia säännöksiä vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa käytävistä menettelyistä eli niin sanotuista moduuleista annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

Laissa säädettäisiin käytönaikaisten, kansallisesti säädettävien asioiden osalta hissien huoltamisesta, korjaamisesta, muutostöistä, tarkastamisesta ja hissialan töistä sekä niiden valvonnasta. Nykyisen lainsäädännön tapaan peruseriaate olisi se, että hissien käyttöönoton jälkeen huolehditaan siitä, että hissi säilyy turvallisena. Takautuvia säännöksiä hissien muuttamiseksi aina viimeisimpiä turvallisuusvaatimuksia vastaavaksi ei ole nähty tarpeelliseksi tehdä.

Lakiehdotuksessa on pyritty selkeyttämään hissien haltijan vastuita ja velvollisuuksia. Ehdotetun lain mukaan hissien haltijan olisi huolehdittava siitä, että hissien pysymiseksi jatkuvasti turvallisena laadittaisiin huolto-ohjelma hissien huoltamiseksi määrävälein. Hissien haltija vastaisi myös siitä, että huolto-ohjelmaa noudatetaan. Hissien haltijan olisi huolehdittava siitä, että havaitut viat ja puutteet korjataan riittävän nopeasti ja hissille tehtäisiin määräaikaistarkastukset. Lisäksi hissien haltijan on huolehdittava siitä, että matkustajien pelastaminen kerrosten väliin jääneestä korista tapahtuisi turvallisesti ja riittävän nopeasti.

Kansalliseen osuuteen ei olisi tarpeen tehdä kovin suuria muutoksia. Seuraavia muutoksia ehdotetaan kuitenkin tehtäväksi:

Uusien hissien asentamiseen liittyvät kansalliset erityisvaatimukset poistettaisiin. Uusien hissien asentaminen ei olisi enää viranomaiselle ilmoittamista vaativaa toimintaa. Edellä mainitun myötä toiminnanharjoittajalla ei tarvitsisi olla enää uusien hissien asentamista varten palveluksessaan hissitöiden johtajaa. Kansalliset erityisvaatimukset on poistettava, koska ne olisivat hissidirektiivin vastaisia ja rajoittaisivat hissien vapaata liikkumista EU:n alueella. Uuden hissien markkinoille saattamiseen liittyvät vaatimukset säädetään hissidirektiivissä.

Eräiden konedirektiivin alaisten laitteiden käytön aikaisista asioista ei enää säädettäisi hissiturvallisuussäädöksissä. Kyseisiä laitteita ovat nostoluukut, tavaralavahissit, hyllystöhissit, pikkuhissit, porrashissit, pyörätuolihissit ja nostotasot. Tietyntyyppisistä nosto-ovista säädettäisiin jatkossakin hissiturvallisuussäädöksissä, mutta soveltamisalaa rajattaisiin, muun muassa yksityiskäytössä olevat nosto-ovet jäisivät ulkopuolelle.

Henkilöhisseille ensimmäinen määräaikaistarkastus tehtäisiin kahden vuoden aikana hissien käyttöönotosta, eikä nykyisten säädösten mukaisesti neljän vuoden aikana käyttöönotosta.

Selkeyden vuoksi ja jotta hissin käyttöönoton jälkeiset ongelmat tulisivat ilmi nopeammin, olisi perusteltua tehdä ensimmäinen tarkastus kahden vuoden aikana käyttöönotosta.

Yksityiskäytössä olevalle kevythissille ei tehtäisi määräaikaistarkastuksia, vaan ainoastaan varmennustarkastus kolmen kuukauden kuluessa käyttöönotosta. Yksityiskäytöllä tarkoitettaisiin sitä, että laitteen käyttö on mahdollista vain tietyille henkilöille, jotka ovat opastettuja sen käyttöön. Yksityiskäytöstä on kyse esimerkiksi silloin, kun laite sijaitsee yksityisasunnossa tai laitteen käytön mahdollistava avain on vain tietyillä henkilöillä.

Hissiturvallisuusviranomaisena toimisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, joka valvoisi lain noudattamista. Laissa olisi säännökset voimassa olevan lainsäädännön tapaan valtuutetusta laitoksesta, valtuutetusta tarkastajasta sekä pätevyydenarviointilaitoksesta.

Ahvenanmaa

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 ja 27 §:ssä säädetään valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välisestä toimivallan jaosta. Hissiturvallisuuslakiehdotus koskee asioita, jotka itsehallintolain 18 §:n mukaan ovat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövallan piirissä, sillä ehdotus koskee pykälän 22 kohdan mukaista elinkeinotoimintaa, eivätkä kohdassa säädetty poikkeusedellytykset valtakunnan lainsäädäntövallalle täyty. Näin ollen Ahvenanmaan maakunta vastaa hissidirektiivin täytäntöönpanosta maakunnan alueella. Sähköturvallisuuteen voivat kuulua myös kysymykset yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta, jotka kuuluvat myös Ahvenanmaan itsehallintolain 18 § 6 kohdan mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Sen sijaan kuluttajansuoja (27 §:n 10 kohta) ja standardisointi (27 §:n 19 kohta) kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Näin Ahvenanmaan maakunnalla ei ole lainsäädäntövaltaa määrätä sähköturvallisuuden tasosta standardein, tosin sähköturvallisuuden taso määritellään usein jo EU-tasolla.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Vaikka hissidirektiivi perustuu pitkälti täysharmonisointiin, jäsenvaltioilla on kuitenkin monelta osin mahdollisuus päättää, miten se toteuttaa kansallisen toimeenpanon. Sähköturvallisuussäädösten lainvalmistelutyön yhteydessä tarkasteltiin kolmea eri toteuttamisvaihtoehtomallia kokonaisuudistaa hissi- ja sähköturvallisuuslainsäädäntö.

Vaihtoehto I

Tässä vaihtoehdossa säädettäisiin uusi sähköturvallisuuslaki, jolla toimeenpantaisiin hissidirektiivi, pienjännitedirektiivi ja EMC-direktiivi. Lisäksi laki kattaisi kansallisen sääntelyn. Tämä vaihtoehto olisi vastannut nykyistä lainsäädäntömallia. Tässä mallissa lain soveltamisala olisi ollut laaja ja päällekkäistä säätämistä ei olisi esiintynyt. Tästä vaihtoehdosta luovuttiin, koska se olisi ollut juuri hissisäädösten osalta vaikeaselkoinen. Hissit ovat tuotteina erilaisia kuin sähkötuotteet ja -laitteistot ja lisäksi hissisäädöksiä soveltaa usein hyvin eri tahot kuin sähkösäädöksiä.

Vaihtoehto II

Tässä vaihtoehdossa olisi säädetty kolme lakia: laki sähkötuotteista (tuotelaki), laki sähkölaitteistoista ja urakoinnista sekä laki hissiturvallisuudesta. Tämä vaihtoehto karsiutui, koska rajanveto kahden ensiksi mainitun lain kanssa ei olisi ollut selvä kaikilta osin. Näin lainsäädännön selkeys olisi kärsinyt ja päällekkäistä säätämistä olisi esiintynyt laajemmin.

Vaihtoehto III

Säädettäisiin erillinen hissiturvallisuuslaki, joka kattaisi hissidirektiivin toimeenpanon ja hissiin liittyvän kansallisen käytön aikaisen sääntelyn. Lisäksi säädettäisiin uusi sähköturvallisuuslaki, joka sisältäisi pienjännitedirektiivin ja EMC-direktiivin toimeenpanon sekä näihin kuuluvan kansallisen sääntelyn. Parhaana ratkaisuvaihtoehtona pidettiin vaihtoehtoa III. Tähän malliin päädyttiin yksinkertaisuuden ja lakisystematiikan selkeyden takia. Hissisäädöksiä ei pidetty tarkoituksenmukaisena säilyttää sähköturvallisuuslaissa. Tämä vaihtoehto mahdollisti hissisäädösten kokoamisen selkeäksi, johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. Jossain määrin tämän mallin valinta aiheuttaa päällekkäistä säätämistä hissiturvallisuuslaissa ja sähköturvallisuuslaissa, mutta kun huomioidaan rakenteellinen selkeys ja molempien edellä mainittujen lakien pituus sekä kahden yleislain säätäminen, on tämä vaihtoehto ehdottomasti tarkoituksenmukaisin.

Neljäs vaihtoehto olisi ollut säätää yksi soveltamisalaltaan laaja tuotekaarilaki, jolla olisi toimeenpantu kaikki direktiivipaketin direktiivit. Tämän vaihtoehdon valitseminen olisi ollut työläs ja vaikeasti toteutettavissa, joten sitä ei ollut mahdollista selvittää direktiivipaketin toimeenpanoajan puitteissa.

Kokonaisuudistuksen yhteydessä on selvitetty myös nykyisen sähköturvallisuuslain perusteella annetut alemmanasteiset hissejä koskevat säädökset ja esitetty niissä säädettyjä asioita nostettaviksi lakitasolle esitettyyn hissiturvallisuuslakiin.

4 Esityksen vaikutukset

Komission marraskuussa 2011 antamaan direktiivipakettiehdotukseen sisältyi vaikutusten arviointi SEC (2011) 1376 final sekä tiivistelmä vaikutusten arvioinnista SEC(2011) 1375 lopullinen. Arvion mukaan direktiivipaketilla on paljon positiivisia vaikutuksia. Direktiivipaketilla edistetään sisämarkkinoiden toteutumista ja toimintaa. Direktiivipaketilla varmistetaan, että EU:ssa saatavilla olevilla tuotteilla turvataan mahdollisimman korkeatasoisesti yleiset edut, kuten terveys ja turvallisuus, kuluttajansuoja sekä ympäristön suojelu. Toiseksi varmistetaan tuotteiden vapaa liikkuvuus, kun kansalliset säännöt korvataan yhdellä yhdenmukaistetulla vaatimuskokonaisuudella, joka koskee tällaisten tuotteiden markkinointia ja jota kaikki EU:n jäsenvaltiot soveltavat. Arvioinnin mukaan direktiivipaketilla saadaan tuotelainsäädännöstä entistä johdonmukaisempi, mikä helpottaa säädösten soveltamista ja tulkintaa.

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esitys on suurelta osin lainsäädäntötekniinen eikä siinä ole merkittäviä muutoksia hissien tekniisiin ja turvallisuutta koskeviin vaatimuksiin. Hissidirektiivin voimaansaattamisen myötä talouden toimijoiden velvollisuuksia selvennettäisiin, mutta merkittävistä muutoksista niissä ei ole kyse. Useimmat talouden toimijoita koskevat velvollisuudet täydentävät nykyisiä velvollisuuksia tai vastaavat tavanomaista käytäntöä vastuullisesti toimivassa yrityksessä jo nykylainsäädännön hengen mukaisesti. On mahdollista, että maahantuojaan/jakelijoihin kohdistuvilla velvollisuuksilla ja jäljitettävyydellä (esimerkiksi antaa yhteystiedot ja laitteen tarkka tunnistustieto), on kustannusvaikutus, mutta sitä pidetään kohtuullisena. Esityksen aiheuttamat vaikutukset olisivat kaiken kaikkiaan melko vähäiset ja ne aiheutuisivat lähinnä kansallisen lainsäädännön osuuteen ehdotettavista muutoksista.

Uuden hissien asentamiseen liittyvien kansallisten erityisvaatimusten poistaminen poistaisi kyseistä toimintaa harjoittavilta velvollisuuden ilmoittaa hissitoista valvontaviranomaiselle ja pitää palveluksessaan hissitojen johtajaa. Asialla olisi taloudellisesti myönteistä vaikutusta uu-

sia hissejä asentaville yrityksille. Suurin osa uusia hissejä asentavista toiminnanharjoittajista tekee kuitenkin uusien hissien asentamisen lisäksi hissien huolto- ja korjaustöitä ja silloin heitä koskisivat jatkossakin kansalliset ilmoitus- ja hissipätevyysvaatimukset. Tällä hetkellä on noin kymmenen toiminnanharjoittajaa, jotka tekevät ainoastaan uusien hissien asennusta. Ne ovat pieniä yrityksiä ja toimivat pääasiassa aliurakoitsijoina suuremmille hissiyrityksille ja joutuvat usein ostamaan hissitöiden johtajan palvelut yrityksen ulkopuolelta.

Hissin ensimmäinen määräaikaistarkastus tehtäisiin esityksen mukaan kahden vuoden kulussa hissien käyttöönotosta nykyisen neljän vuoden sijaan. Ensimmäisen tarkastuksen jälkeen hissit tarkastettaisiin joka toinen vuosi, kuten tällä hetkellä. Hissin haltija joutuisi teettämään nykytilanteeseen verrattuna yhden tarkastuksen enemmän hissien käyttöiän aikana. Toisaalta haltija hyötyisi siitä, että hissien käyttöönoton jälkeen ilmaantuneet viat ja puutteet tulisivat huomatuiksi hissien takuuajana. Hissejä tarkastavien tahojen työllisyyttä muutos hieman lisäisi.

Yksityiskäytössä olevalle kevythissille, ns. kotihissille, tehtäisiin varmennustarkastus vain yhden kerran, joka olisi kolmen kuukauden kuluessa kevythissin käyttöönotosta. Joka toinen vuosi tehtävien määräaikaistarkastusten poistuminen helpottaisi kotitalouksille kohdistuvaa taloudellista taakkaa. Nykyisin yksityiskäytössä oleville kevythisseille on teetetty säädösten edellyttämät määräaikaistarkastukset.

Hissejä koskevista säädöksistä ei jatkossa enää säädettäisi hyllystöhissien, tavaralavahissien, pikkuhissien eikä reunasta saranoitujen nostoluukkujen huollosta ja määräaikaistarkastuksesta. Edellä mainitut konedirektiivin alaiset laitteet sijaitsevat työpaikoilla ja jäisivät valtioneuvoston asetuksen työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta piiriin. Myöskään porrashissien ja pyörätuolihissien ja nostotasejen käytön aikaisista asioista ei enää säädettäisi hissiturvallisuussäädöksissä. Ehdotuksella ei oletettavasti olisi vaikutusta edellä mainittujen laitteiden huoltotoimintaan, sen sijaan määräaikaistarkastusten määrän mahdollinen vähentyminen vähentäisi laitteiden haltijoille lankeavia kustannuksia ja toisaalta vähentäisi vastaavasti tarkastuspalveluiden tarjoajien liikevaihtoa.

Hissisäädösten mukaisia tarkastuksia tehtiin vuonna 2014 yhteensä 37150. Näistä uusien laitteiden tarkastuksia oli 4186 ja määräaikaistarkastuksia oli hissilaitteille ja nosto-oville 32964. Hyllystöhissien, tavaralavahissien, pikkuhissien, nostoluukkujen, porrashissien ja pyörätuolihissien ja nostotasejen osuus edellä mainitusta määräaikaistarkastusten tarkastusmäärästä oli 1466 eli noin 4,4 %. Osalle edellä mainittuja laitteita tehtäisiin jatkossakin määräaikaistarkastuksia työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen nojalla.

Nykyisten säädösten mukaan määräaikaistarkastus tehdään nosto-ovelle, jonka nostokorkeus on yli 2 metriä. Ehdotuksessa nostokorkeusraja muutettaisiin 2,9 metriin. Silloin tarkastusten ulkopuolelle jäisivät lähinnä sellaiset pienet ovet, joista on tarkoitus ajaa henkilöautoilla, mutta ei kuorma-autoilla. Kyseisenlaisia ovia on muun muassa omakotitalojen autotalleissa, kerrostalojen ja kauppakeskusten pysäköintihalleissa sekä maksullisissa pysäköintihalleissa. Määräaikaistarkastusten poistuminen vähentäisi nosto-ovien haltijoille lankeavia kustannuksia ja toisaalta vähentäisi vastaavasti tarkastuspalveluiden tarjoajien liikevaihtoa. Vuonna 2014 uusia hissejä tarkastettiin 1566 ja määräaikaistarkastuksia niille tehtiin 23442. Vastaavasti vuonna 2014 uusia nosto-ovia tarkastettiin 1744 ja määräaikaistarkastuksia niille tehtiin 7374.

Tällä hetkellä Suomessa toimii kaksi Suomen ilmoittamaa hissidirektiivin mukaista ilmoitettua laitosta, Inspecta Tarkastus Oy ja Oy Elspecta Ab. Vuodesta 2011 lähtien Suomessa on toiminut myös yksi Ruotsin ilmoittama ilmoitettu laitos, Hissbesiktningar i Sverige Ab sivu-

liike Suomessa. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston nimeämiä valtuutettuja laitoksia Suomessa on viisi. Valtuutetuista laitoksista kolme, eli Inspecta Tarkastus Oy, Oy Elspecta Ab ja Hiss-besiktningar i Sverige Ab sivuliike Suomessa saavat tehdä kaikkia hissisäädösten mukaisia tarkastuksia. Kaksi muuta valtuutettua laitosta, NLT Nostolaitetarkastus Oy ja Nosturiexpertit Oy, saavat tarkastaa vain nosto-ovia. Valtuutettuina tarkastajina toimii kaksi henkilöä ja he saavat tarkastaa vain nosto-ovia. Suomessa toimii yksi pätevyysarviointilaitos, Henkilö- ja yritysarviointi SETI Oy, jonka Turvallisuus- ja kemikaalivirasto nimeää. Vuonna 2014 SETI Oy antoi sähköturvallisuuslain mukaisia pätevyystodistuksia 1030 kappaletta, joista hissipätevyystodistuksia oli kuusi. Koko toiminta-aikanaan eli vuodesta 1996 lähtien SETI Oy on myöntänyt pätevyys- ja kelpoisuustodistuksia 16568 kappaletta, joista hissipätevyystodistuksia on ollut 137.

Suomessa on yksi maailman johtavista hissien ja liukuportaiden valmistajista. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2012 Suomessa toimi 72 yritystä, joiden toimiala oli hissien ja liukuportaiden asennus, ja ala työllisti 1 741 henkilöä. Nosto- ja siirtolaitteita valmisti 152 yritystä ja niissä työskenteli 6 573 työntekijää. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tehtyjen ilmoitusten mukaan nykysäädösten mukaista hissityötä tekeviä toiminnanharjoittajia on 68 (mukaan ei ole laskettu konsultteja eikä oman tehtaansa hissejä huoltavia). Näistä 68 toiminnanharjoittajasta asennuspätevyys on 50 toiminnanharjoittajalla ja huoltopätevyys 18 toiminnanharjoittajalla.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Hissiturvallisuuslain valvontaviranomaisia olisivat Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Uudessa laissa olisi hissidirektiivin toimeenpanon myötä tarkennettu markkinavalvontaa koskevia säännöksiä, jolloin valvontaviranomaiset saisivat yksityiskohtaisemman toimintamallin hissien ja hissien turvakomponenttien valvontaan liittyen. Ehdotetun lain perusteella viranomaisten on helpompi jäljittää vaatimustenvastaisia tuotteita ja tällaisten tuotteiden talouden toimijoita, erityisesti kun tuotteet ovat peräisin kolmansista maista. Tämä tehostanee viranomaisen suorittamaa markkinavalvontaa ja tekee sen entistä tuloksellisemmaksi. Esitettyä lakia laajemmin markkinavalvonnasta säädettäisiin eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetulla lailla, joilla toimeenpantaisiin pääosin hissidirektiivin V luku.

Uuden hissien asentamiseen liittyvien kansallisten erityisvaatimusten poistamisella olisi hie-
man vaikutusta hissiturvallisuusviranomaisen tekemään valvontaan. Kun kyseessä olisi toimin-
nanharjoittaja, joka ainoastaan asentaa uusia hissejä, valvonta kohdistuisi yrityksen hissi-
töiden johtajan sijaan toiminnanharjoittajaan. Toiminnanharjoittajan velvollisuudet pohjautui-
sivat hissidirektiiviin ja lisäksi toiminnanharjoittajaa koskisivat normaaliin tapaan kansalliset
säädökset liittyen muun muassa hissityöturvallisuuteen, sähkötyöturvallisuuteen ja yleiseen
työturvallisuuteen.

Ehdotuksessa säädettäisiin hissiturvallisuusviranomaisen oikeudesta saada valvontaa varten
tarpeelliset tiedot toisilta viranomaisilta, kuten poliisilta, pelastuslaitokselta ja työsuojeluvir-
anomaiselta. Tiedon saaminen on olennaisen tärkeää, erityisesti onnettomuuksien tutkinnassa.
Kun asiasta säädettäisiin laissa, se helpottaisi viranomaisten välistä yhteistyötä. Käytännössä
tämä ei kuitenkaan lisäisi juurikaan viranomaisten työmäärää.

Velvollisuus ilmoittaa hissiturvallisuusviranomaiselle onnettomuudesta laajennettaisiin kos-
kemaan poliisin, pelastus- ja työsuojeluviranomaisen lisäksi myös hissien toimittajaa, toimin-
nanharjoittajaa, valtuutettua laitosta, valtuutettua tarkastajaa ja hissien haltijaa. Onnettomuuksi-
en selvittämisen ja tilastoinnin sekä turvallisuuden kehittämisen kannalta asialla on merkitys-
tä. Onnettomuuksista ilmoittavien taakkaan muutoksella ei olisi vaikutusta, koska käytännössä
toimitaan jo esityksen mukaisesti.

Eräiden konedirektiivin alaisten laitteiden (muun muassa hyllystöhissit, tavaralavahissit) huollosta ja tarkastamisesta säätämisen siirtyminen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle lisäisi vähäisessä määrin sosiaali- ja terveysministeriön ja aluehallintovirastojen työmäärää, mutta vastaavasti vähentäisi työ- ja elinkeinoministeriön ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston työmäärää.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Hissiturvallisuutta koskeva säädösrakenne selkiytyisi olennaisesti, kun hissiturvallisuutta koskevat säännökset koottaisiin yhteen lakiin. Tällä hetkellä hissiturvallisuuteen sovelletaan sähköturvallisuuslakia ja sen nojalla annettuja alemmanasteisia säädöksiä. Vaatii syvällistä asiantuntemusta selvittää, mitä sähköturvallisuussäädösten kohtia hisseihin sovelletaan. Esityksen mukainen uudistus helpottaisi hissiturvallisuutta koskevien säännösten ymmärtämistä ja sillä olisi myönteisiä vaikutuksia toimialan, hissien haltijoiden, kiinteistö- ja isännöintialan sekä myös viranomaisten toimintaan.

Työllisyyteen esityksellä ei olisi merkittäviä vaikutuksia. Eräiden laitteiden tarkastamista koskevien säädösten poistuminen hissejä koskevista säädöksistä vähentäisi jossain määrin tarkastusta tekevien työmäärää, mutta toisaalta laitteita koskevissa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan säädöksissä on myös vaatimuksia tarkastamisesta.

Ehdotettu laki mahdollistaisi sen, että ulkomaalainen yritys voisi helpommin tulla Suomeen, kun uuden hissien asentaminen ei vaatisi enää kansallista ilmoitusmenettelyä ja pätevyysvaatimuksia.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Direktiivipaketin kansallinen toimeenpano on organisoitu virallisesti johtoryhmän ja kahden virallisen työryhmän avulla. Hissi-, pienjännite- ja EMC- direktiivin kansallista toimeenpanoa varten muodostettiin lisäksi kaksi epävirallista alatyöryhmää.

Direktiivipaketin johtoryhmä

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 11.1.2012 johtoryhmän koordinoimaan direktiivipaketin kansallista toimeenpanoa. Johtoryhmä asetettiin toimikaudelle 11.1.2012 - 30.6.2015. Kaikki direktiivipaketin direktiivit kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriön työelämä- ja markkinaosaston Kuluttajapolitiikan ja teknisen lainsäädännön ryhmän vastuulle. Lainvalmistelutyössä oli tarkoitus käyttää apuna myös Turvallisuus- ja kemikaaliviraston asiantuntijoita ja olemassa olevia neuvottelukuntia sekä niiden jaostoja. Johtoryhmä perustettiin hanketta koordinoimaan.

Päätöksen mukaan hankkeen johtoryhmän päätehtävänä on koordinoida direktiivipaketin kansallista toimeenpanoa. Johtoryhmä suunnittelee, johtaa ja koordinoi hankkeen toteutusta, varmistaa hankkeen tarvitsemat resurssit, selvittää horisontaaliset ja perustuslailliset kysymykset sekä seuraa erityisesti ilmoitettuja laitoksia ja markkinavalvontaa koskevien yleislakien valmistelua.

Euroopan komissio antoi helmikuussa 2013 markkinavalvontaa ja tuoteturvallisuutta koskevat asetusehdotukset. Tästä johtuen työ- ja elinkeinoministeriö antoi 13 päivänä syyskuuta 2013 päätöksen, jolla muutettiin direktiivipaketin kansallista toimeenpanoa koordinoivan johtoryhmän tehtäviä. Päätöksessä johtoryhmän tehtäväkuvaa muutettiin siten, että jatkossa johto-

ryhmä koordinoisi kansallista toimeenpanoa EU:n tuotelainsäädäntöuudistuksessa siltä osin, kun kyse on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan lainsäädännöstä. Tämä tarkoittaa uudistettuja tuotedirektiivejä sekä pääosin uutta tuoteturvallisuusasetusta ja osittain myös uutta markkinavalvonta-asetusta. Johtoryhmän toimikautta muutettiin siten, että se jatkui 31.12.2015 asti. Johtoryhmän toimikautta jatkettiin edelleen 24.9.2015 siten, että uusi toimikausi on 30.6.2016 saakka. Lisäksi kokonaishanketta varten työ- ja elinkeinoministeriö asetti kaksi työryhmää: Työryhmä 1 ja Työryhmä 2. Johtoryhmän tehtävänä on ohjata Työryhmän 2 selvitystyötä. Johtoryhmä seuraa myös Työryhmän 1 työtä siltä osin, kuin siellä tapahtuva selvitystyö vaikuttaa Työryhmän 2 työhön tai työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan.

Työryhmä 1 ja Työryhmä 2

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 6.9.2013 kaksi työryhmää valmistelemaan EU:n tuotelainsäädännön kansallista toimeenpanoa. Työryhmät oli asetettu toimikaudelle 6.9.2013–31.12.2015.

Työryhmän 1 tehtävänä oli selvittää ne markkinavalvontaan liittyvät lainsäädäntömuutokset, joita EU:n markkinavalvonta-asetus olisi edellyttänyt, sekä ne lainsäädäntömuutokset, jotka olisi aiheutunut uuden tuoteturvallisuusasetuksen hallinnonrajat ylittävistä velvoitteista. Lisäksi työryhmän tehtävänä oli selvittää akkreditointia koskevaan kansalliseen sääntelyyn kohdistuvat muutostarpeet.

Työryhmän 2 tehtävänä oli uudistettujen, NLF-mukautettujen tuotedirektiivien sekä EU:n tuoteturvallisuusasetuksen perusteella selvittää ne muutokset, joita kansalliseen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuotelainsäädäntöön olisi tehtävä. Työryhmän tehtävänä ei päätöksen mukaan ollut valmistella tuotelainsäädäntöön sisällöllisiä, tuotteiden turvallisuusvaatimuksia koskevia muutoksia enempää kuin EU-oikeuden täytäntöön panemiseksi tai perustuslain edellyttämien vaatimusten vuoksi on välttämätöntä.

Alatyöryhmä 1 ja alatyöryhmä 2

Sähköturvallisuuslainsäädännön kokonaisuudistusta valmistelemaan työ- ja elinkeinoministeriö perusti virallisten työryhmien rinnalle kaksi epävirallista alatyöryhmää, koska sähköturvallisuuslainsäädännön kokonaisuudistukseen oli tarve saada sektoriaiantuntijoita. Alatyöryhmien tavoitteena oli valmistella sähköturvallisuuden kokonaisuudistuksen vaatimat hallituksen esitykset säädösluonnoksineen johtoryhmän ja virallisten työryhmien periaatteiden mukaisesti. Alatyöryhmän 1 tehtävänä oli valmistella sähköturvallisuussäädökset ja alatyöryhmän 2 tehtävä oli valmistella hissisäännökset. Lisäksi sähköturvallisuuden neuvottelukunnalla on ollut mahdollisuus lainvalmistelutyön aikana kommentoida esitystä.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Hallituksen esityksestä hissiturvallisuuslaiksi järjestettiin lausuntokierros syksyllä 2015. Lausuntokierros alkoi 15 päivänä syyskuuta 2015 ja päättyi 12 päivänä lokakuuta 2015. Esityksestä pyydettiin lausuntoja seuraavilta tahoilta: ulkoasiainministeriö, oikeusministeriö, sisäministeriö, puolustusministeriö, valtiovarainministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö, Ahvenanmaan maakuntahallitus, Asumisen rahoitus ja kehittämiskeskus (ARA), Teknologian tutkimuskeskus VTT, Tulli, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Finas, Työterveyslaitos, Viestintävirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Etelä-Suomen aluehallintovirasto/ työsuojelun vastuualue, Län-

si- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto/ työsuojelun vastuualue, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry, Suomen Yrittäjät ry, Suomen Kiinteistöliitto ry, Suomen Isännöintiliitto ry, Suomen Hissiyhdistys ry, RAKLI ry, Teknologiateollisuus ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Kaupan liitto ry, Suomen Standardisoimisliitto SFS ry, Suomen Kauppakeskushdistys ry, Teknisen Kaupan ja Palveluiden Yhdistys ry, Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL ry, SESKO ry, Sähköinsinööriiliitto ry, Sähkötarkastusyhdistys SÄTY ry, STEK ry, Sähköalojen ammattiliitto ry, Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOL ry, Henkilö- ja yritysarviointi SETI Oy, Energiateollisuus ry, Tampereen Ammattikorkeakoulu, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Kone Oyj, OTIS OY, Inspecta Oy, Oy Elspecta Ab, ThyssenKrupp Hissit Oy, Hissipörssi Yhtiöt Oy, NLT Nostolaitetarkastus Oy ja Nosturiexpertit Oy.

Lausuntoja saatiin yhteensä 32. Lausunnon antajista 8 ilmoitti, ettei heillä ollut erityistä lausuttavaa. Lausunnonantajat suhtautuivat esitykseen myönteisesti ja pitivät hyvänä, että hissi-turvallisuussäädökset oli eriytetty sähköturvallisuussäädöksistä.

Ahvenanmaan maakuntahallitus totesi lausunnossaan, että hissiturvallisuuslakiehdotus koskee asioita, jotka itsehallintolain 18 §:n mukaan ovat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntöval-lan piirissä. Sähköturvallisuus voidaan joissain tilanteissa tulkita myös yleisen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyväksi kysymykseksi, jolloin se myös kuuluu maakunnan lainsäädäntöval-lan piiriin. Ahvenanmaa katsoo, että ehdotuksen kysymyksistä säädetään itsehallintolain 9 lu-vussa ja sähköturvallisuuslain soveltamisesta itsehallintolain 11 luvussa.

Joissakin lausunnoissa katsottiin, että laissa tulisi olla velvoitteita, jotka velvoittavat vanhojen hissien modernisointiin ja lisäksi esitettiin, että uudessa hissiturvallisuuslaissa tulisi säätää myös käytössä olevien hissien turvallisuudesta. Vanhojen hissien modernisoinnin puolesta lausuvat Inspecta Tarkastus Oy, KONE Hissit Oy, Metalliteollisuuden Standardisointiyhdis-tys ry METSTA, OTIS OY, Suomen Hissiyhdistys ry, ja Teknologiateollisuus. Isännöintiliitto piti hyvänä, että hissejä korjattaessa saa lähtökohtaisesti noudattaa hissien rakentamisaikana voimassa olevia määräyksiä. Koska työ- ja elinkeinoministeriön johto on linjannut, ettei van-hojen, käytössä olevien hissien osalta ryhdytä lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin, joilla velvoi-tettaisiin modernisoimaan vanhoja hissejä, ei kyseisiä velvoitteita ole ehdotettu esitettävään lakiin. Esitetyssä laissa kaikki muut luvut paitsi 2-3 säätelisivät käytössä olevien hissien tur-vallisuutta. Ehdotetun hissiturvallisuuslain soveltamisala olisi siis laajempi kuin hissidirektii-vin, se säätelisi myös käytössä olevien hissien turvallisuutta.

Oikeusministeriö esitti selvennettäväksi pätevyysarviointilaitoksen asemaa ja tehtäviä eri-tyisesti perustuslain 124 §:n nojalla. Myös rangaistuspykälän täsmällisyysvaatimukseen, ran-gaistussäännösten tarpeellisuuteen ja syyksiluettavuuden asteeseen kiinnitettiin huomiota. Li-säksi oikeusministeriön lausunnossa oli esille nostettu lakiluonnoksessa käytetty viittaustek-niikka direktiiviin liitteisiin.

Valtiovarainministeriö ja Tulli esittivät, että Tullin roolia tulisi selventää. Esityksen peruste-luissa on tarkennetty esitetyn lain suhdetta markkinaoikeuslakiin ja sitä kautta myös Tullin tehtävät tarkentuneet esitetyn lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden osalta. Tietosuojaval-tuutetun toimisto totesi lausunnossaan, että tulkintakäytännössä tietosuojavaltuutettu on suo-sittanut, että viranomaisen verkkopalvelut toteutettaisiin siten, julkisuuslain 16.3 §:n edellyt-tämä pyyntö- harkinta- luovutus -muotoinen menettely toteutuu. Lausunnossa muistutettiin myös, että rekisterin tietosisältö tulee ilmetä laista ja että henkilötietojen suoja on huomioita-va.

Opetus- ja kulttuuriministeriö esitti tyytyväisyytensä siihen, että lainvalmisteluvaiheessa oli oltu yhteydessä opetus- ja kulttuuriministeriöön ulkomailla hankitun koulutusta ja työkoke-

musta koskevan pykälän osalta. Lausunnossa todettiin, että lausuntoversion 49 § vastaa sisälöltään yhdessä sovittuja linjauksia.

Sisäministeriö esitti hissistä pelastamisen osalta, että vaatimusta täydennettäisiin velvoitteella suunnitella tällaisessa tilanteessa tarvittavat toimenpiteet ennalta. Tarkoituksena tulisi olla sen varmentaminen, että hissien haltijat ohjeistavat hissihälytyksessä toimimiseen ja järjestävät viikopäivystyksen tarkoituksenmukaisella tavalla. Asiaa selvennettiin 55 §:n perusteluihin.

KONE Hissit Oy esitti, että olennaisista terveys- ja turvallisuusvaatimuksista annetut ohjeet tulisi antaa suomen ”tai” ruotsin kielellä. Esitystä muutettiin niin, että jompikumpi kieli on riittävä, ei siis vaadittaisi molemmilla kotimaisilla kielillä näitä ohjeita. Tätä voidaan perustella sillä, etteivät kyseessä olevat ohjeet ole kuluttajakäytössä vaan ammattilaisten käytössä.

Esitettiin, että välittömän vaaran tilanteessa (62 §) olisi aiheellista tehdä uusintatarkastus. Uusintatarkastus esitettiin tehtäväksi kolmen kuukauden kuluessa välittömän vaaran aiheuttaneen vian poistamisesta ja hissien käyttöönotosta. Tällä hetkellä tämä asia on suosituksena Tukes-ohjeessa, mutta nyt se esitetään säädettäväksi lain 62 §:ssä.

Lakiehdotuksen lausuntoversiossa nosto-ovien tarkastusrajaksi ehdotettiin 2,9 metriä. Tarkastusrajan laskemista 2,5 metriin esittivät Oy Elspecta Ab, Inspecta Tarkastus Oy, Teknisen Kaupan ja Palveluiden Yhdistys ry ja Sähkötarkastusyhdistys SÄTY Ry. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston käsityksen mukaan 2,9 metriä olisi oikea raja. Nosturiexpertit Oy Nosturilloyds esitti, että nostokorkeusrajan muuttamisella 2,9 metriin ja yksityiskäytössä olevien nosto-ovien rajaaminen lain soveltamisalan ulkopuolelle ei ole merkityksellinen tarkastustoiminnalle, koska näitä laitteita ei ole juurikaan tarkastettu. Päädyttiin pitämään tarkastusraja 2,9 metrissä. Lisäksi lausunnoissa pidettiin selkeyttävänä sitä, että nosto-ovien määräaikaistarkastus suoritetaan kaikille tarkastuksen piirissä oleville nosto-oville neljän vuoden välein. RAKLI piti parempana vaihtoehtona nykyistä menettelyä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto esitti lausunnossaan, että sen näkemyksen mukaan hissiturvallisuuslain nosto-ovia koskevaa sääntelyä olisi perusteltua keventää ehdotettuakin enemmän. Lakiluonnos sisältää nosto-ovien osalta suurelta osin päällekkäistä sääntelyä sosiaali- ja terveysministeriön säädösten kanssa. Nosto-ovien käytön aikaisten asioiden sisällyttäminen hissiturvallisuuslakiin tekee laista monimutkaisemman ja tuo lain soveltamisalaan laitteita, jotka eivät siirrä henkilöitä. Nosto-ovet poikkeavat rakenteeltaan, käyttötarkoitukseltaan ja vaaroiltaan muista hissiturvallisuuslain kattamista laitteista. Nosto-ovilla sattuu hyvin harvoin vakavia henkilövahinkoja aiheuttavia tapaturmia. Työ- ja elinkeinoministeriö kävi esitetyn lain valmisteluvaiheessa neuvotteluja nosto-ovien käytön aikaisen sääntelyn siirtämisestä sosiaali- ja terveysministeriölle, mutta neuvotteluissa päädyttiin esitettyyn vaihtoehtoon.

Energiateollisuus piti hyvänä, että esityksessä hisseihin kohdistuvaa sääntelyä oli saatu kevennettyä.

Lisäksi lausunnoissa esitettiin monia muita yksityiskohtaisia huomioita lakiehdotukseen. Lausunnoissa esitetyt asiat on pyritty soveltuvien osin ottamaan huomioon hallituksen esitystä viimeisteltäessä.

Suomen- ja ruotsinkieliset lakitekstit on laintarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle sähköturvallisuuslaiksi (annettaneen helmikuussa 2016). Tässä esityksessä ehdotetaan kumottavaksi 14 päivänä kesäkuuta 1996 annettu sähköturvallisuuslaki. Samalla kumottaisiin myös seuraavat alemmanasteiset hissejä koskevat säännökset: sähköturvallisuusasetus (498/1996), kauppa- ja teollisuusministeriön päätös hissien turvallisuudesta (564/1997), kauppa- ja teollisuusministeriön asetus hissien käytöstä (663/1996) ja kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä sähköalan töistä (516/1996). Kumottavien säädösten säännökset on sisällytetty soveltuvin osin nyt ehdotettuun hissiturvallisuuslakiin ja sen nojalla annettavaan valtioneuvoston asetukseen. Ehdotetussa hissiturvallisuuslaissa on viittauksia myös ehdotettuun uuteen sähköturvallisuuslakiin.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta (annettaneen helmikuussa 2016). Eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta ehdotettu laki sisältää säännökset, joilla hissidirektiivin 5 luku pantaisiin pääosin kansallisesti täytäntöön.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnassa on käsiteltävänä myös hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräitä tuoteryhmiä koskevista ilmoitetuista laitoksista (annettaneen helmikuussa 2016). Ehdotettu laki eräitä tuoteryhmiä koskevista ilmoitetuista laitoksista sisältää säännökset, joilla hissidirektiivin 4 luku pantaisiin kansallisesti täytäntöön.

Esitys liittyy EU:n hissidirektiivin (2014/33/EU) täytäntöönpanoon. Hissidirektiivi on tullut voimaan 18 päivänä huhtikuuta 2014 ja jäsenvaltioiden on annettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 19 päivänä huhtikuuta 2016. Jäsenvaltioiden on sovellettava säännöksiä 20 päivästä huhtikuuta 2016 alkaen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1.1 Hissiturvallisuuslaki

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Lain tarkoitus. Pykälässä määriteltäisiin hissiturvallisuuslain tarkoitus. Pykälän 1 momentin mukaan lain tarkoituksena olisi varmistaa markkinoille saatettavien hissien ja hissien turvakomponenttien vaatimustenmukaisuus ja vapaa liikkuvuus. Lailla pyritäisiin varmistamaan, että markkinoilla olevat hissit ja hissien turvakomponentit ovat turvallisia ja täyttävät kaikki ne vaatimukset, joiden avulla varmistetaan yleisten etujen korkeatasoinen suojelu. Lain keskeinen erityistavoite olisi toisaalta vähentää sellaisten markkinoilla olevien hissien ja hissien turvakomponenttien määrää, jotka eivät ole vaatimustenmukaisia. EU:n sisämarkkinoiden pää tavoitteita on tavaroiden vapaa liikkuvuus, johon pyritään muun muassa yhdenmukaistamalla jäsenmaiden lainsäädäntöä. Hissidirektiivin 3 artiklan mukaan jäsenvaltiot eivät saa kieltää, rajoittaa tai estää hissidirektiivin mukaisten hissien markkinoille saattamista tai ottamista käyttöön tai hissien turvakomponenttien asettamista saataville markkinoilla alueellaan.

Samassa momentissa ehdotetaan todettavaksi myös, että esitetyllä lailla pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2014/33/EU) hissejä ja hissien turvakomponentteja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta, jäljempänä *hissidirektiivi*.

Pykälän 2 momentin mukaan esitetyn lain tarkoituksena olisi myös varmistaa hissien käytön aikainen turvallisuus eli turvallisuus markkinoille saattamisen jälkeen. Käytön aikainen turvallisuus on kansallista sääntelyä. Laissa säädettäisiin hissien huoltamisesta, korjaamisesta, muutostöistä, tarkastamisesta ja hissialan töistä sekä niiden valvonnasta.

2 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Pykälän 1 ja 3 momentin soveltamisala vastaisi hissidirektiivin 1 artiklan 1 kohdan soveltamisalaa. Pykälän 1 momentin mukaan lakia sovellettaisiin kiinteästi rakennuksiin tai rakennelmiin asennettuihin hisseihin, jotka on suunniteltu kuljettamaan henkilöitä, henkilöitä ja tavaroita tai yksinomaan tavaroita, jos henkilö voi mennä kuorman kantavaan yksikköön sisälle vaikeuksitta ja sisäpuolella on ohjauslaitteet tai sisäpuolella oleva henkilö ulottuu ohjauslaitteisiin.

Hissejä koskevia säännöksiä on perinteisesti sovellettu myös tiettyjen henkilöitä nostavien tai siirtävien laitteiden asentamisen ja käytön turvallisuutta koskeviin vaatimuksiin. Pykälän 2 momentin mukaan lakia sovellettaisiin henkilöpaternosterhisseihin, kevythisseihin, liukuportaisiin ja liukukäytäviin. Koska kyseiset laitteet eivät kuulu hissidirektiivin soveltamisalaan, niihin ei sovellettaisi ehdotetun lain 2 ja 3 lukua. Laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja markkinoille saattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksessa koneiden turvallisuudesta (400/2008), jolla on toimeenpantu konedirektiivi (2006/42/EY).

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan hissiturvallisuuslaissa säädettäväksi tietynlaisista nosto-ovista. Esitetyn lain 1, 6, 8 ja 9 lukuja sekä 53 ja 54 §:ää sovellettaisiin sähkökäyttöisiin nosto-oviin, joiden ovipinta ei kierry rullalle akselin ympäri ja jotka eivät ole yksityiskäytössä. Yksityiskäytössä olevalla nosto-ovella tarkoitettaisiin erityisesti omakotitalojen autotallien nosto-ovia. Nosto-ovet eivät kuulu hissidirektiivin soveltamisalaan, joten niihin ei sovellettaisi ehdotetun lain 2 ja 3 lukua. Nosto-oviin liittyvästä työstä ei säädettäisi, joten niihin ei sovellettaisi myöskään lain 4 lukua. Nosto-ovet kuuluvat konedirektiivin (2006/42/EY) ja rakennus-

tuoteasetuksen (EU) N:o 305/2011 soveltamisalaan ja edellä mainituissa säädetään nosto-ovien vaatimustenmukaisuudesta ja markkinoille saattamisesta. Hissiturvallisuuslaissa säädetäisiin nosto-ovien huoltamisesta, kunnossapidosta ja tarkastamisesta.

Ehdotuksessa sääntelyn ulkopuolelle jäisivät yksityiskäytössä olevat nosto-ovet. Nykyisinkään nosto-ovien käytön aikaisia asioita koskevia säännöksiä ei käytännössä sovelleta omakotitalojen autotallien nosto-oviin. Samoin yleensäkin sääntelyn ulkopuolella ovat muutkin yksityiskäytössä olevat koneet ja laitteet, vaikka niihin voi sisältyä turvallisuusriskejä. Kaikki nosto-ovet tulee joka tapauksessa saattaa markkinoille konedirektiivin ja EU:n rakennustuoteasetuksen mukaisesti ja niiden tulee olla vaatimusten mukaisia. Rakennuksen omistajan tulee maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaan huolehtia, ettei rakennus aiheuta vaaraa. Markkinavalvonnan sääteleminen keinoin on mahdollista puuttua sellaisiin nosto-oviin, jotka eivät täytä vaatimuksia markkinoille saatettaessa. Sääntelyä kevennettäisiin pienten nosto-ovien osalta. Niille ei vaadittaisi tehtäväksi määräaikaistarkastuksia, vaan käytönaikainen turvallisuus perustuisi säädettyyn yleiseen huolto- ja kunnossapito- sekä huolellisuusvelvoitteeseen. Tämä vähentäisi jonkin verran nosto-ovien haltijoiden kustannuksia sekä toisaalta vähentäisi vastaavalla rahasummalla tarkastuspalveluiden tarjoajien liikevaihtoa. Suurikokoisten nosto-ovien, joita on lähinnä työpaikoilla, sääntely pysyisi perusperiaatteiltaan nykyisellään ja niille tulisi tehdä määräaikaistarkastus neljän vuoden välein.

Esityksen ei arvioitaisi heikentävän nosto-ovien turvallisuustasoa. Pienten nosto-ovien kohdalla onnettomuuksia sattuu harvoin ja niiden paino ja korkeus ovat melko pienet. Pysäköintihallien nosto-ovet pidetään kunnossa joka tapauksessa liiketoiminnan turvaamiseksi ja niissä asiakkaat ovat auton suojassa ja jalankulku on pääsääntöisesti järjestetty muuta kautta. Lisäksi käytännössä noin 30 - 50 prosenttia käytössä olevista nosto-ovista on jäänyt nykyisin tarkastamatta, mutta silti sattuneiden vakavien onnettomuuksien määrä on erittäin vähäinen.

Pykälän 4 momentin mukaan ehdotettua lakia sovellettaisiin myös hissien turvakomponentteihin. Ehdotetun lain 6 §:n valtuutuksen nojalla olisi tarkoitus säätää valtioneuvoston asetuksella hissidirektiivin liitteessä III määritellyistä hissien turvakomponenteista.

Ehdotetun lain soveltamisala olisi hissidirektiivin soveltamisalaa laajempi. Ehdotettavan lain soveltamisala kattaisi myös hissien käytön aikaiset asiat, joita ovat hissitöihin liittyvät vaatimukset, huolto, korjaaminen, muutostyöt ja määräaikaistarkastukset. Lisäksi lakia sovellettaisiin 2-3 momentin mukaisiin laitteisiin, jotka saatetaan markkinoille konedirektiivin mukaisesti.

3 §. Soveltamisalaa koskevat rajoitukset. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi luettelo sellaisista nostolaitteista, joihin ehdotettua lakia ei sovellettaisi. Luettelo vastaisi hissidirektiivin 1 artiklan 2 kohdan luetteloa muutamin poikkeuksin. Hissidirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu liukuportaat ja -käytävät. Kansallisesti ehdotetaan otettavaksi lain soveltamisalan piiriin hissidirektiivin ulkopuolella olevia eräitä konedirektiivin soveltamisalaan kuuluvia laitteita siten kuin 2 §:ssä on esitetty.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan tarkoittamista kaivoskuilussa käytettävistä nostolaitteista säädetään kaivoslaissa (621/2011). Kaivoskuiluun on mahdollista asentaa myös tämä lain soveltamisalaan kuuluva hissi.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että lain 2 ja 3 lukuja ei sovellettaisi 1 momentissa mainittujen laitteiden lisäksi nostolaitteisiin, joiden nopeus on enintään 0,15 m/s. Soveltamisalan rajausta esitetään, koska kyseiset laitteet on hissidirektiivissä rajattu soveltamisalan ulkopuolelle.

ja tämän lain 2 ja 3 luvut koskisivat hissidirektiivin toimeenpanoa. Kyseiset laitteet tarkoittavat pääasiassa kevythissejä, jotka on esitetty otettavaksi mukaan lain soveltamisalaan 2 §:ssä.

4 §. Määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin laissa käytetyt keskeiset käsitteet. Määritelmissä pyritään pääasiassa noudattamaan hissidirektiivissä esitettyä terminologiaa. Merkittävin ero on kuitenkin hissin toimittajan määritelmä, joka poikkeaa direktiiveissä käytetystä asentajan käsitteestä. Pykälässä on avattu kansalliseen lainsäädäntöön vastaavia käsitteitä kuin hissidirektiivin 2 artiklassa. Direktiivipaketin yksi keskeisiä tavoitteita oli harmonisoida eri direktiivien käsitteet niin, että samoista asioista voidaan puhua samoilla termeillä. NLF:n mukaisia käsitteitä on avattu tarkemmin Euroopan komission julkaisussa ”Sininen opas EU:n tuotesääntöjen täytäntöönpano-opas 2014” / ”The Blue Guide on the implementation of EU product rules” 2014. Lisäksi pykälässä on määritelty kansallisessa lainsäädännössä käytettyjä termejä. Lain soveltamisalan kannalta keskeiset käsitteet määriteltäisiin yhdessä säännöksessä.

Ehdotetun 4 §:n 1 ja 2 kohdassa määritellään hissidirektiivin 2 artiklaa vastaavasti hissi ja kuormaa kantava yksikkö. Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan hissillä tarkoitetaan nostolaitetta, joka liikkuu määrättyjen tasojen välillä ja jolla on kuorman kantava yksikkö, joka liikkuu yli 15 asteen kulmassa vaakatasoon nähden olevia jäykkiä johteita pitkin, tai nostolaitetta, joka liikkuu pysyvällä radalla, vaikka se ei liikukaan jäykkiä johteita pitkin.

Ehdotetun 4 §:n 3 kohdassa määriteltäisiin käsite kevythissi. Kevythissillä tarkoitettaisiin henkilöiden kuljettamiseen tarkoitettua hissiä, jolla on hissikuilu ja joka liikkuu pystysuoraan rakennuksen kerrostasojen välillä. Kevythissin nopeus on enintään 0,15 m/s ja sen kuorman kantava yksikkö voi olla kokonaan suljettu hissikori tai yläosastaan avoin, matalin suojaseinin ja ovin varustettu tai kokonaan avoin ja suojakaitein varustettu. Kevythissi kuuluu konedirektiivin soveltamisalaan. Lain tarkoittamasta kevythissistä käytetään yleisesti nimitystä kuilullinen kotihissi. Lain tarkoittamaksi kevythissiksi ei katsottaisi kuilutonta hissiä, vähemmän kuin kerrostason nostavaa hissiä eikä portaita pitkin kulkevaa porrashissiä.

Pykälän 4 kohdassa määriteltäisiin käsite unionin yhdenmukaistamislainsäädäntö. Määritelmä vastaisi hissidirektiivin 2 artiklan 20 kohtaa.

Pykälän 5 kohdassa ehdotetaan määriteltäväksi akkreditointi. Hissidirektiivin tapaan ehdotetussa laissa viitattaisiin NLF-asetukseen, missä akkreditointi on määritelty. NLF-asetuksen 2 artiklan 10 kohdan mukaan akkreditoinnilla tarkoitetaan kansallisen akkreditointielimen antamaa todistusta siitä, että vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos täyttää tiettyä vaatimustenmukaisuuden arviointia koskevat, yhdenmukaistetuilla standardeilla vahvistetut vaatimukset, ja tarvittaessa muut vaatimukset, mukaan luettuna ne, jotka on vahvistettu asiaa koskevissa alakohtaisissa ohjelmissa.

Pykälän 6 kohdassa ehdotetaan määriteltäväksi ilmoitettu laitos. Laissa ilmoitetulla laitoksella tarkoitetaan Euroopan unionin jäsenvaltion nimeämää ja Euroopan komissiolle ilmoitettua laitosta, jolla on oikeus tehdä vaatimustenmukaisuuden arviointeja. Työ- ja elinkeinoministeriö myöntää luvan toimia hissidirektiivin mukaisena ilmoitettuna laitoksena ja ilmoittaa luvasta Euroopan komissiolle.

Ehdotetut 7 ja 8 kohtien määritelmät markkinoille saattaminen ja asettaminen saataville markkinoilla vastaisivat direktiivin 2 artiklan 4 ja 5 kohtia.

Pykälän 9 kohdan määritelmä yhdenmukaistetusta standardista vastaisi EU:n standardisointiasetuksen (EU) N:o 1025/2012 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa yhdenmukaistetun standardin määritelmää.

Pykälän 10 kohdassa ehdotetaan direktiivistä poiketen käytettävän käsitettä ”hissin toimittaja” käsitteen ”asentaja” sijasta. Asiallista eroa näillä käsitteillä ei ole. Asentajalla ymmärretään suomen yleiskielessä enemmän konkreettista asennustyötä tekevää henkilöä kuin valmistajayritystä. Uudessa hissidirektiivissä on talouden toimijoissa edelleen käytössä käsite ”asentaja”, jota ei esiinny NLF-päätöksessä ja NLF-asetuksessa. Hissidirektiivissä käytetään määritelmää asentaja hissin ”valmistajasta”. Asentajan käsite on ollut käytössä myös voimassa olevassa hissidirektiivissä. Ehdotetussa laissa hissin toimittaja vastaisi hissidirektiivin käsitettä ”asentaja”. Hissidirektiivissä käsitteellä valmistaja ymmärretään hissien turvakomponentin valmistajaa ja asentaja käsite tarkoittaa tahoa, joka vastaa hissien suunnittelusta, valmistuksesta hissitehtaalla, asentamisesta käyttöpaikalla sekä markkinoille saattamisesta. Voimassa olevassa hissien turvallisuudesta annetussa kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä käytetään termiä hissien rakentaja, jota ei enää kokonaisuudistuksen jälkeen käytettäisi.

Ehdotetut 11, 14, 18 ja 21 kohtien määritelmät hissien turvakomponenttiin liittyvistä toimijoista valmistaja, valtuutettu edustaja, maahantuoja ja jakelija vastaisivat direktiivin 2 artiklan 7-10 kohtia. Kohdassa 27 määritelty talouden toimija sisältäisi direktiivin mukaisesti edellä mainitut toimijat sekä lisäksi hissien toimittajan.

Pykälään kohtaan 12 ehdotetaan otettavan määritelmä vaatimustenmukaisuuden arviointi, mikä vastaa direktiivin 16 kohtaa.

Lisäksi ehdotetaan pykälän 13 kohdassa otettavan määritelmä CE-merkinnästä. Määritelmä vastaisi hissidirektiivin 2 artiklan 21 kohtaa.

Ehdotetussa 15 kohdassa ehdotetaan määriteltävän tekninen eritelmä direktiiviä vastaavasti. Tekninen eritelmä on standardia vastaava ennalta laadittu asiakirja, jossa määrätään tekniset vaatimukset, jotka tuotteen on täytettävä.

Pykälän 16 ja 17 kohdissa määriteltäisiin markkinavalvontaan liittyvät toimenpiteet markkinoilta poistaminen ja palautusmenettely. Määritelmät vastaisivat hissidirektiivin kohtia 18 ja 19.

Pykälän kohdassa 19 määriteltäisiin hissiturvallisuusviranomainen, joka olisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

Pykälän kohdassa 20 määriteltäisiin toiminnanharjoittaja, joka olisi luonnollinen henkilö ja oikeushenkilö, joka tekee hissien huolto-, korjaus- ja muutostöitä;

Pykälän kohdassa 22 esitetään määriteltäväksi käsite hissitöiden johtaja. Hissitöiden johtaja toimisi yrityksessä hissitöihin liittyvän turvallisuuden vastuuhenkilönä. Hissitöiden johtaja vastaisi muuan muassa siitä, että hissitöiden tekemisessä noudatettaisiin hissiturvallisuuslakia, työn lopputulos olisi turvallinen ja että työntekijät olisivat ammattitaitoisia ja opastettuja tehtäviinsä. Toiminnanharjoittaja nimeäisi hissitöiden johtajaksi henkilön, jolla on hissipätevyys.

Pykälään ehdotetaan 23, 24 ja 26 kohdissa määriteltäviksi valtuutettu tarkastaja, pätevyys-arviointilaitos ja valtuutettu laitos. Näiden määritelmien tarve tulee kansallisesta lainsäädännöstä. Valtuutettu laitos tekee tarkastuksia hisseille ja muille tämän lain soveltamisalaan kuuluville laitteille, valtuutettu tarkastaja tekee tarkastuksia nosto-oville ja pätevyys-arviointilaitos arvioi hissipätevyyttä hakevien henkilöiden pätevyyden. Valtuutettu laitoksen, valtuutetun tarkastajan ja pätevyys-arviointilaitoksen hyväksyisi hissiturvallisuusviranomainen.

Pykälän kohdassa 25 esitetään määriteltäväksi hissien haltijan käsite. Hissien haltijana pidettäisiin rakennuksen haltijan lisäksi myös rakennuksen omistajaa. Haltijan käsitettä ei ole aikaisemmin laissa määritelty, vaikka hissien haltija on keskeinen vastuutaho. Hissien haltijan on huolehdittava muun muassa määräaikaistarkastusten teettämisestä ja siitä, että hissi on jatkuvasti turvallinen ja että hissille on laadittu huolto-ohjelma, jota noudatetaan. Haltija vastaisi myös siitä, että matkustajat saadaan pelastettua kerrosten väliin jääneestä hissistä. Näiden vastuiden osalta voi tulkinta ongelmia syntyä esimerkiksi liikerakennuksissa ja asunto-osakeyhtiöissä. Rakennusta vuokrattaessa on hyvä sopia vuokrasuhteen osapuolten välillä kuka vastaa hissiin liittyvistä asioista. Lainsäädännön selkeyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset edellyttävät, että laissa on määritelty kenen vastuulla velvoitteiden noudattaminen on.

Ehdotetun 4 §:n 28 kohdassa määritellään hissidirektiivin 2 artiklaa vastaavasti mallihissi.

5 §. *Lain suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälässä määriteltäisiin ehdotetun lain suhteesta muuhun keskeiseen lainsäädäntöön. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin esitetyn lain toissijaisuudesta. Pykälän mukaan, jos muussa erityislainsäädännössä olisi tästä laista poikkeavia säännöksiä hisseihin tai hissien turvakomponentteihin liittyvien vaarojen osalta, niitä sovellettaisiin tämän lain asemesta. Momentti vastaa hissidirektiivin 2 artiklan 3 kohtaa.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin NLF-asetukseen, joka on suoraan sovellettavaa oikeutta jäsenmaissa. NLF-asetuksella säädetään akkreditoinnista, markkinavalvonnasta, kolmansista maista tuotavien tuotteiden valvonnasta ja CE-merkinnästä. Hisseihin ja hissien turvakomponentteihin sovelletaan NLF-asetusta ja NLF-päätös on ollut perustana hissidirektiiviä laadittaessa. Näin NLF-asetus ja hissidirektiivi muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden. Yleiset periaatteet markkinavalvonnasta, akkreditoinnista ja CE-merkinnästä on säädetty horisontaalisessa NLF-asetuksessa ja niitä on täydennetty hissidirektiivin säännöksillä.

Lex specialis -periaatteen nojalla *lex generalis* -tyyppistä NLF-asetusta sovelletaan asetuksen 15 artiklan 2 kohdan mukaan vain, jollei yhteisön muussa, voimassaolevassa tai myöhemmin tulevassa, lainsäädännössä ole erityissäännöksiä, joilla pyritään samaan tavoitteeseen tai vaikutukseltaan samanlaisia kuin tässä asetuksessa vahvistetut säännökset. *Lex specialis* -periaatteen mukaista vertailua tehdään NLF-asetuksen ja muun lainsäädännön välillä artikla-kohtaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan sähkötyöturvallisuudesta ja laitteistojen sähkömagneettisesta yhteensopivuudesta säädettäisiin sähköturvallisuuslaissa.

Koska hissi on verrattavissa sähkölaitteistoon ja sähköisku on hissien parissa tehtävään työhön olennaisesti liittyvä vaara, olisi sähköturvallisuuslain sähkötyöturvallisuutta koskevaa lukua aiheellista soveltaa hissien parissa tehtävään työhön.

Sähköturvallisuuslailla on toimeenpantu laitteistojen sähkömagneettista yhteensopivuutta koskeva direktiivi (2004/108/EC), niin sanottu EMC-direktiivi. EMC-direktiivin tarkoituksena on varmistaa, että laitteet eivät aiheuta sähkömagneettisesti kohtuutonta häiriötä ja toisaalta että laitteiden toiminta ei häiriinny helposti sähkömagneettisesti. EMC-direktiiviä sovelletaan hisseihin. Vuonna 2016 uudistettavalla sähköturvallisuuslailla on tarkoitus toimeenpanna uudistettu EMC-direktiivi (2014/30/EU). EMC-direktiivi on uuden lähestymistavan mukainen ja siten siinä esitetään olennaiset vaatimukset. Hissejä varten on olemassa sähkömagneettista yhteensopivuutta koskevia standardeja, joka on yhdenmukaistettu EMC-direktiivin alla. Standardien mukaisesti toimimalla direktiivin olennaisten vaatimusten katsotaan täyttyvän. Kyseiset standardit on yhdenmukaistettu myös hissidirektiivin alla.

Pykälän 4 momentin mukaan markkinavalvonnasta, NLF-asetuksen 27-29 artiklan mukaisesta ulkorajavalvonnasta, valvontaviranomaisista ja muutoksenhausta säädettäisiin eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa. Horisontaalinen laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta, jäljempänä *markkinavalvontalaki* perustuisi NLF-asetukseen ja kymmenen tuoter ryhmän erityissääntelyyn Euroopan unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä. Lailla pantaisiin täytäntöön myös pääosin kansallisesti hissidirektiivin 5 luku eikä ehdotetussa laissa tästä syystä säädettäisi hissidirektiivin markkinavalvontaluvun asioista. Markkinavalvontalaissa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto olisi lain markkinavalvontaviranomainen ja Tulli lain tarkoittama ulkorajavalvontaviranomainen. Laki sisältäisi yleiset säännökset viranomaisten toimivaltuuksista ja markkinavalvontaviranomaisen valvontakeinoista tuotteiden vaatimusten vastaisuustilanteissa. Lisäksi laissa olisi säännökset muutoksenhausta viranomaisen markkinavalvontapäätökseen. Ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvien hissien käytön aikaisesta valvonnasta säädettäisiin kuitenkin ehdotetun hissiturvallisuuslain 8 luvussa. Kansallisen sääntelyn valvonta, muun muassa hissien tarkastaminen säilyisi uudessa hissiturvallisuuslaissa. Markkinavalvontalakia ei kuitenkaan sovelleta tämän lain noudattamisen valvontaan kevythissien, liukuportaiden, liukukäytävien, henkilöpaternosterhissien eikä nosto-ovien osalta.

Pykälän 4 momentin mukaan hissien ja hissien turvakomponenttien markkinavalvontaan sovelletaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia sen lisäksi, mitä NLF-asetuksessa säädetään. Lailla eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta toimeenpantaisiin pääosin kansallisesti hissidirektiivin 5 luku eikä ehdotetussa laissa säädettäisi hissidirektiivin markkinavalvontaluvun asioista. Käytön aikaisesta valvonnasta säädettäisiin kuitenkin ehdotetun hissiturvallisuuslain 8 luvussa, koska hissidirektiivi ja näin ollen ehdotettu horisontaalinen markkinavalvontalaki säätelevät markkinoille saattamista ja sitä edeltävää aikaa. Kansallisen sääntelyn valvonta ja tarkastaminen säilyisi uudessa hissiturvallisuuslaissa.

Pykälän 5 momentin mukaan laissa eräitä tuoteryhmiä koskevista ilmoitetuista laitoksista säädetään ilmoitetuille laitoksille asetetuista vaatimuksista, ilmoitettujen laitosten valvonnasta ja muutoksenhausta. Edellä mainitulla lailla toimeenpantaisiin kansallisesti pääosin hissidirektiivin 4 luku. Ilmoitettujen laitosten yleislaki sisältäisi säännökset, jolla laitos saisi ainoastaan ”ilmoitetun laitoksen statuksen” ja lisäksi yleislaissa säädettäisiin statuksen saamisen ja säilyttämisen edellytyksistä. Hissiturvallisuuslain 9 luvussa säädettäisiin hissidirektiivin mukaisen ilmoitetun laitoksen toiminnan aikaisista asioista.

Pykälän 6 momentin työturvallisuutta koskevista vaatimuksista säädetään työturvallisuuslaissa (738/2002). Työturvallisuuslakia sovelletaan hisseillä tehtävään työhön. Työturvallisuuslaissa asetetaan vaatimuksia työnantajalle ja työntekijälle. Hissin haltijalle työturvallisuuslain nojalla ei ole mahdollista vaatimuksia asettaa, ellei haltija toimi työnantajan ominaisuudessa, kuten on tilanne esimerkiksi hissien sijaitessa teollisuuskiinteistössä.

Pykälän 7 momentin mukaan tämän lain mukaisten kevythissien, liukuportaiden, liukukäytävien ja nosto-ovien vaatimustenmukaisuudesta, markkinoille saattamisesta ja markkinavalvonnasta säädetään laissa eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta (1016/2004) ja kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011), sillä näihin tuotteisiin sovelletaan konedirektiivin vaatimuksia. Edellä mainittujen koneiden vaatimustenmukaisuudesta, markkinoille saattamisesta ja markkinavalvonnasta säädetään työssä käytettävien koneiden osalta eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetussa laissa ja kuluttajakäyttöön tarkoitettujen koneiden osalta kuluttajaturvallisuuslaissa. Tarkempia vaatimuksia vaatimustenmukaisuudesta, markkinoille saattamisesta ja markkinavalvonnasta on esitetty koneiden turvallisuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa, jolla on toimeenpantu konedirektiivi (2006/42/EY) ja joka on annettu eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain nojalla.

Pykälän 8 momentin nojalla hissien konehuoneeseen ja pyörästötiloihin johtavista kulkuteistä säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä. Maankäyttö- ja rakennuslain 13 §:n nojalla on annettu 1 päivänä maaliskuuta 2001 ympäristöministeriön asetus rakennuksen käyttöturvallisuudesta, F2 Suomen rakentamismääräyskokoelma, Rakennuksen käyttöturvallisuus, Määräykset ja ohjeet 2001. Asetuksen kohdan 5.4.1.mukaan kulku ilmanvaihto- ja hissikonehuoneeseen sekä muiden vastaavien laitteiden luo järjestetään portain, porrastikkain taikka muuta turvallista järjestelyä käyttäen.

Rakennuksen käyttöturvallisuudesta annetun ympäristöministeriön asetuksen 3.6.1. kohdan mukaan hissien, porrastimien, liukuportaiden, -käytävien ja vastaavien henkilösiirtolaitteiden tulee toimia turvallisesti. Ne on varustettava asianmukaisin turvalaittein ja helposti tunnistettavien ja käytettävien hätäpysäyttimien. Hätäpysäyttimen luo on voitava päästä helposti. Kyseisen kohdan selostuksessa on todettu, että Kauppa- ja teollisuusministeriö on antanut määräyksiä ja Turvatekniikan keskus ohjeita näiden laitteiden turvallisuudesta ja tarkastamisesta. Edellä mainitusta sääntelystä johtuen, maankäyttö- ja rakennuslailla säännellään hissien konehuoneeseen ja pyörästötiloihin johtavista kulkuteistä.

2 luku **Hissin ja hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuus**

6 §. *Markkinoille saattaminen, markkinoilla saataville asettaminen ja käyttöönotto.* Pykälän 1 momentissa olisi perussäännös hissien markkinoille saattamisesta ja käyttöön ottamisesta. Hissi voitaisiin saattaa markkinoille ja ottaa käyttöön vain, jos se täyttäisi esitetyn lain vaatimukset ja se olisi asianmukaisesti asennettu ja huollettu ja sitä käytettäisiin sille suunniteltuun tarkoitukseen.

Pykälän 2 momentissa olisi vastaava säännös hissien turvakomponentin osalta. Hissien turvakomponentin saisi asettaa saataville markkinoilla ja ottaa käyttöön vain siinä tapauksessa, että se täyttää esitetyn lain vaatimukset ja olisi asianmukaisesti sijoitettu ja huollettu ja sitä käytettäisiin sille suunniteltuun tarkoitukseen.

Euroopan komission laatiman niin sanottuun uuteen lainsäädäntökehykseen perustuvien direktiivien täytäntöönpano-oppaan mukaan tuote asetetaan saataville Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen markkinoille silloin, kun se taloudellisen toiminnan yhteydessä toimitetaan markkinoille jakelua, kulutusta tai käyttöä varten maksua vastaan tai maksutta. Tuotteen saattaminen saataville markkinoilla kattaa sellaiset toimenpiteet, jolla tuotetta tarjotaan jakeluun, kulutukseen tai käyttöön ja jotka voivat johtaa tuotteen tosiasialliseen toimittamiseen, kuten esimerkiksi tuotteen mainoskampanjat. Asettamisella saatavilla markkinoilla ei sen sijaan tarkoiteta tuotteen jakelua edelleen unionin ulkopuolelle tai tuotteen jatkojalostamista lopputuotteeksi, jotta se voidaan viedä unionin ulkopuolelle. Tuotteen asettamista saataville markkinoilla edeltää tuotteen saattaminen markkinoille, jolloin tuote saatetaan Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen markkinoille ensimmäistä kertaa. Tuotteen markkinoille saattamisen jälkeen tuote voidaan asettaa toimitusketjussa useita kertoja saataville markkinoilla. Asetetaan saataville markkinoilla koskisi vain hissien turvakomponentteja, ei hissejä. Pykälän 1 ja 2 momentilla toimeenpantaisiin hissidirektiivin 4 artikla.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin hissien turvakomponenteiksi luokiteltavat hissien osat. Valtioneuvoston asetuksella olisi tarkoitus toimeenpanna hissidirektiivin liite III, jossa määritellään hissien turvakomponentit.

7 §. *Olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että hissien on täytettävä esitetystä laissa säädetyt olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset,

jotta hissi voitaisiin saattaa markkinoille. Säännös vastaisi voimassa olevaa hissien turvallisuudesta annetun kauppaja teollisuusministeriön päätöksen 5 §:ää.

Pykälän 2 momentin mukaan hissien turvakomponentin olisi täytettävä laissa säädetty olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset ja hissiin asennettuna sen olisi mahdollistettava hissien toiminta niin, että kyseiset vaatimukset täyttyvät.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin yleisellä tasolla, mitä seikkoja hissien ja hissien turvakomponentin olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset käsittelevät. Momentti olisi niin sanottu perussäännös hissien ja hissien turvakomponentin olennaisista terveys- ja turvallisuusvaatimuksista.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin valtuutus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin hissien ja hissien turvakomponentin olennaisista terveys- ja turvallisuusvaatimuksista hissidirektiivin liitteen I täytäntöön panemiseksi. Pykälä vastaisi hissidirektiivin 5 artiklaa.

8 §. Vaatimusten mukaisuusolettama. Pykälän 1 momentin mukaan hissien ja hissien turvakomponentin, joka on sellaisten yhdenmukaistettujen standardien tai niiden osien mukainen, joiden viitetiedot on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä, olisi katsottava täyttävän 7 §:ssä säädetty olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset näiden standardien soveltamisalan osalta. Tämä periaate on vanha ja se on ollut käytössä siitä asti, kun teknisen yhdenmukaistamisen uusi lähestymistapa otettiin käyttöön 1980-luvulla Euroopan unionin lainsäädännössä. Voimassa oleva hissidirektiivikin perustuu myös tälle olettamalle hissien ja hissien turvakomponenttien vaatimusten mukaisuudesta. Euroopan komissio julkaisee verkkosivullaan luettelon hissejä koskevista harmonisoiduista standardeista:

http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/mechanical/documents/standardization/lifts/index_en.htm.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että hissi ja hissien turvakomponentti voi täyttää 7 §:ssä säädetty olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset, vaikka se olekaan yhdenmukaistettujen standardien mukainen. Tällöin vaatimusten mukaisuus olisi voitava osoittaa luotettavasti. Näin ollen yhdenmukaistettujen standardien käyttö ei olisi pakollista ja vaatimusten mukaisuus olisi mahdollista osoittaa myös muilla tavoin. Hissien tai turvakomponenttien poiketessa standardeista olisi osoitettava muun muassa riskinarvioinnin keinoin, että standardista poikkeavalla ratkaisulla saavutetaan standardin osoittama turvallisuustaso. Pykälä vastaisi hissidirektiivin 14 artiklaa.

9 §. Näytteille asettaminen. Pykälän mukaan hissi tai hissien turvakomponentti voitaisiin asettaa esille näyttelyssä, messuilla ja esittelyssä, vaikka se ei olisi ehdotetun lain vaatimusten mukainen, jos samalla selvästi ilmoitettaisiin, ettei sitä saisi saattaa markkinoille eikä ottaa käyttöön ennen kuin se on saatettu vaatimusten mukaiseksi.

Pykälä vastaa voimassa olevan hissien turvallisuudesta annettua kauppaja teollisuusministeriön päätöksen 12 §:n sääntelyä. Pykälällä toimeenpantaisiin hissidirektiivin 3 artiklan 2 kohta.

10 §. Rakennuksia ja rakennelmia koskevat vaatimukset. Pykälän 1 momentin mukaan rakennuksella tai rakennelmalla tehtävästä työstä vastaava henkilön ja hissien toimittajan tulisi sekä huolehtia toisilleen tiedottamisesta että suorittaa tarvittavat toimenpiteet, joilla hissien asianmukainen toiminta ja turvallinen käyttö ja huolto varmistettaisiin.

Rakennuksella tai rakennelmalla tehtävästä työstä vastaavan henkilön olisi annettava tietoa hissien toimittajalle oikeiden suunnitteluparametrien määrittelemiseksi, jotta voitaisiin varmistaa hissien sopivuus rakennukseen. Tarvittavia tietoja ovat esimerkiksi kuilun mitat ja materiaali, kerrostason ovien palonkestävyys ja erityisryhmien tarpeiden huomioiminen hissien toiminnissa.

Hissien toimittajan olisi puolestaan annettava tietoa hissilaitteiston vaatimista rakennuksen rakenteista ja lujuuksista sekä hissien käytön edellyttämistä asioista, kuten kerrostason valaistuksesta, hälytysyhteydestä ja kulkutiestä hissien konehuoneeseen. Rakentamiselle asetettavista vaatimuksista on säädetty maankäyttö- ja rakennuslaissa.

Pykälän 2 momentin mukaan hisseille tarkoitetuissa kuiluissa saisi olla ainoastaan hissien toimintaa ja turvallisuutta varten tarvittavia putkia, johtoja ja kiinnittimiä. Tällä varmistettaisiin se, ettei hissikorin tai vastapainon liikeradalla olisi hissiin kuulumattomien laitteiden osia ja myös pidettäisiin palokuorma hissikuilussa mahdollisimman alhaisena sekä vähennettäisiin sähkömagneettisten häiriöiden mahdollisuutta. Lisäksi pidettäisiin muiden kuin hissiasentajien hissikuiluun pääsyn tarve mahdollisimman alhaisena.

Pykälällä toimeenpantaisiin hissidirektiivin 6 artikla.

11 §. *Hissin turvakomponentin vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt.* Pykälän mukaan ennen kuin valmistaja saa saattaa hissien turvakomponentin markkinoille, sen on täytettävä sovellettavan yhdenmukaistamislainsäädännön kaikki vaatimukset 6 ja 7 §:n mukaisesti. Tämä vaatimus pitää sisällään myös yhdenmukaistamislainsäädännön säätämä vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyn. Vaatimustenmukaisuuden arvioinnilla tarkoitetaan NLF-asetuksen 2 artiklan 12 kohdan mukaisesti prosessia sen arvioimiseksi, ovatko tuotteelle, palvelulle, prosessille, järjestelmälle, henkilölle tai elimelle asetetut määritellyt vaatimukset täyttyneet. Vastaava määritelmä on mukautettu hissidirektiivin 2 artiklan 16 kohtaan.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että valmistajan on suoritettava hissien turvakomponentille soveltuva vaatimustenmukaisuuden arviointi käyttämällä valmistajan valitsemia vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä. Valmistajalla on parhaat mahdollisuudet suorittaa vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely, koska valmistajalla on yksityiskohtaiset tiedot suunnittelu- ja tuotantoprosessista. Vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä on säädetty hissidirektiivin liitteissä IV, VI, VII ja IX eli niin sanotuissa moduuleissa. Kaikkien arviointimenettelyiden mukaisissa arvioinneissa on mukana ilmoitettu laitos.

Hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuuden arviointi voitaisiin toteuttaa kolmella vaihtoehdoisella menettelyllä:

- 1) Turvakomponentin mallikappaleelle tehdään tyyppitarkastus (moduuli B) ja tyyppinmukaisuus varmistetaan satunnaisten tarkastusten avulla (moduuli C2).
- 2) Turvakomponentin mallikappaleelle tehdään tyyppitarkastus (moduuli B) ja tyyppinmukaisuus varmistetaan valmistajan noudattamalla tuotteiden laadunvarmistusjärjestelmällä (moduuli E).
- 3) Turvakomponentin vaatimustenmukaisuus perustuu valmistajan tuotannossaan noudattamaan täydelliseen laadunvarmistukseen (moduuli H).

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa käytettävistä menettelyistä. Sovelletta-

vista menettelyistä eli niin sanotuista moduuleista säädetään hissidirektiivin artiklassa 15 ja liitteissä IV, VI, VII, IX. Vaatimustenmukaisuudenarviointimoduulit perustuvat NLF-päätöksen liitteessä II määritettyihin säännöksiin. Moduulien mukainen vaatimustenmukaisuuden arviointi perustuu valmistajan ja ilmoitetun laitoksen toimenpiteisiin.

12 §. *Hissin vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt.* Pykälän 1 momentin mukaan hissinn toimittajan olisi suoritettava hissille soveltuva vaatimustenmukaisuuden arviointi käyttämällä hissinn toimittajan valitsemia vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä. Markkinoille saatettavien hissien vaatimustenmukaisuus varmistetaan hissidirektiivin moduuleissa määritellyjen vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden mukaisesti. Menettelyt perustuvat erityyppisiin tarkastuksiin ja laadunvarmistusjärjestelmiin. Menettelyjä on kahdeksan ja jotkut niistä ovat kahden eri moduulin yhdistelmiä. Tyypillisin Suomessa käytetty menetelmä on, että hissi on suunniteltu ja rakennettu EU-tyyppitarkastuksessa olleen mallihissin perusteella ja hissii käyttöönottaessa ilmoitettu laitos tekee sille lopputarkastuksen. Jos hissi ei ole tyyppitarkastettua mallia, käytetään Suomessa useimmiten menettelyä, jossa hissille tehdään yksikkökohtainen tarkastus. Vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä on säädetty hissidirektiivin 16 artiklassa ja liitteissä IV, V, VIII, X, XI, XII. Pykälä säätelisi hissien vaatimustenmukaisuuden arviointia, kun taas 11 § säätelisi hissinn turvakomponentin vaatimustenmukaisuuden arviointia.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin hissinn vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa käytettävistä arviointimenettelyistä.

13 §. *EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hissinn toimittajan velvollisuudesta laatia hissinn ja valmistajan velvollisuudesta laatia hissinn turvakomponentin EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus. EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ilmoittaisi, että 7 §:ssä säädettyjen olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten täyttyminen olisi osoitettu. EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus olisi laadittava suomeksi tai ruotsiksi taikka muulla kielellä, jonka hissiturvallisuusviranomainen hyväksyy.

Pykälän 2 momentin mukaan laatimalla EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen hissinn toimittaja ottaisi vastuun siitä, että hissi on esitetyssä laissa säädettyjen vaatimusten mukainen ja sama velvoite koskisi myös valmistajaa, joka ottaisi vastuun siitä, että hissinn turvakomponentti on esitetyssä laissa säädettyjen vaatimusten mukainen.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin hissinn ja hissinn turvakomponentin EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta ja sen sisällöstä. Valtioneuvoston asetuksella olisi tarkoitus toimeenpanna hissidirektiivin liite II, jossa on säädetty, mitä tietoja vaatimustenmukaisuustodistuksessa on esitettävä. Pykälä vastaa hissidirektiivin 17 artiklaa ja siihen liittyvää hissidirektiivin liitettä II.

14 §. *CE-merkintä.* Hissidirektiivi edellyttää CE-merkinnän kiinnittämistä hissiiin ja hissinn turvakomponenttiin. Pykälän 1 momentissa viitattaisiin NLF-asetuksen 30 artiklaan. CE-merkinnän määritelmä, muoto ja yleiset periaatteet säädetään NLF-asetuksessa. CE-merkinnän kiinnittämisen yleisistä puitteista on säädetty NLF-päätöksen liitteen I artiklassa R 11 – R 12. NLF-päätöksessä säädetään vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä, jotka on suoritettava ennen CE-merkinnän kiinnittämistä.

NLF-asetuksen 30 artiklassa säädetään muun muassa siitä, että kiinnittämällä tai kiinnityttämällä tuotteeseen CE-merkinnän, valmistaja osoittaa ottavansa vastuun siitä, että tuote on yhteisön yhdenmukaistamislainsäädännössä säädettyjen kaikkien sovellettavien vaatimusten mukainen. NLF-asetuksessa säädetään, että CE-merkinnän tulee olla NLF-asetuksen liitteen II

kuvan mukainen. Liitteessä on säädetty merkinnän kokovaatimuksista. NLF-asetuksen 30 artiklassa kielletään myös harhaanjohtavien merkkien, merkintöjen ja kirjoitusten kiinnittäminen tuotteeseen. Artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä rikkomuksista määrättävistä seuraamuksista. Kyseinen kohta on Suomessa täytäntöön pantu CE-merkintärikkomuksesta annetulla lailla.

Pykälän 2 momentin mukaan CE-merkintä olisi pakollinen ja se olisi kiinnitettävä aina ennen kuin hissi tai hissien turvakomponentti saatetaan markkinoille. Vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyn jälkeen hissiin ja hissien turvakomponenttiin saatasiin kiinnittää CE-merkintä. CE-merkintä olisi kiinnitettävä kaikkiin uusiin hisseihin ja hissien turvakomponentteihin riippumatta siitä, ovatko ne valmistettu jäsenvaltioissa vai kolmansissa maissa. CE-merkintä ei osoita sitä, että hissi tai hissien turvakomponentti on valmistettu Euroopan unionissa. CE-merkintä kiinnitetään tuotteisiin, jotka saatetaan ETA-maiden ja Turkin markkinoille, riippumatta siitä, onko ne valmistettu ETA-maassa, Turkissa vai jossain muussa maassa. Kiinnittämällä CE-merkinnän hissiin hissien toimittaja ottaa täyden vastuun, että hissi on Euroopan unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä säädettyjen kaikkien sovellettavien vaatimusten mukainen. Samanlaisen vastuun ottaa myös hissien turvakomponentin valmistaja kiinnittäessään turvakomponenttiin CE-merkinnän. CE-merkintä riittää yksin osoittamaan, että tuote on vaatimusten mukainen. Merkintä olisi kiinnitettävä näkyvästi, helposti luettavasti ja pysyvästi jokaiseen hissikoriin tai hissien turvakomponenttiin. Jos CE-merkintää ei olisi mahdollista kiinnittää hissien turvakomponenttiin, se olisi kiinnitettävä hissien turvakomponenttiin erottamattomasti kiinnitettyyn kilpeen. Hissiturvallisuusviranomainen valvoisi markkinoita ja pyrkisi varmistamaan, että CE-merkintää ei käytetä väärin hisseissä ja hissien turvakomponenteissa.

CE-merkintä antaa olennaista tietoa eri tahoille kuten viranomaisille. CE-merkinnän tulisiikin tästä syystä olla helposti kaikkien osapuolten nähtävillä. Merkinnän on oltava pysyvä siten, ettei sitä voida poistaa tuotteesta ilman, että tästä jää tavanomaisissa käyttöolosuhteissa selviä jälkiä.

Pykälän 3 momentin mukaan hissien CE-merkinnän yhteyteen olisi merkittävä sen ilmoitetun laitoksen tunnusnumero, joka osallistuu johonkin seuraavista vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä:

- a) lopputarkastus; (tämä vastaisi hissidirektiivin liitettä V)
- b) yksikkökohtainen tarkastus; (tämä vastaisi hissidirektiivin liitettä VIII)
- c) tuotteiden, tuotannon tai täydellinen laadunvarmistus (tämä vastaisi hissidirektiivin liitteitä X, XI tai XII).

Pykälän 4 momentin mukaan hissien turvakomponentin CE-merkinnän yhteyteen olisi merkittävä sen ilmoitetun laitoksen tunnusnumero, joka osallistuu johonkin seuraavista vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä:

- a) tuotteiden laadunvarmistus; (tämä vastaisi hissidirektiivin liitettä VI)
- b) täydellinen laadunvarmistus; (tämä vastaisi hissidirektiivin liitettä VII)
- c) hissien turvakomponenttien tyypinmukaisuus satunnaisten tarkastusten avulla (tämä vastaisi hissidirektiivin liitettä IX).

Pykälän 5 momentin mukaan ilmoitetun laitoksen tunnusnumeron kiinnittäisi laitos itse tai sen ohjeiden mukaisesti valmistaja, valmistajan valtuutettu edustaja tai hissinn toimittaja tai hissinn toimittajan valtuutettu edustaja.

Pykälän 6 momentin mukaan CE-merkintään ja ilmoitetun laitoksen tunnusnumeroon voitaisiin liittää muuta tietoa, joka liittyy hissinn tai hissinn turvakomponentin erityisvaaraan tai -käyttöön.

Pykälällä pantaisiin täytäntöön hissindirektiivin 18 ja 19 artiklat.

3 luku **Talouden toimijoiden velvollisuudet**

Ehdotetun lain 3 luvussa olisi säännökset talouden toimijoiden velvollisuuksista. Säännökset vastaisivat hissindirektiivin 2 luvun säännöksiä. Hissindirektiivissä on selkeytetty asentajan, valmistajan ja valtuutetun edustajan velvollisuuksia ja otettu käyttöön maahantuoja ja jakelijan velvollisuudet. Talouden toimijoiden velvollisuudet on mukautettu NLF-päätökseen.

15 §. *Hissinn toimittajan velvollisuus varmistaa hissinn vaatimustenmukaisuus.* Hissinn toimittajan olisi pykälän 1 momentin mukaan varmistettava, että markkinoille saatettava hissi olisi suunniteltu, valmistettu, asennettu ja testattu esitetyn lain olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan hissinn toimittajan olisi laadittava tekniset asiakirjat ja huolehdittava siitä, että hissille suoritettaisiin 12 §:n mukainen soveltuva vaatimustenmukaisuuden arviointi. Vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa olisi käytettävä ilmoitettua laitosta. Arvioinnissa käytetään hissindirektiivin liitteiden mukaisia moduuleja, jotka perustuvat NLF-päätökseen. Kun hissinn vaatimustenmukaisuus olisi osoitettu sovellettavien olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten suhteen, hissinn toimittajan olisi laadittava 13 §:ssä tarkoitettu EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja kiinnitettävä hissinn 14 §:n mukaisesti CE-merkintä. Vaatimustenmukaisuuden arvioinnin olisi kuuluttava edelleen yksinomaan hissinn toimittajan velvollisuuksiin.

Hissinn toimittajalla on parhaat mahdollisuudet suorittaa hissinn vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely, koska hissinn toimittajalla on yksityiskohtaiset tiedot hissinn suunnittelusta, valmistuksesta, asennuksesta ja testauksesta.

Pykälän 3 momentin mukaan hissinn toimittajan olisi säilytettävä tekniset asiakirjat, EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tarvittaessa ilmoitetun laitoksen myöntämä EU-tyyppitarkastustodistus, EU-suunnittelutarkastustodistus ja laatujärjestelmän hyväksymispäätös kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun hissi on saatettu markkinoille. Ilmoitettu laitos hyväksyy hissinn toimittajan tai hissinn turvakomponentin valmistajan laatujärjestelmän, jolla varmistetaan hissinn ja hissinn turvakomponentin vaatimustenmukaisuus. Menetelmää käytetään hissindirektiivin laatujärjestelmiin perustuvissa moduuleissa eli hissindirektiivin liitteissä VI, VII, X, XI, XII.

Pykälän 4 momentin mukaan hissinn toimittajan olisi tutkittava tarvittaessa vaatimustenvastaiset hissit ja hissejä koskevat valitukset sekä pidettävä niistä kirjaa, silloin kun se katsotaan tarpeelliseksi kuluttajien terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön direktiivin 7 artiklan 1-4 kohdat.

16 §. *Hissin toimittajan velvollisuus varmistaa hissien jäljitettävyyden sekä ilmoittaa yhteystietonsa.* Pykälän 1 momentin mukaan hissien toimittajan olisi varmistettava, että hissiin on kiinnitetty tyyppi-, erä- tai sarjanumero tai muu merkintä, jonka perusteella hissi voidaan tunnistaa.

Pykälän 2 momentin mukaan hissien toimittajan olisi ilmoitettava hississä nimensä, rekisteröity tuotenimensä tai tavaramerkkinsä sekä postiosoite, josta hänet tavoittaa. Osoitteessa olisi ilmoitettava yksi yhteyspiste, jonka kautta hissien toimittajaan saa yhteyden. Pykälä vastaa hissidirektiivin 7 artiklan 5 ja 6 kohtaa.

17 §. *Hissin toimittajan velvollisuus antaa ohjeet.* Pykälän mukaan hissien toimittajan olisi varmistettava, että hissien mukana on hissidirektiivin liitteessä I kohdassa 6.2 tarkoitetut ohjeet suomen tai ruotsin kielellä. Kielen osalta kyseessä on kansalliseen harkintaan perustuva vaatimus. Ohjeiden ja merkintöjen olisi oltava selkeitä, ymmärrettäviä ja helppotajuisia. Pykälän tarkoittamat muut merkinnät tarkoittaisivat ohjauskaapin painonappien ja kytkimien merkintöjä sekä muissa hissien osissa olevia merkintöjä ja kylttejä esimerkiksi sähkökaapit, koneisto, hissikori ja ovet.

18 §. *Hissin toimittajan velvollisuus ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja ilmoittaa vaarasta.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hissien toimittajan velvollisuudesta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin tilanteissa, joissa hissi ei ole vaatimustenmukainen. Jos hissien toimittajan olisi syytä epäillä, että sen markkinoille saattama hissi ei täytä esitetyn lain vaatimuksia, olisi hissien toimittajan ryhdyttävä välittömästi toimenpiteisiin hissien saattamiseksi vaatimusten mukaiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jos hissi aiheuttaisi vaaran, hissien toimittajan olisi välittömästi tiedotettava asiasta niiden EU:n jäsenvaltioiden toimivaltaisille kansallisille viranomaisille, joissa se oli saattanut markkinoille hissien, ja ilmoitettava yksityiskohtaiset tiedot vaatimustenvastaisuudesta ja toteutetuista korjaavista toimenpiteistä.

Tämän lain 73 §:n mukaan hissien toimittajan olisi lisäksi tehtävä yhteistyötä hissiturvallisuusviranomaisen kanssa, jotta hissien toimittajan markkinoille saattamiin hisseihin liittyvät vaarat saadaan poistettua.

19 §. *Valmistajan velvollisuus varmistaa hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuus.* Ehdotetussa laissa käsite valmistaja tarkoittaa hissien turvakomponentin valmistajaa. Hissien kohdalla vastaava taho on hissien toimittaja. Ehdotetussa laissa on siis eroteltu hissien turvakomponentin valmistajan velvollisuudet hissien toimittajan velvollisuuksista. Pykälän 1 momentin mukaan valmistajan olisi varmistettava, että markkinoille saatettava hissien turvakomponentti on suunniteltu ja valmistettu ehdotetun lain 7 §:ssä tarkoitettujen olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten mukaisesti. Ehdotetun lain 7 §:n 4 momentin valtuutussäännöksen nojalla on tarkoitus säätää valtioneuvoston asetuksella näistä olennaisista terveys- ja turvallisuusvaatimuksista. Hissidirektiivin liitteessä 1 on säädetty olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset. Ehdotetussa 15 §:ssä on vastaava säännös, joka koskee hissien toimittajaa, kuitenkin sillä erotuksella, että hissien toimittajan on myös suunnittelun ja valmistuksen lisäksi myös testattava ja asennettava hissi olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan turvakomponentin valmistajan olisi laadittava tekniset asiakirjat ja huolehdittava siitä, että hissien turvakomponentille suoritettaisiin 11 §:n mukainen soveltuva vaatimustenmukaisuuden arviointi. Vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa olisi käytettävä ilmoitettua laitosta. Kun hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuus olisi osoitettu sovellettavien olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten suhteen, valmistajan olisi laadittava 13 §:ssä tarkoitettu EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja kiinnitettävä hissien turvakompo-

nenttiin 14 §:n mukaisesti CE-merkintä. Hissin turvakomponentin vaatimustenmukaisuuden arvioinnin olisi kuuluttava yksinomaan valmistajan velvollisuuksiin.

Valmistajalla on parhaat mahdollisuudet suorittaa hissin turvakomponentin vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely, koska valmistajalla on yksityiskohtaiset tiedot hissin turvakomponentin suunnittelusta ja valmistuksesta.

Pykälän 3 momentin mukaan valmistajan olisi säilytettävä tekniset asiakirjat, EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tarvittaessa ilmoitetun laitoksen myöntämä EU-tyyppitarkastustodistus ja laatujärjestelmän hyväksymispäätös kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun hissin turvakomponentti on saatettu markkinoille.

Pykälällä toimeenpantaisiin hissidirektiivin artiklan 8 kohdat 1-3.

20 §. *Valmistajan velvollisuus varmistaa sarjatuotannon vaatimustenmukaisuus ja testata tuotetta.* Pykälän 1 momentin mukaan valmistajan olisi varmistettava, että sarjatuotannossa valmistettu hissin turvakomponentti on vaatimustenmukainen. Hänen tulisi ottaa huomioon muutokset hissin turvakomponentin suunnittelussa tai ominaisuuksissa ja muutokset yhdenmukaisetuissa standardeissa tai muissa teknisissä eritelmissä, joiden mukaisia hissin turvakomponentin ilmoitetaan olevan. Säännös olisi uusi ja vastaisi hissidirektiivin 8 artiklan 4 kohdan 1 alakohtaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että valmistajan on silloin, kun se katsotaan kuluttajien terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi tarpeelliseksi, tehtävä näytteisiin perustuvia testejä markkinoilla saataville asetetuille hissin turvakomponenteille, tutkittava valitukset sekä vaatimusten vastaiset hissin turvakomponentit ja hissin turvakomponenttien palautukset ja pidettävä tarvittaessa niistä kirjaa. Valmistajalla olisi lisäksi velvollisuus tiedottaa jakelijoille ja hissin toimittajille tällaisesta toiminnasta. Kyseessä olisi uusi vaatimus ja se perustuisi hissidirektiivin 8 artiklan 4 kohdan 2 alakohtaan.

21 §. *Valmistajan velvollisuus varmistaa hissin turvakomponentin jäljitettävyys ja ilmoittaa yhteystietonsa.* Pykälän 1 momentin mukaan valmistajan olisi varmistettava, että sen markkinoille saattamiin hissin turvakomponenttiin on kiinnitetty tyyppi-, erä- tai sarjanumero tai muu merkintä, jonka perusteella hissin turvakomponentti voidaan tunnistaa. Siinä tapauksessa, että vaaditut tiedot eivät mahtuisi hissin turvakomponenttiin sen koon tai luonteen takia, tiedot voisi esittää hissin turvakomponenttiin erottamattomasti kiinnitetyssä kilvessä. Vaatimus olisi uusi ja se vastaisi hissidirektiivin 8 artiklan kohtaa 5.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin myös valmistajan velvollisuudesta ilmoittaa nimensä, rekisteröity tuotenimensä tai rekisteröity tavaramerkkinsä sekä postiosoitteensa, josta hänet tavoittaa. Tiedot voitaisiin antaa hissin turvakomponentissa tai, jos se ei ole mahdollista, turvakomponenttiin erottamattomasti kiinnitetyssä kilvessä. Osoitteessa olisi ilmoitettava yksi yhteispiste, jonka kautta valmistajaan saa yhteyden. Vaatimus olisi uusi ja se vastaisi hissidirektiivin 8 artiklan kohtaa 6.

22 §. *Valmistajan velvollisuus antaa ohjeet.* Valmistajan on varmistettava, että hissin turvakomponentin mukana on hissidirektiivin liitteessä I kohdassa 6.1 tarkoitettut ohjeet suomen tai ruotsin kielellä. Esitetyn lain 7 §:n 4 momentin valtuutuksen nojalla säädettäisiin hissin turvakomponentin olennaisista terveys- ja turvallisuusvaatimuksista, joihin sisältyisivät ohjeet. Tällaisten ohjeiden ja muiden merkintöjen on oltava selkeitä, ymmärrettäviä ja helpotajuisia. Pykälän tarkoittamat muut ohjeet tarkoittavat esimerkiksi hissin turvakomponentissa olevia kylttejä tai muita merkintöjä.

Kielen osalta kyseessä on kansalliseen harkintaan perustuva vaatimus. Vaatimus vastaisi hissidirektiivin 8 artiklan kohtaa 7. Vastaavanlainen vaatimus hissien osalta on hissien toimittajalle esitetyn lain 17 §:ssä.

23 §. *Valmistajan velvollisuus ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja ilmoittaa vaarasta.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valmistajan velvollisuudesta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin tilanteissa, joissa hissien turvakomponentti ei ole vaatimustenmukainen. Valmistajan olisi joko saatettava komponentti vaatimusten mukaiseksi, poistettava se markkinoilta tai järjestettävä tuotteen palautus, jos hänen on syytä epäillä, että markkinoille saatettu hissien turvakomponentti ei ole vaatimusten mukainen. Vaatimustenvastainen turvakomponentti tulisi ensisijaisesti saattaa vaatimustenmukaiseksi, mutta vaatimustenvastaisuus voi edellyttää myös markkinoille saatettujen turvakomponenttien poistamista markkinoilta ja jo myytyjen tuotteiden palauttamista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valmistajan velvollisuudesta välittömästi ilmoittaa EU:n jäsenvaltioiden toimivaltaisille kansallisille viranomaisille, joissa valmistaja on asettanut hissien turvakomponentin saataville markkinoilla, ja ilmoittaa yksityiskohtaiset tiedot erityisesti vaatimustenvastaisuudesta ja toteutetuista korjaavista toimenpiteistä.

24 §. *Valtuutetun edustajan velvollisuudet.* Pykälässä ehdotetaan säännöstä valtuutetun edustajan valtuuttamisesta ja tehtävistä, joita hissien toimittaja tai valmistaja voisi antaa valtuutetulle edustajalle. Pykälän 1 momentin mukaan valmistaja tai hissien toimittaja voisi nimittää kirjallisella toimeksiannolla valtuutetun edustajan.

Pykälän 2 momentissa rajattaisiin se, mitä tehtäviä edustajalle ei voida antaa. Säännöksen mukaan edustaja ei voisi vastata hissien tai hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuuden varmistamisesta ja teknisten asiakirjojen laatimisesta vaan niiden tulisi olla hissien toimittajan ja valmistajan vastuulla.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset toimeksiannosta, jonka hissien toimittaja tai valmistaja antaa valtuutetulle edustajalle. Sen mukaan toimeksiannossa olisi valtuutettu edustaja oikeutettava pitämään EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tarvittaessa valmistajan tai hissien toimittajan laatu järjestelmään liittyvä hyväksymispäätös ja tekniset asiakirjat tämän lain noudattamisen valvonnasta vastaavien viranomaisten saatavilla kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun hissien turvakomponentti tai hissi on saatettu markkinoille. Valtuutetun edustajan tehtävät painottuisivat erityisesti yhteydenpitoon esitetyn lain noudattamisen valvonnasta vastaavien viranomaisten kanssa. Säännös vastaisi hissidirektiivin artiklan 9 kohtaa 1 ja 2 a. Valtuutetun edustajan tiedonanto- ja yhteistyövelvollisuudesta on säädetty 8 luvussa.

25 §. *Maahantuojan velvollisuus varmistaa hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuudesta ja asiakirjojen laatimisesta ja säilyttämisestä sekä velvollisuus ilmoittaa vaarasta.* Lakiehdotuksessa säädettäisiin myös nykyistä selkeämmin yksityisiä maahantuoja koskevista velvoitteista. Vastaavia yksityisiä maahantuoja koskevia velvoitteita on myös voimassa olevassa laissa ja heihin on laissa viitattu käsitteellä "markkinoille saattamisesta vastaava henkilö".

Pykälällä tarkennettaisiin maahantuojan nimenomaisia velvoitteita toimijaketjussa. Pykälän 1 momentin mukaan maahantuojan on saatettava markkinoille ainoastaan vaatimukset täyttävät hissien turvakomponentit.

Pykälän 2 momentin mukaan maahantuojan on ennen hissien turvakomponentin markkinoille saattamista varmistettava, että valmistaja on varmistanut hissien turvakomponentin vaatimus-

tenmukaisuuden ja suorittanut ehdotetun lain 11 §:ssä tarkoitetun vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyn. Lisäksi maahantuojan on varmistettava, että valmistaja on laatinut tekniset asiakirjat, hissin turvakomponenttiin on kiinnitetty CE-merkintä, hissin turvakomponentin mukana on vaaditut asiakirjat ja ohjeet suomeksi ja ruotsiksi. Maahantuojalla ei, samoin kuin ei jakelijallakaan, olisi velvollisuutta suorittaa vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että jos maahantuojalla on syytä epäillä, että hissin turvakomponentti ei ole tässä laissa säädettyjen vaatimusten mukainen, hän ei saa saattaa turvakomponenttia markkinoille ennen kuin se on saatettu vaatimusten mukaiseksi. Jos hissin turvakomponentti saattaisi aiheuttaa vaaraa, maahantuojan olisi ilmoitettava siitä valmistajalle ja hissiturvallisuusviranomaiselle. Pykälä perustuisi hissidirektiivin 10 artiklan 1-2 kohtaan.

26 §. Maahantuojan velvollisuus säilyttää ja toimittaa asiakirjoja. Pykälän mukaan maahantuojan olisi pidettävä kymmenen vuoden ajan hissin turvakomponentin markkinoille saattamisesta EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen jäljennös ja tarvittaessa ilmoitetun laitoksen myöntämä EU-tyyppitarkastustodistus ja laatujärjestelmän hyväksymispäätös hissiturvallisuusviranomaisen saatavilla ja annettava tekniset asiakirjat pyynnöstä kyseiselle viranomaiselle.

27 §. Maahantuojan velvollisuus ilmoittaa yhteystietonsa. Pykälän mukaan maahantuojan olisi ilmoitettava nimensä, rekisteröity tuotenimensä tai tavaramerkkinsä ja postiosoitteensa mahdollista yhteydenottoa varten joko hissin turvakomponentissa, tai jos tämä ei ole mahdollista, hissin turvakomponentin pakkauksessa tai hissin turvakomponentin mukana olevassa asiakirjassa. Pykälä vastaisi hissidirektiivin 10 artiklan 3 kohtaa.

28 §. Maahantuojan velvollisuus varmistaa hissin turvakomponentin ohjeet. Maahantuojan on varmistettava, että hissin turvakomponenttiin liitetään 22 §:ssä tarkoitetut ohjeet suomeksi tai ruotsiksi. Näistä ohjeista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella esitetyn lain 7 §:n 4 momentin valtuutuksen nojalla. Nämä ohjeet tarkoittaisivat hissidirektiivin liitteessä I kohdassa 6.1. säädettyjä ohjeita.

Pykälän mukaan maahantuojan olisi varmistuttava siitä, että hissin turvakomponenttiin liitetään hissidirektiivin liitteessä I kohdassa 6.1. tarkoitetut ohjeet. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maahantuojalle velvollisuus varmistaa, että hissin turvakomponentin mukana olevat ohjeet on annettu siten kuin kielilaissa säädetään. Direktiivin 10 artiklan 4 kohta antaa jäsenvaltiolle mahdollisuuden säätää siitä, että ohjeet annetaan kyseisen valtion kotimaisilla kielillä.

29 §. Maahantuojan velvollisuus varmistaa hissin turvakomponentin varastointi- ja kuljetusolosuhteet. Maahantuojan olisi pykälän mukaan varmistettava, etteivät hissin turvakomponentin vaatimustenmukaisuus vaarannu hänen vastuullaan olevan varastoinnin tai kuljetuksen aikana. Säännös perustuisi hissidirektiivin 10 artiklan 5 kohtaan.

30 §. Maahantuojan velvollisuus testata hissin turvakomponentteja. Pykälän mukaan maahantuojan olisi silloin, kun se katsotaan kuluttajien terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi tarpeelliseksi, tehtävä testejä markkinoilla saataville asetetuille hissin turvakomponenteille ja tutkittava valitukset, vaatimustenvastaiset hissin turvakomponentit ja hissin turvakomponenttien palautukset ja tarvittaessa pidettävä niistä kirjaa sekä tiedotettava jakelijoille ja hissin toimittajille tällaisesta toiminnasta. Pykälä vastaisi direktiivin 10 artiklan 6 kohtaa.

31 §. Maahantuojan velvollisuus ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja ilmoittaa vaarasta. Pykälässä olisi säännöksiä maahantuojan velvollisuudesta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja niistä ilmoittamisesta tämän lain noudattamisen valvonnasta vastaavalle viranomaiselle. Pykä-

län 1 momentin mukaan maahantuojan, jolla on syytä epäillä, että hissien turvakomponentti, jonka hän on saattanut markkinoille, ei ole tämän lain vaatimusten mukainen on, viipymättä saatettava hissien turvakomponentti vaatimusten mukaiseksi, poistettava se markkinoilta tai ryhdyttävä palautusmenettelyyn.

Pykälän 2 momentin mukaan maahantuojan, joka katsoo, että hissien turvakomponentti saattaa aiheuttaa vaaran, on lisäksi tiedotettava asiasta välittömästi niiden EU-jäsenvaltioiden toimivaltaisille kansallisille viranomaisille, joissa maahantuoja on asettanut hissien turvakomponentteja saataville markkinoilla ja ilmoitettava yksityiskohtaiset tiedot vaatimustenvastaisuudesta ja kaikista toteutetuista korjaavista toimenpiteistä. Pykälä vastaa direktiivin 10 artiklan 7 kohtaa.

32 §. *Jakelijan velvollisuus varmistua hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuudesta ja sitä koskevista asiakirjoista sekä velvollisuus ilmoittaa vaarasta.* Pykälässä säädettäisiin jakelijaa koskevista velvollisuuksista, joista hänen tulee vastata ennen hissien turvakomponentin asettamista saataville markkinoilla. Jakelijalla tarkoitetaan muuta luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä kuin hissien toimittajaa, valmistajaa tai maahantuojaa, joka osana hissien turvakomponentin toimitusketjua asettaa hissien turvakomponentin saataville markkinoilla.

Pykälän 1 momentissa olisi yleissäännös, jonka mukaan jakelijan olisi oltava huolellinen ja otettava lain vaatimukset asianmukaisesti huomioon asettaessaan hissien turvakomponentin saataville markkinoilla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin jakelijan velvollisuudesta tarkastaa ennen hissien turvakomponentin asettamista saataville markkinoilla, että hissien turvakomponentissa on CE-merkintä, EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tuotteen mukana on vaaditut asiakirjat. Jakelijan olisi myös tarkastettava, että hissien turvakomponentissa on hissidirektiivin liitteessä I kohdassa 6.1 tarkoitettut ohjeet suomen ja ruotsin kielellä. Esitetyn lain 7 §:n 3 momentin valtuutuksen nojalla säädettäisiin hissien turvakomponentin olennaisista terveys- ja turvallisuusvaatimuksista, joihin sisältyisivät ohjeet. Jakelijan olisi myös tarkastettava, että hissien turvakomponentissa on 21 ja 27 §:ssä säädetty merkinnät, joiden perusteella tuote voidaan jäljittää. Hissien turvakomponentin jäljitettävyydellä tarkoitetaan sekä tuotteen tyyppi-, erä-, tai sarjanumeroa että valmistajan ja maahantuojan antamia yhteystietoja.

Pykälän 3 momentissa asetettaisiin jakelijalle vastaava velvoite kuin maahantuojalle ehdotetun lain 25 §:ssä. Säännöksen mukaan jos jakelijalla on syytä epäillä, että hissien turvakomponentti ei ole lain vaatimusten mukainen, hän ei saisi asettaa hissien turvakomponenttia saataville markkinoilla, ennen kuin se on saatettu vaatimusten mukaiseksi. Tilanteessa, jossa hissien turvakomponentti voisi aiheuttaa vaaraa, jakelijan olisi ilmoitettava asiasta valmistajalle tai maahantuojalle ja hissiturvallisuusviranomaiselle.

33 §. *Jakelijan velvollisuus varmistaa hissiturvakomponentin varastointi- ja kuljetusolosuhteet.* Pykälässä säädettäisiin jakelijan velvollisuudesta varmistaa, etteivät varastointi- tai kuljetusolosuhteet vaaranna hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuutta sinä aikana, jona hissien turvakomponentti on hänen vastuullaan. Pykälä perustuisi hissidirektiivin 11 artiklan 3 kohtaan.

34 §. *Jakelijan velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin ja ilmoittaa vaarasta.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin jakelijan velvollisuudesta varmistaa korjaaviin toimenpiteisiin ryhtyminen tilanteessa, jossa jakelija epäilee, että hänen markkinoille saataville asettamansa hissien turvakomponentti ei vastaa vaatimuksia. Säännös olisi muilta osin vastaava kuin valmistajalle ja maahantuojalle ehdotettu velvoite, mutta jakelijan ei edellytetä itse ryhtyvän saattamaan hissien

turvakomponenttia vaatimusten mukaiseksi, sen poistamiseksi markkinoilta tai palauttamiseksi. Sen sijaan hänen tulee varmistaa, että näihin toimenpiteisiin ryhtyy jokin muu taho, joka on vastannut hissien turvakomponentin valmistamisesta tai tuonut sen maahan.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos hissien turvakomponentti aiheuttaisi vaaran, jakelijan olisi välittömästi tiedotettava asiasta niiden EU-jäsenvaltioiden toimivaltaisille kansallisille viranomaisille, joissa jakelija on asettanut hissien turvakomponentteja saataville markkinoilla, ja ilmoitettava yksityiskohtaiset tiedot vaatimustenmukaisuudesta ja toteutetuista korjaavista toimenpiteistä. Näiltäkin osin velvoite olisi vastaava kuin valmistajalle ja maahantuojaalle asetettu.

35 §. *Valmistajan velvollisuuksien soveltaminen maahantuojaan ja jakelijaan.* Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joissa maahantuoja ja jakelijaa koskisivat samat velvollisuudet kuin valmistajaa. Tällainen tilanne olisi se, että hissien turvakomponentti saatetaan markkinoille omalla nimellä tai tavaramerkillä. Myös markkinoille jo saatetun hissien turvakomponentin muuttaminen niin, että se voi vaikuttaa lain vaatimusten täyttymiseen, johtaisi siihen, että muutoksen tehneeseen maahantuojaan tai jakelijaan sovellettaisiin valmistajan velvollisuuksia. Kyseessä olisi uusi vaatimus ja se perustuisi hissidirektiivin 12 artiklaan.

4 luku **Hissialan työt**

36 §. *Hissityön määritelmä.* Pykälässä säädettäisiin hissityön määritelmästä. Pykälän 1 momentissa tarkoitetuksi hissityöksi määriteltäisiin hissien huolto-, korjaus- ja muutostyöt.

Pykälän 2 momentin mukaan uuden hissien asentamista ei nykyisistä säädöksistä poiketen enää määriteltäisi tässä laissa tarkoitetuksi hissityöksi, koska uuden hissien asentamiseen ja markkinoille saattamiseen liittyvät vaatimukset säädetään hissidirektiivissä. Uuden hissien suunnittelun, valmistuksen, asentamisen ja markkinoille saattamisen vaatimuksista sekä hissien toimittajan velvollisuuksista säädettäisiin tämän lain 3 luvussa. Uuden hissien asentamiselle ei katsota olevan mahdollista asettaa kansallisia urakointitoiminnan ilmoitusvaatimuksia, koska ne rajoittaisivat tuotteiden vapaata liikkumista. Markkinoille saattamisen jälkeiselle toiminnalle, kuten huollolle, korjaukselle ja tarkastamiselle, on mahdollista asettaa vastaavanlaisia vaatimuksia.

Pykälän 3 momentin mukaan hissien purkutyötä ei katsottaisi hissityöksi, kun sähköiskun vaara sekä hissien korin ja vastapainon putoamisen vaara on poistettu.

37 §. *Hissiturvallisuuden taso.* Pykälän 1 momentti sisältäisi hissiturvallisuuslain keskeisen aineellisoikeudellisen säännöksen. Hissiturvallisuuden saavuttamiseksi ja häiriöiden välttämiseksi määriteltäisiin pykälässä yleisellä tasolla, miten hissit on huollettava ja korjattava, miten niille tehtävät muutostyöt on suunniteltava ja tehtävä sekä miten niitä on käytettävä. Lähtökohtana on, että hissistä ei saisi aiheutua henkeen, terveyteen tai omaisuuteen kohdistuvaa vaaraa. Hissi ei myöskään saisi aiheuttaa sähköisesti tai sähkömagneettisesti kohtuutonta häiriötä ja toisaalta siltä edellytettäisiin kohtuullista häiriönsietoa. Hissien huoltamisesta säädettäisiin lain 50 §:ssä ja hissien korjaamisesta säädettäisiin lain 51 §:ssä. Hissiturvallisuuden tasoon vaikuttaa myös se, että lain 38 §:n mukaan hissitoita tekevät henkilöt ovat ammattitaitoisia ja opastettuja työhön sekä se, että työtä valvotaan niin, että hissiturvallisuuden taso pysyy hyvänä.

Pykälän 2 momentin mukaan sähkömagneettisen yhteensopivuuden osalta hisseihin sovellettaisiin mitä sähköturvallisuuslaissa asiasta säädetään, koska hissit voidaan siltä osin rinnastaa sähkölaitteistoihin.

Uuden hissien turvallisuudesta ja markkinoille saattamisesta säädetään hissidirektiivissä, joten niitä käsiteltäisiin lain 2 ja 3 luvuissa.

38 §. Hissityön edellytykset. Pykälässä asetettaisiin perusvaatimukset hissitöille. Perusvaatimuksiin liittyvistä kelpoisuudesta ja ammattitaitovaatimuksista säädettäisiin tarkemmin jäljempänä laissa.

Pykälän 1 kohdan mukaan toiminnanharjoittajan tulisi nimetä hissitöiden turvallisuudesta vastaavaksi henkilöksi hissitöiden johtaja. Hissitöiden johtajan tulisi olla luonnollinen henkilö, jonka kelpoisuuden toteaisi pätevyysarviointilaitos.

Pykälän 2 kohdan mukaan itsenäisesti hissitöitä tekevältä ja valvovalta henkilöltä vaadittaisiin riittävää ammattitaitoa. Tällaiselta henkilöltä ei kuitenkaan edellytettäisi pätevyystodistusta tai muuta vastaavaa osoitusta, vaan hissitöiden johtajan tehtävänä olisi huolehtia, että hissitöissä käytetään riittävän ammattitaitoisia henkilöitä. Itsenäisesti hissitöitä tekevän ja valvovan henkilön ammatillisista perusvaatimuksista säädettäisiin 45 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 kohdan mukaan edellytettäisiin, että toiminnanharjoittajan käytössä on tarpeelliset työvälineet, kuten työkalut ja mittavälineet, sekä hissi- ja sähköturvallisuutta koskevat säännökset ja määräykset.

Pykälän 4 kohdan mukaan hissitöitä tekevän toiminnanharjoittajan tulisi tehdä ilmoitus hissi-turvallisuusviranomaiselle ennen hissityön aloittamista. Ilmoittamisesta säädettäisiin tarkemmin 42 §:ssä.

39 §. Hissitöiden johtajan tehtävät. Pykälässä säädettäisiin hissitöiden johtajan vastuusta ja tehtävistä. Hissitöiden turvallisuuden varmistamiseksi on tarkoituksenmukaista, että vastuu toimintaa koskevien säännösten noudattamisesta on selvästi kohdennettu hissitöiden johtajaan. Pykälän 1 momentin mukaan vastuu siitä, että hissityössä noudatetaan ehdotetun lain 37 §:n säännöksiä, olisi hissitöiden johtajalla.

Pykälän 2 momentin mukaan hissitöiden johtajan tehtäviin kuuluisi huolehtia siitä, että hissitöissä noudatetaan hissi-turvallisuuslakia, hissit ovat säännösten mukaisia tehdyn työn jälkeen ja että työntekijät ovat ammattitaitoisia ja riittävästi opastettuja tehtäviinsä. Käytännössä tehtävät liittyisivät lähinnä työntekijöiden ammattitaidon varmistamiseen, työntekijöiden opastamiseen, työskentelyn ja työn lopputuloksen valvontaan, riskien arviointiin, työntekijöiden nimeämiseen, poikkeamatilanteiden hallintaan sekä työvälineistä ja työn ulkoisista puitteista huolehtimiseen.

40 §. Hissitöiden johtajana toimimisen edellytykset. Hissitöiden johtajana toimimisen olennaisena edellytyksenä on, että henkilön asema organisaation palveluksessa on sellainen, että hänellä on tosiasialliset mahdollisuudet huolehtia tehtävästään. Pykälän 1 momentissa korostetaankin hissitöiden johtajan tosiasiallista mahdollisuutta huolehtia tehtävästään. Tämän edellytyksen täyttymiseksi henkilön tulisi 2 momentin mukaisesti toisaalta joko itse toimintaa harjoittavana tai palvelussuhteen nojalla olla asemassa, jossa hänellä on valta vaikuttaa vastuulleen oleviin asioihin, ja toisaalta hänellä tulisi olla kiinteä kosketus töiden suorittamiseen. Palveluksessa olo edellyttää pääsääntöisesti työ- tai virkasuhdetta, mutta kyseeseen saattaa tulla myös esimerkiksi yhtiömiehen tai toimitusjohtajan asemassa oleva henkilö.

Jos kyseessä on kahden tai useamman yrityksen muodostama taloudellinen kokonaisuus, konserni, olisi jokaisella kokonaisuuteen kuuluvalla yrityksellä oltava palveluksessaan hissitöiden johtaja.

Jotta hissitöiden johtajan ammattitaito säilyisi, hänet velvoitettaisiin 3 momentin mukaisesti tunteen kulloinkin voimassa olevat turvallisuutta koskevat vaatimukset sekä ylläpitämään ammattitaitoaan. Määrämuotoisia toimenpiteitä tämän osoittamiseksi ei kuitenkaan säädettäisi, jotta usein pienyrityksinä toimiviin toiminnanharjoittajiin ja hissitöiden johtajiin ei kohdistuisi kohtuuttoman paljon kustannuksia aiheuttavia jatkuvaluonteisia ylläpitovaatimuksia.

41 §. Hissitöiden johtajan nimeäminen. Pykälän 1 momentin mukaan toiminnanharjoittajan olisi nimettävä hissitöiden johtaja ennen toiminnan aloittamista. Pykälän 2 momentissa edellytettäisiin, että hissitöiden johtajan vaihtuessa olisi kolme kuukautta aikaa nimetä uusi hissitöiden johtaja. Uutta hissitöiden johtajaa ei tarvitsisi nimetä lyhytaikaisen poissaolon, kuten vuosiloman ajaksi.

Jotta kiinteä kosketus töiden suorittamiseen toteutuisi, hissitöiden johtaja tulisi lähtökohtaisesti nimetä toiminnanharjoittajan omasta henkilöstöstä. Se ei kuitenkaan aina ole mahdollista varsinkaan pienten yritysten kohdalla, joten on tarpeen sallia hissitöiden johtajan palkkaaminen yrityksen ulkopuolelta. Toisaalta jotta tosiasiallinen mahdollisuus huolehtia tehtävistä toteutuisi, on pykälän 3 momentissa tarpeen rajata saman henkilön nimeäminen enintään kolmelle toiminnanharjoittajalle samanaikaisesti.

42 §. Ilmoitus hissiturvallisuusviranomaiselle ja muutoksista ilmoittaminen. Pykälän 1 momentin mukaan hissitöitä tekevän toiminnanharjoittajan tulisi tehdä ilmoitus hissiturvallisuusviranomaiselle ennen hissityön aloittamista. Tällä mahdollistettaisiin toiminnan valvonta sekä se, että hissitöiden johtajat yleensä tulevat nimetyiksi. Toiminnanharjoittaja voisi aloittaa hissityöt heti, kun ilmoitus hissiturvallisuusviranomaiselle on tehty. Menettely ei siis edellyttäisi sitä, että hissiturvallisuusviranomaisen myöntäisi luvan, jonka perusteella hissitöitä voisi tehdä.

Pykälän 2 momentin mukaan hissiturvallisuusviranomaiselle tehtävästä ilmoituksesta olisi käytävä ilmi toiminnanharjoittajaa, toimipaikkoja ja hissitöiden johtajaa koskevat tiedot. Ilmoituksessa olisi selvitettävä, että 38 §:n 1 - 3 kohdissa säädetyksi esitetty hissityön edellytykset ja 40 §:n 2 momentissa säädetyksi esitetty hissitöiden johtajana toimimisen edellytys sekä 46 §:ssä säädetyksi esitetty hissitöiden johtajan pätevyysvaatimus täyttyvät. Ilmoitukseen olisi liitettävä hissitöiden johtajaksi nimetyn henkilön suostumus.

Pykälässä mainituissa asioissa sekä muissa toiminnan kannalta oleellisissa asioissa tapahtuvista muutoksista olisi pykälän 3 momentin mukaisesti ilmoitettava hissiturvallisuusviranomaiselle kuukauden kuluessa muutoksesta.

Uuden hissien asentamisesta, jota ei katsota tämän lain tarkoittamaksi hissityöksi, ei vaadittaisi ilmoitusta hissiturvallisuusviranomaiselle. Hissiturvallisuusviranomaisen valvoisi kuitenkin myös kyseistä toimintaa.

43 §. Hissiturvallisuusviranomaisen rekisteri ja julkinen tietopalvelu. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi toiminnanharjoittajista, valtuutetuista tarkastajista, valtuutetuista laitoksista ja pätevyysarviointilaitoksista pidettävästä rekisteristä. Pykälässä säädettäisiin rekisterinpitäjästä, rekisterin käyttötarkoituksesta tietojen luovutus mukaan lukien, rekisteriin merkittävistä tiedoista ja tietojen säilytysajasta. Tarkoituksena on saattaa hissiturvallisuusviranomaisen tätä koskeva sähköinen tietopalvelu vastaamaan voimassa olevan lainsäädännön vaatimuksia.

Pykälän 1 momentin mukaan rekisterinpitäjä olisi hissiturvallisuusviranomaisen. Hissiturvallisuusviranomaisen pitäisi yllä rekisteriä valvontatehtävien takia sekä sen varmistamiseksi, että hissityöpalveluja tarvitsevat voisivat varmistua toiminnan asianmukaisuudesta.

Rekisteriin merkittävät tiedot voisi säilyttää sen aikaa, kun ne olisivat tarpeen valvonnan kannalta. Tiedot olisi poistettava rekisteristä viipymättä, kun ne eivät ole tarpeen enää toiminnan valvontaa varten. Tämä on perusteltua siksi, että tiedot toiminnanharjoittajista, valtuutetuista tarkastajista, valtuutetuista laitoksista ja pätevyysarviointilaitoksista tulee olla jälkikäteen tarkistettavissa. Tietojen säilyttäminen on perusteltua myös laissa säädetyn seuraamusjärjestelmän kannalta. Rekisteriin merkittäisiin esimerkiksi tieto 76 §:n nojalla annetuista varoituksesta ja kielloista toiminnanharjoittajalle tai hissitöiden johtajalle. Jos varoituksen saaja on annetusta varoituksesta huolimatta toistuvasti rikkonut velvollisuuksiaan, hänen toimintansa voidaan 76 §:n mukaan kieltää. Rekisteristä voidaan tarvita jälkikäteen tietoja myös toiminnan kieltämisen ajankohdasta. Rekisteriin tallennettaisiin tietoja myös valtuutetuille tarkastajille, valtuutetuille laitoksille ja pätevyydenarviointilaitoksille annetuista 68 §:n mukaisista valvontatoimenpiteistä.

Pykälän 2-4 momenteissa säänneltäisiin, mitä tietoja rekisteriin tallennettaisiin eri toimijoiden kohdalla. Hissiturvallisuusviranomaisen pitäisi valvontatehtävien takia yllä 42 §:n mukaan ilmoitetuista tiedoista rekisteriä, johon kirjattaisiin toimintailmoituksen tehneet toiminnanharjoittajat sekä toiminnanharjoittajan nimeämät hissitöiden johtajat. Pykälän 2 momentin mukaan rekisteriin merkittäisiin toiminnanharjoittajista seuraavat tiedot: luonnollisen henkilön nimi, henkilötunnus, toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus, toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot (kohta 1), oikeushenkilön toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus ja sen toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot (kohta 2), hissitöiden johtajan nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot (kohta 3), rekisteröintitunnus (kohta 4) ja toiminnanharjoittajalle ja hissitöiden johtajalle 76 §:n nojalla määrätty seuraamus (kohta 5).

Pykälän 3 momentin mukaan rekisteriin merkittäisiin valtuutetusta tarkastajasta seuraavat tiedot: luonnollisen henkilön nimi, henkilötunnus, toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus, toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot; (kohta 1), valtuutuksen laajuus (kohta 2), rekisteröintitunnus (kohta 3) ja valtuutetun tarkastajan hyväksymisen peruuttaminen (kohta 4).

Pykälän 4 momentin mukaan rekisteriin merkittäisiin valtuutetuista laitoksista ja pätevyydenarviointilaitoksista seuraavat tiedot: toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus ja sen toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot (kohta 1), valtuutuksen laajuus (kohta 2), rekisteröintitunnus (kohta 3), laitoksen hyväksymisen peruuttaminen (kohta 4) ja laitoksen alihankkijan nimi, henkilötunnus, toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus, pätevyysalue, sen toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot (kohta 5).

Ehdotettavassa 5 momentissa määriteltäisiin tarkemmin ne tiedot, joita sähköisen tietoverkon kautta voitaisiin luovuttaa julkisesti (*julkinen tietopalvelu*). Rekisterin tietoja voitaisiin luovuttaa julkisen tietopalvelun kautta siinä määrin, että kansalaisten olisi mahdollista varmistaa hissitöihin käyttämiensä toiminnanharjoittajien, valtuutettujen tarkastajien, valtuutettujen laitosten ja pätevyydenarviointilaitoksen toiminnan luvallisuus.

Hissiturvallisuusviranomaisen rekisteri olisi henkilörekisteri, koska siihen tallennetaan myös luonnollisia henkilöitä koskevia henkilötietoja, kuten nimi ja henkilötunnus. Viranomaisen henkilörekisterissä olevien henkilötietojen luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin säännöksiä, joiden mukaan sähköinen tietojen luovutus viranomaisen henkilötietorekisteristä on sallittua, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää kyseisiä tietoja. Koska internetin kautta luovutettavien tieto-

jen vastaanottajia tai tietojen käyttötarkoitusta ei ole mahdollista varmistaa, on henkilötietojen luovuttaminen internetverkon kautta mahdollista vain joko säätämällä asiasta erikseen laissa, tai henkilötietolain (523/1999) 8 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla asianomaisten henkilöiden antaman suostumuksen perusteella. Rajoituksen toteuttaminen ei ole tarpeen yksityisyyden suojan vuoksi, jos sähköisen tietoverkon kautta ei luovuteta rekisteröityjen henkilötunnuksia ja kotiosoitetta.

Julkisen tietopalvelun avulla jokainen voisi tarkastaa ilmoituksen tehneen toiminnanharjoittajan, saada selville tämän nimen ja toimipaikan osoitteen, yritys- ja yhteisötunnuksen, rekisteröintitunnuksen ja hissitöiden johtajan nimen sekä tarkastaa valtuutetun tarkastajan nimen, valtuutetun laitoksen ja pätevyydenarviointilaitoksen toiminimen, toimipaikan osoitteen, yritys- ja yhteisötunnuksen, rekisteröintitunnuksen ja valtuutuksen laajuuden. Muita rekisteriin 2-4 momentissa tallennettavia tietoja ei voisi saada internetverkon kautta. Tietosuojaan liittyvien vaatimusten mukaisesti, julkisen tietopalvelun tietoja voisi hakea vain yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena rekisteröidyn toiminnanharjoittajan nimeä tai toiminnanharjoittajan toimintaoikeutta tai hissitöiden johtajan nimeä tai kuntaa.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin lisäksi tietojen poistamisesta hissiturvallisuusviranomaisen internet-sivustolta. Hissiturvallisuusviranomaisen olisi poistettava toiminnanharjoittaja, valtuutettu tarkastaja, valtuutettu laitos ja pätevyydenarviointilaitos julkisesta tietopalvelusta, jos rekisteröity on lopettanut toimintansa tai toiminnanharjoittajalla ei ole hissitöiden johtajaa, joka täyttää 40 ja 46 §:ssä säädetyt edellytykset eikä toiminnanharjoittaja ole hissiturvallisuusviranomaisen kehotuksessa asetetussa määräajassa ilmoittanut uutta hissitöiden johtajaa. Valtuutettua tarkastajaa, valtuutettua laitosta ja pätevyydenarviointilaitosta koskevat tiedot olisi poistettava hissiturvallisuusviranomaisen sähköisestä tietoverkosta, kun hyväksyminen on peruutettu lainvoiman saaneella päätöksellä tai toiminta on lopetettu.

44 §. Hissityöturvallisuus. Hissiä voidaan verrata sähkölaitteistoon ja olennainen vaara hissien parissa tehtävässä työssä liittyykin sähköiskuun tai valokaareen. Hissin huoltamiseen, korjaamiseen ja muutostöiden tekemiseen sekä myös uuden hissien asentamiseen on aiheellista soveltaa sähkötyöturvallisuuden osalta sähköturvallisuuslain sähkötyöturvallisuutta koskevaa lukua. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että hissityöhön sekä uuden hissien asentamiseen sovellettaisiin, mitä sähköturvallisuuslain 4 luvussa säädetään sähkötyöturvallisuudesta.

Sähköä aiheuttamien vaarojen lisäksi hissityössä ja uuden hissien asentamisessa on myös muita vaaratekijöitä. Yleisistä työn tekemisen turvallisuuteen liittyvistä asioista säädetään työturvallisuuslaissa. Työturvallisuuslaki ja sen nojalla annetut säädökset käsittelevät esimerkiksi mekaanisia, kemiallisia ja fysikaalisia vaaroja ja niissä säädetään muun muassa henkilösuojainten ja työvälineiden käytöstä. Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että 1 momentissa tarkoitettujen sähköstä aiheutuvien vaarojen lisäksi olisi otettava huomioon, mitä työturvallisuudesta säädetään työturvallisuuslaissa.

Sähkötyöturvallisuudesta on olemassa standardi SFS 6002. Se perustuu eurooppalaiseen standardiin EN 50110-1 ja se sisältää kansallisia lisäyksiä. Hissityöturvallisuudesta on kansallinen ohjeellinen standardi SFS 5880.

45 §. Hissityötä tekevän ammatilliset perusvaatimukset. Pykälän 1 momentin mukaan perusvaatimuksena kaikille hissityötä ja uuden hissien asentamistyötä tekeville olisi, että työntekijän olisi oltava opastettu kyseiseen tehtävään sekä perehtynyt hissiturvallisuutta, sähköturvallisuutta ja yleistä työturvallisuutta koskeviin vaatimuksiin.

Pykälän 2 momentissa asetettaisiin vaatimuksia itsenäisesti hissityötä tekevälle eli 38 §:n 2 kohdassa tarkoitettulle henkilölle. Itsenäisesti hissityötä tekevä henkilö voisi hissitöiden johtajan alaisuudessa tehdä hissityöt yksin tai huolehtia työryhmässä turvallisuusasioiden täyttymisestä. Muodollista todistusta tai muuta vastaavaa osoittamismenettelyä ei tällaiselle henkilölle asetettaisi, vaan hissitöiden johtajan tehtävänä olisi arvioida henkilön soveltuvuus kulloisiinkin työtehtäviinsä.

Itsenäisesti hissityötä tekevällä olisi oltava riittävät tiedot ja taidot, jotta työn tekeminen ja työn lopputulos olisivat turvallisia. Itsenäisesti hissityötä tekevän koulutukselle ja työkokemukselle asetettaisiin vaatimuksia. Itsenäisen työskentelyn katsottaisiin edellyttävän, että henkilöllä olisi soveltuva ammatillinen tutkinto tai koulutus ja vähintään puolen vuoden pituinen riittävän laaja-alainen työkokemus hissitöistä tai että henkilöllä olisi kolmen vuoden työkokemus hissitöistä ja riittävät alan perustiedot.

Henkilön, joka valvoo tai opastaa toista työntekijää, tulisi myös täyttää itsenäisen työskentelyn edellytykset.

46 §. Hissipätevyys. Henkilön tulisi täyttää tietyt vaatimukset, jotta hän voisi toimia hissitöiden johtajana. Vaatimukset täyttävälle henkilölle myönnettäisiin pykälän 1 momentin mukaan hissipätevyys, joka oikeuttaisi toimimaan hissitöiden johtajana hissien huolto-, korjaus- ja muutostöissä. Pätevyysalue kattaisi myös hissitöissä tarvittavat sähkötyöt. Hissiturvallisuuslakia sovellettaisiin tietyiltä osin hissien lisäksi myös eräisiin muihin henkilöitä siirtäviin laitteisiin. Hissipätevyyttä vaadittaisiin myös henkilöpaternosterhissin, kevythissin, liukuportaan ja liukukäytävän huolto-, korjaus- ja muutostöissä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että hissipätevyyden edellytyksenä olisivat hyväksytysti suoritettu hissiturvallisuustutkinto, soveltuva koulutus ja riittävä työkokemus. Hissiturvallisuustutkinnolla varmistauduttaisiin, että turvallisuuteen liittyvien säädösten ja oleellisten turvallisuusstandardien vaatimukset hallittaisiin riittävästi. Koulutus takaisi riittävän laaja-alaisen teoreettisen osaamisen. Koulutuksen jälkeen henkilön tulisi päästä soveltamaan koulutuksessa saatua oppia käytännössä ja työskennellä kokeneen työntekijän ohjauksessa ja valvonnassa. Niin saavutettaisiin riittävä käytännön perehtyneisyys hissitöiden tekemiseen, hissitöiden johtamiseen, erilaisten hissien tekniikkaan ja hissiturvallisuuteen. Vaadittavan työkokemuksen pituus riippuisi koulutustasosta niin, että sähköalan perustutkinnon suorittamisen jälkeen vaadittaisiin kolmen vuoden pituinen työkokemus ja että korkeamman koulutustason yhteydessä riittäisi kahden vuoden pituinen työkokemus. Työkokemuksen tulisi olla riittävän laaja-alaista, mikä tarkoittaisi sitä, että työkokemusta tulisi olla kaikista hissitöistä eli huolto-, korjaus- ja muutostöistä sekä eri-ikäisistä hisseistä.

Lakiuudistuksen yhteydessä hissipätevyyden vaatimukset lieventyisivät nykyiseen verrattuna. Uuden hissien rakentaminen ei olisi jatkossa enää hissipätevyyttä edellyttävää toimintaa. Toiseksi, koska uusien hissien asentamista koskeva pätevyysvaatimus poistuisi, ei olisi perusteita enää kahdelle pätevyydelle, vaan yksi hissipätevyys hissitöitä varten riittäisi. Uuden hissipätevyyden voisi saada täyttämällä nykyisen hissipätevyys 2:n vaatimukset ja uudella hissipätevyydellä saisi tehdä kaikkia hissitöitä, myös modernisointia, joka nykyisin edellyttää hissipätevyys 1:n. Pätevyysvaatimuksia lievennettiin myös vuonna 2011 työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella siten, että hissipätevyys 1:n saamiseksi riitti hissialan ammattitutkinto ja hissipätevyys 2:n edellyttämän työkokemuksen pituutta lyhennettiin neljästä vuodesta kolmeen vuoteen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että ennen pätevyysvaatimuksena edellytettyä koulutusta saadusta työkokemuksesta voitaisiin ottaa huomioon todistusta annettaessa puolet, kun työkokemus on riittävän laaja-alaisesti hissitöihin perehdyttävää.

Pykälän 4 momentin mukaan tutkinnon tai sitä täydentävän koulutuksen oppisisällöstä määriteltäisiin valtioneuvoston asetuksessa.

47 §. Hissiturvallisuustutkinto. Hissiturvallisuustutkinnolla varmistetaan, että henkilöllä on riittävät tiedot hissitöiden sekä sähkötöiden turvallisuuteen liittyvistä säännöksistä, määräyksistä, ohjeista ja keskeisimmistä standardeista. Käytännössä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on laatinut tutkintotehtävät, arvostellut vastaukset ja järjestänyt tutkintotilaisuudet. Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin hissiturvallisuustutkinto kysymyksessä olevien hissitöiden turvallisuuteen liittyvien säännösten, määräysten ja ohjeiden tuntemusta osoittavaksi hissiturvallisuustutkinnoksi.

Hissiturvallisuusviranomaisen tehtävänä olisi huolehtia hissiturvallisuustutkinnosta kokonaisuudessaan. Tämän mukaisesti pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että hissiturvallisuusviranomaisen vahvistaisi tutkintovaatimukset sekä tutkintotodistuksen sisällön ja muodon. Lisäksi hissiturvallisuusviranomaisen huolehtisi tutkintojen järjestämisestä sekä tutkintojen tason ja arvostelun valvonnasta.

48 §. Pätevyystodistukset. Pykälän 1 momentin mukaan pätevyysarviointilaitos arvioisi hissipätevyyttä hakevan henkilön kelpoisuuden. Jos henkilö täyttäisi vaatimukset, pätevyysarviointilaitoksen olisi annettava pätevyystodistus.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että pätevyystodistuksen hakemiseen olisi aikaa viisi vuotta hissiturvallisuustutkinnon suorittamisesta. Jos aika ylittyisi, olisi pätevyystodistuksen saamiseksi hissiturvallisuustutkinto suoritettava uudelleen.

Pykälän 3 momentin mukaan pätevyysarviointilaitoksen olisi tarvittaessa annettava todistus Suomessa harjoitetusta hissialan ammattitoiminnasta. Tämä olisi tarpeen erityisesti siinä tilanteessa, jossa Suomesta lähdetään muualle Eurooppaan.

49 §. Ulkomailla hankittu koulutus ja työkokemus. Pykälässä säädettäisiin, miten pätevyysarviointilaitos ottaa huomioon ulkomailla hankitun koulutuksen ja työkokemuksen, kun se myöntää pätevyystodistukset. Ulkomaisia hakijoita voi olla sekä EU-maista että muualta.

Pätevyysarviointilaitoksen tulisi pätevyystodistuksia myöntäessään ottaa huomioon ulkomailla saatu koulutus ja ulkomailla hankittu työkokemus. Päätöksenteon tueksi pätevyysarviointilaitos voisi pyytää yliopistolta, korkeakoululta tai muulta oppilaitokselta lausunnon siten kuin ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1384/2015) 4 §:ssä säädetään. Tähän asti vastaavuuslausunto pyydetty Opetushallitukselta.

Pykälän 2 momentin mukaan pätevyysarviointilaitos voisi myös myöntää suomalaisen pätevyystodistuksen ulkomaisen pätevyystodistuksen perusteella, jos sen katsotaan vastaavan riittävässä määrin kotimaisia vaatimuksia. Vastaavuusarviointiin liittyen on huomattava, että täsmälleen suomalaisen järjestelmän kaltaista erillistä hissiturvallisuustutkintoa ei ole monessa maassa, mutta turvallisuusmääräysten vaatimusten hallinta hankitaan niissä maissa muilla tavoin. Tarkoitus on, että pätevyysarviointilaitos voisi myöntää pätevyystodistuksen muusta maasta tulevalle henkilölle, vaikkei hänen lähtömaastaan hankitun pätevyystodistuksensa ehdoissa olisikaan mainintaa erillisestä turvallisuustutkinnosta.

Pykälän 3 momentilla mahdollistettaisiin henkilön siirtyminen toisesta EU/ETA-alueen maasta Suomeen ammattipätevyysdirektiivin mukaisesti. Pätevyyden arviointilaitoksen tulisi ottaa huomioon direktiivin vaatimukset ja myöntää pätevyystodistus, jos direktiivi oikeuttaa henkilön siirtymään maasta toiseen ammattia harjoittamaan, ja henkilö täyttää kyseiset vaatimukset. Direktiivi on toimeenpantu lailla ammattipätevyyden tunnustamisesta (1093/2007 jäljempänä ammattipätevyyslaki). Ammattipätevyysdirektiivi sisältää useita vastavuoroisen tunnustamisen järjestelmiä. Jos pätevyystodistusta haetaan direktiivin mukaisesti hankitun ammattikokeuksen perusteella (harjoittanut kyseistä ammattia lähtömaassaan riittävän kauan), on pätevyydenarviointilaitoksen tarvittaessa rajoitettava pätevyystodistuksen laajuutta hissitoissa hankitun kokemuksen mukaisesti.

Ammattipätevyysdirektiivi on pantu kansallisesti täytäntöön muun muassa säätämällä yleislaki ammattipätevyyden tunnustamisesta, jossa säädetään ammattipätevyyden tunnustamista koskevista menettelyistä. Uusi ammattipätevyyden tunnustamisesta annettu laki on annettu 4 päivänä joulukuuta 2016 ja se tuli voimaan vuoden 2016 alusta lukien. Uuteen lakiin sisältyy ammattipätevyysdirektiiviä muuttaneen direktiivin (2013/55/EU) säännökset, jotka liittyvät muun muassa eurooppalaiseen ammattikorttiin ja osittaiseen ammatinharjoittamisoikeuteen.

Eurooppalainen ammattikortti on ammattipätevyyden tunnustamista koskeva päätös, jonka muoto poikkeaa nykyisestä eli joka tehdään komission sähköisen tiedonvaihtojärjestelmän IMI:n avulla. Eurooppalaista ammattikorttia koskevat yksityiskohdat määrittävät komission täytäntöönpanosäädöksissä (EU) 2015/983. Mainitun täytäntöönpanoasetuksen mukaan ammattikortti voidaan käytännössä myöntää sairaanhoitajan, proviisorin, fysioterapeutin, kiinteistönvälittäjän ja vuoristo-oppaan ammatin harjoittajalle. Sähkö- ja hissialan työt eivät ole olleet komission ja jäsenvaltioiden välillä käydyissä keskusteluissa esillä ammatteina, joille ammattikortin käyttöönottoa oltaisiin harkitsemassa.

Uusi ammattipätevyyslaki sisältää myös säännöksen osittaisen ammatinharjoittamisoikeuden myöntämisen edellytyksistä. Säännös perustuu muutospäätöksiin sisältyvään 4 f artiklaan, jonka 6 kohdan mukaan artiklaa ei sovelleta ammattihenkilöihin, joiden ammattipätevyys tunnustetaan automaattisesti III osaston II, III ja III a luvun nojalla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että osittaista ammatinharjoittamisoikeutta koskeva säännös koskee vain yleiseen tunnustamisjärjestelmään kuuluvia ammatteja, eikä esimerkiksi sähköalan töitä, jos tunnustamispäätökset tehdään ammattikokemuksen tunnustamisen perusteella. Jos pätevyystodistuksen myöntäminen sen sijaan perustuu toisessa EU-/ETA-maassa suoritettuun koulutukseen, pätevyydenarviointilaitos tekee päätöksen yleisen tunnustamisjärjestelmän säännösten mukaisesti ja tällöin tulee myös arvioitavaksi mahdollisuudet myöntää ammatinharjoittamisoikeus osittaisena, jos yleislaissa säädetty edellytys täyttyvät.

5 luku **Hissin huoltaminen, korjaaminen ja muutostyöt**

50 §. Hissin huoltaminen. Hissin haltijalle annettaisiin vastuu käytössä olevan hissien pitämiseksi turvallisena. Hissin huoltamisen osalta säädettäisiin pykälän 1 momentissa, että hissien haltijan tulisi huolehtia siitä, että hissille laaditaan huolto-ohjelma ja että hissiä huolletaan ohjelman mukaisesti. Huolto-ohjelmassa määritellään huoltokäynneillä tehtävät toimenpiteet ja määrävälit säännönmukaisille käynneille. Varsinaiset huoltotyöt hissien haltija antaisi käytännössä hissihuolto liikkeen tehtäväksi.

Pykälän 2 momentin mukaan huolto-ohjelmaa laadittaessa ja riittävän huollon määrää arvioitaessa tulisi ottaa huomioon hissien käyttömäärä, käyttöympäristö ja hissien tyyppi. Huolto-

ohjelmaa laadittaessa lähtökohtana tulisi olla hissien valmistajan ohjeet hissien huollossa tarvittavista toimista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin hissien huollossa tehtävistä toimenpiteistä. Hissien huollossa tehdään tarvittavat toimenpiteet hissien turvallisuuden ja toimintakunnon varmistamiseksi. Huoltokäynneistä tehdään merkintä allekirjoituksineen huoltopäiväkirjaan.

Hissien huolto-ohjelma ja huoltopäiväkirja tulisi säilyttää hissien luona, jolloin ne ovat paitsi huoltajan, myös hissitarkastajan sekä hissien haltijan käytettävissä.

51 §. Hissin korjaaminen. Pykälän 1 momentin mukaan hissien haltijan tehtävänä olisi huolehtia siitä, että hississä havaitut viat ja puutteet tulisivat korjatuiksi. Saatuaan tietoon hississä olevan vian esimerkiksi hissien matkustajalta, huoltajalta tai tarkastajalta, hissien haltijan tulisi riittävän nopeasti käynnistää vian tai puutteen korjaaminen. Käytännössä korjaustehtävä annettaisiin hissihuoltoliikelle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että hissiä korjattaessa saisi noudattaa hissien rakentamisaikana voimassa olleita vaatimuksia ottaen kuitenkin huomioon myöhemmin takautuvasti annetut hissiä koskevat säännökset.

Pykälän 3 momentissa määriteltäisiin korjaaminen hissien tai hissien osan korjaamista alkupeleistä vastaavaksi tai hissien osan vaihtamista alkuperäistä vastaavaan.

52 §. Hissin muutostyöt. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että laitekokonaisuuksia uusittaessa olisi noudatettava lain 2 luvun vaatimuksia uusittavien laitekokonaisuuksien osalta. Jos hississä uusittaisiin esimerkiksi ohjausjärjestelmä, tulisi sen siis olla uusintahetkellä voimassa olevien, uutta hissiä koskevien vaatimusten mukainen.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin, että muutostyöllä tarkoitetaan hissien osan tai isomman laitekokonaisuuden korvaamista alkuperäisestä poikkeavalla osalla tai rakenteella.

53 §. Turvallisuuden varmistaminen hissien huolto-, korjaus- ja muutostöissä. Hissitöitä tehtäessä olisi huolehdittava siitä, ettei kenellekään aiheutu vaaraa työn tekemisen aikana. Tämän mukaisesti pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että hissiä huollettaessa ja korjattaessa sekä muutostöitä tehtäessä olisi noudatettava varovaisuutta ja huolehdittava, ettei hissistä aiheutu vaaraa töiden aikana.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että hissien turvallisuus ei saisi miltyä osin heikentyä hissitöiden seurauksena. Erityisen tärkeää asia on huomioida muutostöissä, jolloin käytössä olevaan hissiin yhdistetään uusien vaatimusten mukaisia laitekokonaisuuksia.

54 §. Nosto-oven huolto- ja kunnossapitovelvoite sekä huolellisuusvelvollisuus. Pykälän 1 momentissa asetettaisiin lain 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun nosto-oven haltijalle yleinen huolto- ja kunnossapitovelvoite. Sen mukaan ovi tulisi pitää turvallisena huoltamalla sitä säännöllisesti sekä korjaamalla havaitut viat. Vikaantumisen, vaurioitumisesta tai kulumisesta aiheutuva vaara tulisi poistaa. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä nosto-oven ohjausjärjestelmään ja turvalaitteisiin, joilla on tärkeä merkitys oven turvallisuudessa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin huolellisuusvelvollisuudesta, jonka mukaan nosto-oven haltijan olisi varmistettava, ettei ovesta aiheudu vaaraa kenenkään hengelle, terveydelle tai omaisuudelle.

Nosto-ovien käytön aikaisesta turvallisuudesta on esitetyn lain lisäksi säädetty valtioneuvoston asetuksessa työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta työpaikoilla sijaitsevien nosto-ovien osalta ja kuluttajaturvallisuuslaissa kuluttajakäytössä olevien nosto-ovien osalta.

55 §. Hissistä pelastaminen. Hissin haltijan velvollisuuksiin kuuluisi huolehtia siitä, että hissiin loukkuun jääneet matkustajat pelastetaan turvallisesti ja nopeasti. Hissistä pelastaminen vaatii ammattitaitoa ja hissitekniikan tuntemusta ja käytännössä hissin haltija antaisikin pelastamisen useimmiten hissin huoltajan tehtäväksi. Hissistä pelastamisen ei ole tarkoitus olla ensisijaisesti pelastuslaitoksen tehtävä, vaan pelastuslaitoksen hälyttäminen tulisi rajoittua tilanteisiin, joissa hissin jäänyt on loukkaantunut tai välittömässä vaarassa tai joissa pelastuslaitosta tarvitaan jostain muusta erityisestä syystä avustamaan pelastustoimenpiteissä.

Pelastaminen pitää pystyä tekemään riittävän nopeasti. Kun on tarve nopeampaan pelastustoimeen kuin mihin hissin huoltaja voi sitoutua, voidaan perehdyttää myös muu henkilö pelastajaksi. Edellä mainittu tilanne voi tulla kyseeseen esimerkiksi sairaalan tai hoitolaitoksen kohdalla.

6 luku Hissin tarkastaminen

56 §. Määräaikaistarkastus. Määräaikaistarkastuksilla varmistetaan hissin turvallisuus.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että henkilöhisseille määräaikaistarkastus tehtäisiin joka toinen vuosi. Ensimmäinen tarkastus olisi tehtävä kahden vuoden aikana hissin käyttöönotosta, mikä poikkeaa nykyisistä säädöksistä, jotka edellyttävät ensimmäisen tarkastuksen tekoa neljän vuoden aikana käyttöönotosta. Selkeyden vuoksi ja jotta hissin käyttöönoton jälkeiset ongelmat tulisivat ilmi nopeammin, olisi perusteltua tehdä ensimmäinen tarkastus kahden vuoden aikana käyttöönotosta.

Yksityiskäytössä olevalle kevythissille määräaikaistarkastuksia ei tehtäisi. Tässä yhteydessä yksityiskäyttö tarkoittaa, että laitteen käyttö on mahdollista vain tietyille henkilöille, jotka ovat opastettuja sen käyttöön. Yksityiskäyttö on mahdollista esimerkiksi silloin, kun laite sijaitsee yksityisasunnossa tai laitteen käytön mahdollistava avain on vain tietyillä henkilöillä.

Henkilöpaternosterhissille määräaikaistarkastus olisi tehtävä joka toinen vuosi. Laitteita on Suomessa käytössä alle kymmenen eikä uusia saa saattaa markkinoille.

Kevythisseille, liukuportaalille ja liukukäytävälle määräaikaistarkastus tehtäisiin samoin määrävlein kuin hissille.

Pykälän 2 momentin mukaan hissin ja muun 1 momentissa tarkoitetun laitteen haltijan olisi huolehdittava siitä, että hissille ja laitteelle tehtäisiin määräaikaistarkastus. Hissin tarkastaminen on hissin haltijan ja tarkastuslaitoksen välinen toimeksianto.

Suurille lain soveltamisalaan kuuluville nosto-oville olisi tarkoituksenmukaista säätää tarkastamisesta, koska niillä tapaturman seuraukset voisivat olla vakavia. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tehtäväksi määräaikaistarkastus nosto-oville, joiden nostokorkeus on suurempi kuin 2,9 metriä. Sellaisista ovista on tarkoitus ajaa kuorma-autoilla ja ne sijaitsevat yleensä teollisuus- tai varastorakennuksissa ja pääsääntöisesti työpaikoiksi katsottavissa rakennuksissa. Kyseisenlaisille nosto-oville tehtäisiin määräaikaistarkastus ensimmäisen kerran neljän vuoden aikana käyttöönotosta ja sen jälkeen neljän vuoden välein. Yhden tarkastusvälin pituus säästää ovien haltijoiden kustannuksia, koska ehdotus tekee nykyistä paremminkin mahdolliseksi

tarkastaa kohteen kaikki ovet samalla kerralla. Nykyisten säädösten mukaan ovien tarkastusväli on kolme, neljä tai viisi vuotta oven koosta ja painosta riippuen.

Nykyisten säädösten mukaan määräaikaistarkastus tehdään nosto-ovelle, jonka nostokorkeus on yli 2 metriä. Ehdotuksessa nostokorkeusraja muutettaisiin alkamaan 2,9 metristä. Silloin tarkastusten ulkopuolelle jäisivät lähinnä sellaiset pienet ovet, joista on tarkoitus ajaa henkilö-autoilla, mutta ei kuorma-autoilla. Kyseisenlaisia ovia on muun muassa omakotitalojen autotalleissa, kerrostalojen ja kauppakeskusten pysäköintihalleissa sekä maksullisissa pysäköintihalleissa. Sellaiset ovet joiden alla työskennellään, jäävät suurimmalta osin tarkastuksen piiriin. Näitä ovat muun muassa teollisuudessa käytettävissä lastauslaiturit ja muut tuotantotilat.

Hyvin paljon teollisuuden logistiikkaan liittyvistä ovista on noin 3 metrin nostokorkeudella. Ne, esimerkiksi lastauslaiturit, ovat myös tiloja joissa jatkuvasti työskennellään oven alapuolella, jolloin tapaturman riski kasvaa. Käytännössä rajan on hyvä olla hieman alle 3 metriä, jolloin tarkastusrajan kiertämisen mahdollisuus vähenee. Sopiva korkeusraja olisi 2,9 metriä.

Pykälän 4 momentin mukaan hissin sekä muiden laitteiden, johon tätä lakia sovelletaan, määräaikaistarkastuksen suorittaisi valtuutettu laitos, jos laitoksen tarkastamisvaltuus kattaa kyseisen laitteen. Nosto-ovia saisi tarkastaa myös valtuutettu tarkastaja. Valtuutetun laitoksen ja valtuutetun tarkastajan hyväksymisestä ja vaatimuksista säädettäisiin lain 7 luvussa.

57 §. Varmennustarkastus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kevythissin, liukuportaan ja liukukäytävän turvallisuuden varmistamiseksi niille tehtäisiin varmennustarkastus kolmen kuukauden kuluessa käyttöönotosta. Varmennustarkastus ei liittyisi laitteen markkinoille saatamiseen, vaan olisi laitteelle tehtävä ensimmäinen kansalliseen lainsäädäntöön perustuva tarkastus. Varmennustarkastus olisi uusittava, jos laite siirretään uuteen käyttöpaikkaan. Varmennustarkastuksen suorittaisi valtuutettu laitos, jos laitoksen tarkastamisvaltuus kattaa kyseisen laitteen.

Pykälän 2 momentissa säänneltäisiin, että 1 momentin mukainen varmennustarkastus tehtäisiin myös lain 2 §:n 3 momentissa tarkoitetulle nosto-ovelle, jonka nostokorkeus on suurempi kuin 2,9 metriä, niillä poikkeuksilla, että tarkastus tehtäisiin kuuden kuukauden kuluessa käyttöönotosta. Varmennustarkastus olisi uusittava, jos nosto-ovi siirrettäisiin uuteen paikkaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että pykälän 1 momentissa tarkoitetun laitteen haltijan ja 2 momentissa tarkoitetun nosto-oven haltijan olisi huolehdittava siitä, että laitteelle ja nosto-ovelle tehdään varmennustarkastus.

Pykälän 4 momentin mukaan kevythissin, liukuportaan, liukukäytävän ja nosto-oven varmennustarkastuksen tekisi valtuutettu laitos. Nosto-oven varmennustarkastuksen saisi suorittaa valtuutetun laitoksen lisäksi valtuutettu tarkastaja.

58 §. Määräaikaistarkastuksen ja varmennustarkastusten sisältö. Määräaikaistarkastuksessa varmistettaisiin hissin käytön turvallisuus sekä asianmukainen kunnossapito. Tarkastuksessa käytäisiin läpi hissin teknisiä laitteita ja toimintaa. Tarkastuksessa myös tarkistettaisiin, että hissin huolto-ohjelma on hissille soveltuva ja että sitä on noudatettu ja että hissiä on huollettu ja korjattu asianmukaisesti ja että muutostöistä on asianmukaiset tarkastuspöytäkirjat.

Kevythissille, liukuportalle, liukukäytävälle ja nosto-ovelle tehtävässä varmennustarkastuksessa varmistettaisiin, että laite on asennettu oikein, se toimii turvallisesti ja että laitteella tarvittavat välineet ja asiakirjat ovat käytettävissä.

59 §. Tarkastuspöytäkirja. Määräaikaistarkastuksesta laadittaisiin tarkastuspöytäkirja. Pöytäkirjaan kirjattaisiin hississä tarkastuksessa havaitut käytön turvallisuutta vähentävät viat ja puutteet. Pöytäkirja olisi kohdennettu hissien haltijalle ja haltijan tulisi huolehtia siitä, että pöytäkirjassa mainitut viat ja puutteet tulisivat korjatuiksi. Hissin haltija ei voisi oman harkintansa mukaan jättää korjauttamatta tarkastuksessa havaittuja vikoja ja puutteita, vaan muutosta tarkastuspöytäkirjaan tulisi hakea pöytäkirjan mukana toimitettavan muutoksenhakuohjeen mukaisesti. Lain 86 §:ssä säädettäisiin muutoksenhausta.

Tarkastuspöytäkirjaan olisi nykyisen käytännön mukaisesti mahdollista kirjata suositusaikoja havaittujen puutteiden korjaamiseksi.

Nykyisistä säädöksistä poiketen tarkastajan ei tarvitsisi allekirjoittaa tarkastuspöytäkirjaa. Allekirjoittamisen pois jättämisen ei nähdä lisäävän vaaraa väärinkäytöksiin. Allekirjoittamisella ei saavutettaisi mitään olennaisia etuja. Nykyisenkään käytännön mukaan haltijalle ei toimiteta allekirjoitettua pöytäkirjaa, vaan tarkastuksen aikana täytetty allekirjoitettu pöytäkirja jää normaalisti tarkastuslaitoksen sisäiseen käyttöön. Allekirjoituksen pois jättäminen keventäisi sekä tarkastuksella että sen jälkeen suoritettavia työtehtäviä.

60 §. Tarkastustarra. Tarkastuksen näkyvyyden vuoksi ja jotta hissien haltija huomaisi tilata seuraavan tarkastuksen, tarkastaja kiinnittäisi pykälän 1 momentin mukaan tarkastuksen yhteydessä hissien koriin näkyville tarkastustarran.

Pykälän 2 momentin mukaan tarkastustarrasta kävisi ilmi, milloin hissien on tarkastettu ja milloin se tulee tarkastaa seuraavan kerran. Väärinkäytösten estämiseksi tarkastustarran merkintöjä lisättäisiin nykyisiin säädöksiin verrattuna siten, että tarraan merkittäisiin myös hissien yksilöintitiedot ja tarkastajan allekirjoitus.

61 §. Vakava puute. Jos tarkastuksessa havaitaan hississä olevan vakavia puutteita, tarkastajan olisi määrättävä hissi tarkastettavaksi uudelleen. Vakavaksi puutteeksi katsotaan sellainen vika, joka vähentää merkittävästi hissien käytön turvallisuutta. Puutteet olisi korjattava viipymättä. Hissien käyttöä ei kuitenkaan olisi välttämätöntä keskeyttää ennen korjaustoimenpiteitä.

Uusintatarkastus olisi suoritettava kolmen kuukauden kuluessa tarkastusmääräyksen antamisesta. Uusintatarkastuksessa varmistetaan, että puutteet on korjattu. Lähtökohtaisesti uusintatarkastuksen tekisi sama tarkastaja kuin alkuperäisen tarkastuksenkin.

62 §. Välittömän vaaran aiheuttava vika. Jos tarkastuksessa havaitaan välitöntä vaaraa aiheuttava hissi, olisi tarkastuksen suorittajan kehotettava hissien haltijaa lopettamaan sen käyttö ja erottamaan se sähköverkosta. Nykyisistä säädöksistä poiketen tarkastajalle annettaisiin mahdollisuus tarvittaessa erottaa hissi sähköverkosta. Sellainen tarve voisi olla, jos havaittu vaara on suuri eikä haltijaa tavoiteta tai haltija ei ole suostuvainen hissien erottamiseen sähköverkosta. Valvonnan vuoksi olisi aina tarkastuksessa havaituista välitöntä vaaraa aiheuttaneista hisseistä ilmoitettava hissiturvallisuusviranomaiselle, jonka olisi ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Pykälän 2 momentin mukaan tarkastajan olisi määrättävä tarkastuksen kohteena oleva hissi tarkastettavaksi uudelleen. Uusintatarkastus olisi suoritettava kolmen kuukauden kuluessa välittömän vaaran aiheuttaneen vian poistamisesta.

63 §. Muutostöiden tarkastaminen. Hissien muutostyöllä tarkoitetaan, että hissien osa tai isompi laitekokonaisuus korvataan alkuperäisestä poikkeavalla osalla tai rakenteella. Muutostyöt voidaan jakaa merkittäviin ja vähäisiin. Merkittävänä muutostyönä pidetään muutosta, jonka koh-

teena on hissin nimellisuopeus, nimelliskuorma, korin paino tai nostokorkeus. Merkittävä muutostyö on kyseessä myös silloin, jos tiettyjä turvallisuuteen liittyviä hissin osia lisätään, muutetaan tai korvataan toisen tyyppisellä. Edellä tarkoitettuja osia ovat muun muassa ohjausjärjestelmä, kuilun tai korin ovi, nostokoneisto, vetopyörä, nopeudenrajoitin ja tarrain. Laajoista merkittävistä muutostöistä käytetään usein myös nimityksiä peruskorjaus tai modernisointi. Vähäisiä muutostöitä ovat muut kuin edellä tarkoitettut muutostyöt.

Merkittävissä muutostöissä lisätään olemassa olevaan hissiin uusien vaatimusten mukaisia komponentteja ja laitekokonaisuuksia ja silloin on tarpeen selvittää muutostöiden vaikutus koko hissilaitteiston toimintaan. Merkittävän muutostyön yhteydessä on arvioitava riskit ja varmistettava, että hissin turvallisuus ei heikenny milloin osin. Merkittävän muutostyön tarkastaminen vaatii vanhojen hissien rakenteiden sekä vanhojen kansallisten hissivaatimusten tuntemusta. Merkittävän muutostyön kohdalla on perusteltua, että ennen hissin käyttöönottoa muutostyön tarkastaisi valtuutettu laitos.

Pykälän 1 momentin mukaan hissin haltijan olisi huolehdittava siitä, että tarkastus tehtäisiin käyttäen 12 §:ssä tarkoitettuja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyä ennen kuin hissi otettaisiin käyttöön. Valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin käytettäväksi menetelmäksi hissin yksikkökohtainen tarkastus. Valtuutettu laitos tarkastaisi muutostyöt.

Pykälän 2 momentin mukaan henkilöpaternosterhissin, kevythissin, liukuportaan ja liukukäytävän merkittävät muutostyöt tarkastettaisiin 57 § 1 momentissa tarkoitettua varmennustarkastusta vastaavassa laajuudessa. Edellä tarkoitettun laitteen haltijan olisi huolehdittava siitä, että tarkastus tehtäisiin.

Pykälän 3 momentin mukaan vähäisten muutostöiden vaatimustenmukaisuuden varmentaisi työstä vastaava toiminnanharjoittaja. Vähäiset muutostyöt tarkastettaisiin seuraavan määräaikaistarkastuksen yhteydessä. Sitä varten muutostöitä tekevän toiminnanharjoittajan olisi huolehdittava siitä, että hissin asiakirjoihin liitetään tarvittavat tiedot ja pöytäkirjat suoritetuista kokeista ja mittauksista.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin hissiin tehtävän merkittävän muutostyön tarkastusmenettelyistä.

7 luku Valtuutettu laitos, valtuutettu tarkastaja ja pätevyysarviointilaitos

64 §. *Valtuutetun laitoksen, valtuutetun tarkastajan ja pätevyysarviointilaitoksen hyväksyminen.* Valtuutettu laitos tekee hisseille sekä eräille muille henkilöitä nostaville ja siirtäville laitteille sekä tietynlaisille nosto-oville kansallisen lainsäädännön edellyttämiä tarkastuksia, kuten määräaikaistarkastuksia ja varmennustarkastuksia. Valtuutettu tarkastaja tekee vastaavia tarkastuksia tietynlaisille nosto-oville. Pätevyysarviointilaitos arvioi hissipätevyyttä hakevien henkilöiden pätevyyden ja myöntää pätevyystodistukset. Pykälän 1 momentin mukaan hissiturvallisuusviranomaisen hyväksyisi valtuutetun laitoksen, valtuutetun tarkastajan ja pätevyysarviointilaitoksen varmistuttuaan, että hyväksymisen edellytykset täyttyvät. Hissiturvallisuusviranomaisen valvoisi myös niiden toimintaa.

65 §. *Valtuutetun laitoksen ja pätevyysarviointilaitoksen hyväksymisen edellytykset.* Valtuutettua laitosta ja pätevyysarviointilaitosta koskevat vaatimukset olisi tarkoitus asettaa samalle tasolle kuin sähköturvallisuuslain mukaisesti on vastaaville laitoksille asetettu vaatimuksia. Laitoksen tulisi olla riippumaton esimerkiksi taloudellisista seikoista, jotka voivat vaikuttaa tarkastukseen. Laitoksen tulisi olla puolueeton toiminnassaan eli kohdella tasapuolisesti kaikkia asiakkaitaan. Laitoksen henkilökunnalla tulisi olla riittävä koulutus ja työkoke-

mus. Valtuutetun laitoksen tarkastuksista vastaavalla henkilöllä tulisi olla 46 §:n tarkoittama hissipätevyys ja laitoksen tarkastajien tulisi täyttää 45 §:n 2 momentissa tarkoitettut itsenäisen työskentelyn edellytykset. Laitoksella tulisi olla toiminnan edellyttämät laitteet, välineet ja järjestelmät sekä laatujärjestelmä ja vastuuvakuutus. Laitoksen olisi oltava akkreditointielimen (esim. FINAS-akkreditointipalvelu) arviointitoiminnan kohteena ja siten osoitettava täyttävänä vaatimukset.

Laitos voisi käyttää ulkopuolisia testaus-, tarkastus- ja arviointipalveluja, mutta silloin laitoksen olisi huolehdittava, että alihankkija täyttää vastaavasti pykälän 1 momentissa säädetyt vaatimukset. Laitos vastaisi alihankkijalla teettämästään työstä.

66 §. Valtuutetun tarkastajan hyväksymisen edellytykset. Nosto-ovia tarkastaville valtuutetuille tarkastajille asetettaisiin paljolti samanlaiset vaatimukset kuin edellä valtuutetuille laitoksille. Tarkastajan tulisi olla riippumaton ja puolueeton, mikä tarkoittaa muun muassa sitä, että tarkastaja ei voisi tarkastaa ovia, joiden huoltamisessa hän on mukana. Tarkastajalla tulisi olla riittävä ammattitaito ja nosto-oviin liittyvää työkokemusta sekä sähköturvallisuuslaissa säädetty sähköpätevyys 1-3. Koska nosto-ovissa on mukana sähkölaitteita, edellyttäisi se tarkastajalta käytännössä sähköpätevyyttä. Tarkastajalla tulisi olla käytössään toiminnan edellyttämät laitteet, välineet ja järjestelmät, tarkastajan tulisi varmistaa toimintansa laatu ja tarkastajalla tulisi olla riittävä vastuuvakuutus.

67 §. Laitoksen ja valtuutetun tarkastajan velvollisuudet. Pykälän 1 momentin mukaan valtuutetun laitoksen ja pätevyysarviointilaitoksen henkilökunnan ja valtuutetun tarkastajan katsottaisiin toimivan virkavastuulla hoitaessaan esitetyssä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä.

Pysyäkseen toimialan kehityksessä mukana valtuutetun laitoksen, pätevyysarviointilaitoksen ja valtuutetun tarkastajan tulisi pykälän 2 momentin mukaisesti seurata toimialan säännösten ja standardien kehittymistä. Laitosten toimintatapojen, mm. arviointikriteerien osalta, tulisi olla yhdenmukaisia. Sen varmistamiseksi laitoksen olisi harjoitettava yhteistyötä toimialan muiden laitosten ja valtuutettujen tarkastajien kanssa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että valvontaa varten valtuutetun laitoksen, valtuutetun tarkastajan ja pätevyysarviointilaitoksen olisi annettava hissiturvallisuusviranomaiselle vuosittain kertomus toiminnastaan. Kertomuksen tulisi sisältää ainakin yleiskuvaus toiminnasta, selvitykset tehtyjen tarkastusten tai arvioitujen pätevyyksien määrästä, asiakkailta saaduista valituksista, laadun ylläpitämisestä koskevista toimenpiteistä ja ulkopuolisten tarkastus- tai arviointipalvelujen käytöstä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että valtuutetun laitoksen, pätevyysarviointilaitoksen ja valtuutetun tarkastajan olisi ilmoitettava hissiturvallisuusviranomaiselle hyväksytyjen vaatimusten täyttymiseen vaikuttavista muutoksista.

Pykälän 5 momentin mukaan pätevyysarviointilaitoksen olisi pyydettäessä luovutettava hissiturvallisuusviranomaiselle tietoja myöntämistään pätevyystodistuksista. Pätevyysarviointilaitos voisi julkaista luetteloa myönnettyistä pätevyystodistuksista.

Pykälän 6 momentissa listattaisiin keskeisiä muita säädöksiä, joita valtuutetun laitoksen, pätevyysarviointilaitoksen ja valtuutetun tarkastajan tulisi noudattaa esitetyssä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan. Valtuutetun laitoksen, valtuutetun tarkastajan ja pätevyysarviointilaitoksen olisi ehdotetussa laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa, hallintolaissa

(434/2003), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) ja kieli-laissa (423/2003) säädetään. Näillä lakiviittauksilla valtuutetut laitokset ja valtuutetut tarkasta-jat ja pätevyysarviointilaitokset velvoitettaisiin noudattamaan niin sanottuja hallinnon yleis-lakeja.

68 §. Laitoksen ja valtuutetun tarkastajan hyväksymisen peruuttaminen. Pykälän 1 momentin mukaan, jos pätevyysarviointilaitos, valtuutettu laitos tai valtuutettu tarkastaja taikka laitok-sen 65 §:n 3 momentissa tarkoitettu alihankkija toimisi säännösten tai määräysten vastaisesti taikka ei täyttäisi säädettyjä vaatimuksia tai noudattaisi asetettuja ehtoja ja rajoituksia, hissi-turvallisuusviranomaisen olisi asetettava laitokselle tai valtuutetulle tarkastajalle riittävä mää-räaika asian korjaamiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan hissiturvallisuusviranomaisen olisi peruutettava antamansa hy-väksyminen, jos laitos tai valtuutettu tarkastaja ei olisi korjannut puutteita, rikkomuksia tai laiminlyöntejä asetetussa määräajassa taikka se ei enää täyttäisi hyväksymisen edellytyksiä.

69 §. Hyväksymishakemusta koskeva asetuksenantovaltuus. Pykälässä annettaisiin valtuus sää-tää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin valtuutetun laitoksen, pätevyysarviointilaitoksen ja valtuutetun tarkastajan hakemuksen sisällöstä.

8 luku **Valvonta**

70 §. Valvonnan ylin ohjaus. Valvonnan ylin ohjaus kuuluisi työ- ja elinkeinoministeriölle.

71 §. Valvontaviranomainen. Pykälän mukaan lain noudattamista valvoisi hissiturvallisuusvi-ranomainen, joka lain 4 §:n 19 kohdan mukaan tarkoittaisi Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa.

Horisontaalisessa eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa säädettäisiin mark-kinavalvontaviranomaisesta. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimisi markkinavalvontaviran-omaisena. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimivalta markkinavalvontaviranomaisena mää-räytyisi NLF-asetuksessa säädetyn ja horisontaalisen markkinavalvontalain mukaisesti. Markkinavalvontalaissa säädettäisiin Tullin tehtävästä toimia NLF-asetuksen 27–29 artiklassa tarkoitettuna ulkorajatarkastuksista vastaavana viranomaisena. NLF-asetuksen 27-29 artiklois-sa käsitellään yhteisön markkinoille tulevien tuotteiden tarkastuksia. NLF-asetuksessa 27-29 artiklojen lähtökohta on, että valvontaa kohdennetaan tuotteisiin ennen niiden markkinoille saattamista.

72 §. Hissiturvallisuusviranomaisen oikeus saada tietoja. Pykälässä säädettäisiin hissiturvalli-suusviranomaisen oikeudesta saada tietoja. Tehokas valvonta edellyttää laissa turvattua oike-utta saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja. Hissiturvallisuuden valvonta perustuu paljolti valvottavien toimittamiin tietoihin ja ilmoituksiin sekä näiden oikeellisuuden tarkistamiseen pistokokein. Erityisesti markkinavalvonnan ja hissitöiden valvonnan yhteydessä voi myös tul-la esiin tarve saada valvontaa varten sellaisia tietoja, joiden toimittamiseen ei ole normaalisti velvollisuutta. Tietojen saannin varmistamiseksi hissiturvallisuusviranomaiselle annettaisiin oikeus saada valvottavilta valvontaa varten tarpeellisia tietoja salassapitosäännösten estämättä. Velvollisuus luovuttaa tietoja koskisi talouden toimijaa, toiminnanharjoittajaa, hissien haltijaa, valtuutettua laitosta, valtuutettua tarkastajaa sekä pätevyysarviointilaitosta. Velvollisuus an-taa tietoja koskisi myös onnettomuuksia. Hissiturvallisuusviranomainen voi tehostaa määräys-tä 77 §:n mukaisella uhkasakolla.

73 §. Tietojen luovuttaminen ja velvollisuus tehdä yhteistyötä. Pykälän 1 momentissa talouden toimijalle, toiminnanharjoittajalle ja hissien haltijalle säädettäisiin velvollisuus luovuttaa hissi-

turvallisuusviranomaiselle pyynnöstä 72 §:ssä tarkoitetut tiedot ja asiakirjat suomeksi tai ruotsiksi taikka muulla kielellä, jonka hissiturvallisuusviranomainen hyväksyy. Tiedot ovat tarpeellisia erityisesti markkinavalvonnan mahdollistamiseksi, uuden ja vanhan hissien vaatimustenmukaisuuden selvittämiseksi sekä toiminnanharjoittajan toiminnan säädöstenmukaisuuden selvittämiseksi. Lisäksi 1 momentissa säädettäisiin, että talouden toimijan, toiminnanharjoittajan ja hissien haltijan olisi tehtävä yhteistyötä hissiturvallisuusviranomaisen kanssa hissien ja hissien turvakomponenttien aiheuttamien vaarojen poistamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin hissien turvakomponentin jäljitettävyydelle asetettavista vaatimuksista. Talouden toimijan olisi pyynnöstä esitettävä hissiturvallisuusviranomaiselle tunnistetiedot kaikista talouden toimijoista, jotka ovat toimittaneet sille hissien turvakomponentin ja kaikista talouden toimijoista, joille se on toimittanut hissien turvakomponentin.

Pykälän 2 momentissa tarkoitetut tiedot olisi voitava esittää pykälän 3 momentin mukaan kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun talouden toimijalle on toimitettu hissien turvakomponentti, ja kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun se on toimittanut hissien turvakomponentin edelleen.

74 §. Tiedonsaanti viranomaiselta ja salassa pidettävien tietojen luovuttaminen. Pykälässä säädettäisiin hissiturvallisuusviranomaisten oikeudesta saada tietoja toisilta viranomaisilta ja luovuttaa niitä toisille viranomaisille. Tiedon saaminen on olennaisen tärkeää hissiturvallisuusviranomaisen toiminnassa ja valvonta edellyttää laissa turvattua oikeutta saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja. Tehokas valvonta edellyttää laissa turvattua oikeutta saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja. Julkisuuslaissa ei ole säännöksiä siitä, että salassa pidettäviä tietoja voisi luovuttaa toiselle viranomaiselle tietyn tehtävän suorittamiseksi. Asiasta täytyy säätää erikseen erityislainsäädännössä. Valvontaviranomaisten keskinäinen tiedonsaanti tulee turvata silloinkin, kun kyse on salassa pidettävistä tiedoista.

Pykälän 1 momentin mukaan hissiturvallisuusviranomaisella olisi salassapitosäännösten tai muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada tämän lain mukaista valvontaa varten välttämättömiä tietoja toisilta viranomaisilta, kuten poliisilta sekä pelastus- ja työsuojeluviranomaisilta. Tietojensaantioikeus olisi kytketty välttämättömyysvaatimukseen. Viranomaisten keskinäinen tiedonsaanti tulee turvata silloinkin, kun kyse on salassa pidettävistä tiedoista.

Pykälän 2 momentin mukaan salassapitosäännökset eivät estäisi tietojen luovuttamista syyttäjälle ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi, pelastusviranomaiselle ja työsuojeluviranomaiselle, jos tiedon luovuttaminen on viranomaisen tehtävien suorittamisen kannalta välttämätöntä tai toimivaltaiselle toisen valtion viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle Euroopan unionin säädökseen tai Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen perustuvan velvoitteen täyttämiseksi.

75 §. Oikeus tehdä tarkastuksia. Pykälässä varmistettaisiin hissiturvallisuusviranomaisen oikeus tehdä tarkastuksia sekä päästä paikkoihin, joihin pääsy on ehdotetun lain valvonnan kannalta tarpeen. Jotta hissiturvallisuusviranomainen pystyisi varmistumaan siitä, että laissa säädettyjä velvollisuuksia noudatetaan, sen on voitava päästä paikoille, joissa hissiä käytetään, valmistetaan, rakennetaan, korjataan, huolletaan tai varastoidaan. Tarkastuksissa noudatettaisiin, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään.

76 §. Pakkokeinot. Pykälässä säädettäisiin hissiturvallisuusviranomaisen toimenpiteistä, jos valvonnassa todetaan, että toiminnanharjoittaja tai hissitöiden johtaja ei noudata esitettyä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä. Hissiturvallisuusviranomaisen olisi ensin

kehotettava toiminnanharjoittajaa korjaamaan puutteen määräajassa. Hissiturvallisuusviranomaisella voisi kohdistaa toimenpiteitä hissitöiden johtajaan, jos hissitöiden johtajan todettaisiin hoitavan tehtäviään puutteellisesti tai virheellisesti. Hissiturvallisuusviranomaisella voisi antaa varoituksen hissitöiden johtajalle, jos hän ei tehtävänsä hoitaessaan noudattaisi esitettyä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä. Jos puutteet tai laiminlyönnit olisivat vakavia tai olennaisia tai jos annetusta kehotuksesta tai varoituksesta huolimatta puutteita tai laiminlyöntejä ei olisi korjattu, hissiturvallisuusviranomaisella voisi kieltää osaksi tai kokonaan toiminnanharjoittajan tai hissitöiden johtajan toiminnan määräajaksi tai toistaiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan hissiturvallisuusviranomaisella olisi ilmoitettava välittömästi toiminnanharjoittajalle hissitöiden johtajalle antamastaan varoituksesta.

Voimassa olevan sähköturvallisuuslain 26 §:ssä sekä kaupp- ja teollisuusministeriön sähköalan töistä annetun päätöksen 8 §:ssä on säädetty valvontakeinoista. Voimassa olevasta laista poiketen pykälässä olevat toimenpiteet kohdistuisivat vain käytön aikaiseen valvontaan. Asiasta on tarpeen säätää ehdotetussa laissa sillä laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta ei koske tuotteiden käytön aikaista valvontaa.

77 §. Uhkasakko ja teettämisuhka. Pykälässä säädetään uhkasakosta ja teettämisuhasta. Hissiturvallisuuteen liittyvät puutteet voivat aiheuttaa välitöntä hengen, terveyden tai omaisuuden vaaraa, minkä vuoksi puutteiden korjaus nopeasti on tärkeää. Tästä syystä hissiturvallisuusviranomaisen antamien kieltojen ja määräysten tehostamiseksi olisi tarpeen olla mahdollisuus uhkasakon tai teettämisuhan asettamiseen. Näistä olisi voimassa, mitä säädetään uhkasakko-laissa (1113/1990).

78 §. Vaatimusten vastaista hissiä sekä sen huoltoa ja käyttöä koskevat hissiturvallisuusviranomaisen toimenpiteet. Pykälässä säädetäisiin hissiturvallisuusviranomaisen toimenpiteistä, jos havaitaan, että hissi taikka sen huolto tai käyttö ei ole ehdotetun lain mukainen. Hissin haltijalle olisi annettava korjauskehoitus puutteen korjaamiseksi määräajassa tai kiellettävä hissin käyttö ja tarvittaessa vaadittava hissin erottamista sähköverkosta.

79 §. Vaatimusten vastaisen hissin tarkastaminen. Pykälän 1 momentin mukaan hissiturvallisuusviranomaiselle annettaisiin pykälän 1 momentilla oikeus teettää hissin tarkastus tai muu vastaava tutkimus tai määrätä hissin haltija tarkastuttamaan hissi, jos on perusteltua syytä epäillä hissin olevan vaatimustenvastainen siten, että siitä aiheutuu hengen, terveyden tai omaisuuden vaaraa tai kohtuuttomia ongelmia sähkömagneettisen yhteensopivuuden osalta.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin 1 momentin mukaisen tarkastuksen kustannuksista. Jos hissi osoittautuu tarkastuksessa vaaraa tai häiriötä aiheuttavaksi, hissiturvallisuusviranomaisella voisi velvoittaa hissin haltijan korvaamaan tarkastuksesta tai tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset. Jos vaara tai häiriö on aiheutunut hissin toimittajan toimenpiteistä, hissiturvallisuusviranomaisella voisi velvoittaa hissin toimittajan korvaamaan tarkastuksesta tai tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset.

80 §. Ulkopuolisen asiantuntijan käyttö. Pykälässä säädetäisiin hissiturvallisuusviranomaisten oikeudesta käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita tutkimaan, testaamaan tai arvioimaan hissien ja hissin turvakomponenttien vaatimustenmukaisuutta. Ehdotetun 1 momentin mukaan ulkopuoliset asiantuntijat voisivat hissiturvallisuusviranomaisen tai tämän määräämän viranhaltijan apuna osallistua tarkastuksiin sekä tutkia ja testata hissejä ja hissin turvakomponentteja. Näin ollen ulkopuolinen asiantuntija ei käyttäisi itsenäisesti perustuslain 124 §:ssä säädettyä julkista valtaa, vaan asiantuntijan rooli olisi avustava ja täydentävä.

Pykälän 2 momentin mukaan ulkopuolisella asiantuntijalla tulisi olla tehtävien edellyttämä asiantuntemus ja pätevyys.

Pykälän 3 momentin mukaan ulkopuoliseen asiantuntijaan sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, kun hän hoitaisi pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

81 §. Virka-apu. Pykälässä viitattaisiin poliisilakiin. Poliisilain 9 luvun 1 §:n mukaan poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle virka-apua, jos niin erikseen säädetään. Poliisin on annettava virka-apua muulle viranomaiselle myös laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään. Hissiturvallisuusviranomainen voisi saada virka-apua poliisilta muun muassa vaatimusten vastaisten tai vaarallisten hissien sähköverkosta erottamisessa.

9 luku Erinäiset säännökset

Luvussa ehdotetaan annettavaksi säännökset eräistä ilmoitetun laitoksen antamista todistuksista ja muutoksenhausta ilmoitettujen laitoksen päätökseen. Ilmoitetuille laitoksille asetetuista vaatimuksista, ilmoitettujen laitosten valvonnasta ja muutoksenhausta säädetään eräitä tuoteryhmiä koskevista ilmoitetuista laitoksista annetussa laissa. Tässä luvussa säänneltäisiin lisäksi muutoksenhausta, rangaistussäännöksistä, maksuista, Sähkö- ja hissiturvallisuuden neuvottelukunnasta, onnettomuuden ilmoittamisesta, onnettomuuden tutkinnasta, lain voimaantulosta sekä siirtymäsäännöksestä.

82 §. Ilmoitetun laitoksen todistukset vaatimustenmukaisuudesta. Lain 5 §:n 5 momentin mukaan laissa eräitä tuoteryhmiä koskevien ilmoitettujen laitosten hyväksymis- ja ilmoitusmenetelystä säädetään ilmoitetuille laitoksille asetetuista vaatimuksista ja ilmoitettujen laitosten valvonnasta. Ilmoitettujen laitosten yleislaki sisältäisi säännökset, jolla laitos saisi ”ilmoitetun laitoksen statuksen” ja lisäksi yleislaissa säädettäisiin statuksen saamisen ja säilyttämisen edellytyksistä. Hissiturvallisuuslain yhdeksän luvussa säädettäisiin hissidirektiivin mukaisten ilmoitetun laitoksen toiminnan aikaisista asioista.

Pykälässä säädettäisiin ilmoitetun laitoksen velvollisuudesta antaa valmistajalle EU-tyyppitarkastustodistus tai vaatimustenmukaisuustodistus, jos hissi tai hissien turvakomponentti täyttää lain vaatimukset.

Pykälän 2 momentin mukaan ilmoitetun laitoksen olisi myös säilytettävä jäljennökset 1 momentissa tarkoitetuista todistuksista ja niiden lisäyksistä sekä teknisistä asiakirjoista, hissien toimittajan ja hissien turvakomponentin valmistajan toimittamat asiakirjat mukaan luettuina, kyseisen todistuksen voimassaolon päättymiseen saakka.

Pykälän 3 momenttiin sisältyisi valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin EU-tyyppitarkastustodistuksesta, vaatimustenmukaisuustodistuksesta ja niiden sisällöstä.

Esitetyssä laissa ilmoitettujen laitosten pykälät koskisivat hissidirektiivin mukaisesti nimettyjä ilmoitettuja laitoksia.

83 §. Ilmoitetun laitoksen todistuksen antamatta jättäminen tai sen peruuttaminen. Pykälässä säädettäisiin ilmoitetun laitoksen velvollisuudesta jättää todistus antamatta tai peruuttaa todistus. Jos ilmoitettu laitos havaitsi, että hissi tai hissien turvakomponentti ei täytä sitä koskevia olennaisia turvallisuusvaatimuksia, sen olisi vaadittava hissien toimittajaa ja hissien turvakomponentin valmistajaa korjaamaan puute, eikä se saisi antaa hissien toimittajalle tai hissien turva-

komponentin valmistajalle todistusta vaatimustenmukaisuudesta. Jos ilmoitettu laitos katsoisi todistuksen antamisen jälkeen, ettei hissi tai hissien turvakomponentti enää ole vaatimusten mukainen, sen olisi vaadittava hissien toimittajaa tai hissien turvakomponentin valmistajaa korjaamaan puute ja tarvittaessa peruutettava todistus väliaikaisesti tai pysyvästi. Jos puutetta ei korjattaisi tai toimenpiteillä ei olisi vaadittua vaikutusta, ilmoitetun laitoksen olisi tarpeen mukaan peruutettava todistus väliaikaisesti tai pysyvästi tai myönnettävä ne rajoitettuna.

84 §. Rangaistussäännökset. Pykälässä säädettäisiin hissiturvallisuutta koskevien säännösten rikkomisesta, josta voisi seurata sakkorangaistus, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Voimassa olevan sähköturvallisuuslain 54 §:ssä ei ole mainintaa syyksiluettavuuden asteesta. Tästä syystä syyksiluettavuudesta on saattanut olla käytännössä epätietoisuutta. Rikoslain (39/1889) 3 luvun 5 §:ssä säädetään syyksiluettavuudesta. Mainitun säännöksen 2 momentin mukaan rikoslaissa tarkoitettu teko on vain tahallisen rangaistava, jollei toisin säädetä. Mainitun säännöksen 3 momentin mukaan 2 momentti koskee myös muualla laissa tarkoitettua tekoa, josta ankarimmaksi rangaistukseksi on säädetty enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta tai jota koskeva rangaistussäännös on annettu kyseisen säännöksen voimaantulon (2003) jälkeen. Voimassa oleva sähköturvallisuuslaki on annettu ennen vuotta 2003 ja sen enimmäisrangaistus on sakko, joten edellä mainittu rikosoikeuden 3 momentti ei siihen sovellu.

Rikoslain 3 luvun 7 §:ssä säädetään tuottamuksesta. Sen mukaan tekijän menettely on huolimattonta, jos hän rikkoo olosuhteiden edellyttämää ja häneltä vaadittavaa huolellisuusvelvollisuutta, vaikka hän olisi kyennyt sitä noudattamaan. Pykälän 2 momentissa on säädetty siitä, millä perusteella tekoa pidetään tehtynä törkeän huolimattomalla tavalla. Se, pidetäänkö huolimattomuutta törkeänä (törkeä tuottamus), ratkaistaan kokonaisarvostelun perusteella. Arvostelussa otetaan huomioon rikotun huolellisuusvelvollisuuden merkittävyys, vaarannettujen etujen tärkeys ja loukkauksen todennäköisyys, riskinoton tietoisuus sekä muut tekoon ja tekijään liittyvät olosuhteet.

Ehdotetussa laissa sanktioituksi ehdotetut velvollisuuksien laiminlyönnit koskevat pääosin hissien toimittajaa, hissien turvakomponentin valmistajaa, toiminnan harjoittajaa, hissitöiden johtajaa ja tarkastajaa. Näiltä toimijoilta vaaditaan erikoisosaamista ja erikoisammattipätevyyttä, jossa korostuu huolellisuusvelvoite. Esitetyn lain vaatimukset kohdistuvat turvallisuuteen ja vaaran aiheuttamiseen. Huolimattoman menettelyn seuraukset voivat olla hyvin vakavia ja tästä syystä voidaan vaatia erityistä huolellisuutta tehtävien hoidossa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että hissiturvallisuutta koskevien säännösten rikkominen olisi rangaistavaa paitsi tahallisesti myös tuottamuksellisesti tehtynä. Koska myös tuottamuksellinen teko on tarkoitus säätää rangaistavaksi, on siitä nimenomaisesti säädettävä. Rikoslain 3 luvun 6 §:n mukaan tekijä on aiheuttanut tunnusmerkistön mukaisen seurauksen tahallaan, jos hän on tarkoittanut aiheuttaa seurauksen taikka pitänyt seurauksen aiheutumista varmana tai varsin todennäköisenä. Seuraus on aiheutettu tahallaan myös, jos tekijä on pitänyt sitä tarkoittamaansa seuraukseen varmasti liittyvänä.

Hissiturvallisuuden varmistamiseksi tiettyjen ehdotetun lain säännösten laiminlyönti olisi tarpeellista säätää rangaistavaksi. Velvollisuudet koskisivat hissien ja hissien turvakomponentin markkinoille saattamiseen liittyvää vaatimustenmukaisuuden varmistamista ja tähän liittyviä hissien toimittajan, hissien turvakomponentin valmistajien, maahantuojaan ja jakelijan velvollisuuksia sekä toiminnanharjoittajan, hissitöiden johtajan, hissien haltijan ja tarkastajan velvollisuuksia, jotka koskevat käytönaikaista hissiturvallisuutta. Euroopan unionin lainsäädäntöön perustuvat markkinoille saattamista koskevat velvollisuudet sisältävät runsaasti teknisiä yksityiskohtia, joista on perusteltua säätää tarkemmin alemman asteisissa säännöksissä. Blanko-

rangaistussäännöksiä on pidetty mahdollisina, jos niihin sisältyvät valtuusketjut ovat täsmällisiä, rangaistavuuden edellytykset ilmaisevat aineelliset säännökset on kirjoitettu rangaistussäännöksiltä vaaditulla tarkkuudella ja nämä säännökset käsittävästä normistosta käy ilmi niiden rikkomisen rangaistavuus. Kriminalisoinnin sisältävässä lain säännöksessä tulee myös olla asiallinen luonnehdinta kriminalisoitavaksi tarkoitettusta teosta. Lisäksi aineellisissa säännöksissä tulee olla selkeä velvoite, jonka rikkominen on rangaistavaa.

Pykälän 1 momentissa lueteltaisiin rikkomukset, jotka olisivat rangaistavia tahallisia tai tuotamuksellisia tekoina. Momenttiin olisi koottuna keskeiset hissiturvallisuuslaissa säädetyt velvollisuudet sekä lain nojalla annetut kiellot ja määräykset, joiden rikkomisesta olisi seurauksena sakkoa. Ehdotetussa pykälässä rangaistussääntelyä on tarkennettu yksilöimällä nykyistä tarkemmin ne teot, joista voidaan tuomita. Pelkän pykäläviittauksen sijaan säännöksessä lyhyesti kuvattaisiin, missä asiasta pykälässä säädetään. Pykälän rangaistavuuden ala vastaisi ehdotettujen säännösten mukaisia velvollisuuksia, kieltoja ja rajoituksia. Voimassa olevan sähköturvallisuuslain rangaistussäännös (54 §) on blankkorangaistussäännös. Koska rangaistavat teot määräytyvät blankkorangaistussäännöksen perusteella, rangaistavuuden osalta ei ole viitattu yksittäisiin lainkohtiin. Tästä johtuen voimassa olevan lain rangaistussäännös on osin tulkinnanvarainen sen osalta, mitkä lain pykälät on kriminalisoitu.

Momentin 1 - 5 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi hissien toimittajan velvollisuuksien laiminlyönti. Kohdassa 1 säädettäisiin rangaistavaksi hissien toimittajan velvollisuus, varmistaa hissien vaatimustenmukaisuus. Kohdassa 2 säädettäisiin rangaistavaksi laiminlyönti, joka koskee hissien toimittajan velvollisuutta laatia tekniset asiakirjat, suorittaa EU-vaatimuksenmukaisuusvakuutus ja kiinnittää hissiin CE-merkintä. Momentin 3 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi hissien toimittajan velvollisuus varmistaa, että hissien mukana on ohjeet. Käytännössä tämä velvollisuus pyritään toteuttamaan hissien toimittajalle asetettavien uhkasakkojen nojalla, mutta laiminlyöntien rangaistavuus on tarpeen toistuvien laiminlyöntien välttämiseksi. Hissiturvallisuuden kannalta on tärkeää, että pystytään osoittamaan, että markkinoille saatettava hissi on vaatimustenmukainen ja kuinka hissi on rakennettu sekä kuinka sitä käytetään ja huolletaan. Kyseiset tiedot ovat tarpeen myös hisseihin kohdistuvat markkinavalvontatoimenpiteiden toteuttamiseksi. Kohdassa 4 ja 5 säädettäisiin rangaistavaksi laiminlyönti, joka koskee hissintoimittajan velvollisuutta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja ilmoittaa vaarasta. Hissien aiheuttaman vaarasta ilmoittamisen ja korjaustoimenpiteisiin ryhtymisen laiminlyönti olisi tarpeen säätää rangaistavaksi hissiturvallisuuden vuoksi.

Momentin 6 - 11 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi hissien turvakomponentin valmistajan velvollisuuksien laiminlyönti. Hissien turvakomponentin valmistajan velvollisuuksista olisi sanktioitu vastaavat kohdat kuin hissien toimittajalla ja lisäksi olisi sanktioitu 8 kohta, jota ei ole säädetty hissien toimittajan velvollisuudeksi. Momentin 8 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi valmistajan velvollisuus varmistaa sarjatuotannossa valmistetun hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuus. Velvollisuuden laiminlyönnin rangaistavuus olisi tarpeen, jotta hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuutta noudatettaisiin komponenttien valmistuksessa myös sen jälkeen kun se on ensimmäisen kerran saatettu markkinoille.

Momentin 12 - 14 kohdissa säädettäisiin sanktioitavaksi maahantuojaan velvollisuuksien laiminlyönti. Momentin 12 - 14 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi maahantuojaan velvollisuus varmistaa ennen hissien turvakomponentin markkinoille saattamista, että hissi turvakomponentti olisi vaatimustenmukainen ja sen mukana olisivat edellytetyt asiakirjat, siihen on kiinnitetty CE-merkintä ja siihen on liitetty ohjeet. Sanktioitua olisi myös se, jos maahantuoja ei ilmoitaisi valmistajalle tai hissiturvallisuusviranomaiselle hissien turvakomponenttiin liittyvästä vaarasta. Maahantuojaan velvoitteiden laiminlyönnin rangaistavuus on tarpeen esimerkiksi Euroopan unionin ulkopuolelta tulevien laitteiden vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi. Sank-

tioitua olisi kohdan 14 mukaan myös maahantuojaan laiminlyönti olla ryhtymättä tarvittaviin toimenpiteisiin hissien turvakomponentin saattamiseksi esitetyn lain mukaiseksi. Rangaistavaksi ehdotetaan lisäksi tähän liittyvä ilmoitusvelvollisuus EU-jäsenvaltioiden toimivaltaisille kansallisille viranomaisille.

Momentin 15 - 17 kohdissa säädettäisiin sanktioitavaksi jakelijan velvollisuuksien laiminlyönti. Momentin 15 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi jakelijan velvollisuus varmistaa ennen hissien turvakomponentin markkinoille saattamista, että hissi turvakomponentti olisi vaatimustenmukainen ja sen mukana olisivat edellytetyt asiakirjat, siihen olisi kiinnitetty CE-merkintä ja siihen olisi liitetty ohjeet. Sanktioitua olisi myös se, jos jakelija ei ilmoittaisi valmistajalle, maahantuojalle tai hissiturvallisuusviranomaiselle hissien turvakomponenttiin liittyvästä vaarasta. Momentin 16 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi velvollisuuden laiminlyönti olla ryhtymättä tarvittaviin toimenpiteisiin hissien turvakomponentin saattamiseksi esitetyn lain mukaiseksi. Rangaistavaksi ehdotetaan 17 kohdassa myös tähän liittyvä ilmoitusvelvollisuus. Myös näiden velvoitteiden laiminlyönti olisi tarpeen säätää rangaistavaksi hissiturvallisuuden vuoksi.

Momentin 18 - 26 kohdissa säädettäisiin rangaistavaksi hissitoiden johtajalle, toiminnanharjoittajalle, nosto-oven haltijalle, hissien haltijalle ja tarkastajalle säädettyjä velvollisuuksia, joilla pyritään varmistamaan käytön aikainen hissiturvallisuus.

Momentin 27 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi hissien ja hissien turvakomponenttien valvonnan perusteella annettujen kieltojen ja määräysten laiminlyönti. Rangaistavuus on tarpeen valvontaviranomaisen valvontakeinojen tehokkaaksi toteutumiseksi ja hissiturvallisuuden varmistamiseksi.

Jos kyseessä olisi hissiturvallisuussäännösten rikkominen, hissiturvallisuusviranomainen harvoin tekisi ensimmäiseksi ilmoitusta poliisille ja vaatisi rangaistusta. Ilmoitus poliisille olisi ankarimmasta päästä oleva reaktiokeino ja hallinnon suhteellisuusperiaatteen mukaan sitä ei käytetä, kun kyseessä olisi lievä puute. Ensisijaisesti hissiturvallisuusviranomainen turvautuisi hallinnollisiin pakkokeinoihin. Tavoitteena olisi, että hissiturvallisuuslain rikkomustapauksissa käytettäisiin ensisijaisesti hallinnollisia pakkokeinoja ja sakkorangaistuksiin turvauduttaisiin vain vakavammissa rikkomustapauksissa. Hissiturvallisuuslain velvoitteiden noudattamisen kannalta olisi tärkeää, että vakavissa hissiturvallisuuslain rikkomustapauksissa esimerkiksi, jos hissiturvallisuuslain säännöksiä rikotaan toistuvasti, voitaisiin tuomita sakkorangaistus. Käytännössä hissiturvallisuussäännösten rikkomisesta tuomittava sakko olisi useissa tapauksissa tarkoituksenmukaisin sanktio, koska esimerkiksi uhkasakolla ei kaikissa tilanteissa enää voida saavuttaa haluttua tarkoitusta.

Esitetyssä pykälässä olisi toissijaisuuslause kuten voimassa olevassa sähköturvallisuuslain 54 §:ssä. Ehdotetun lain 55 §:n sisältämän hissistä pelastamisvelvoitteen laiminlyöntiin saat-taisi soveltua myös rikoslain 21 luvun 14 §:n heitteillepano tai 15 §:n pelastustoimen laiminlyönti, jos pelastamistoimi viivästyy niin pahoin, että siitä aiheutuu pelastettavan hengelle tai terveydelle vakavaa vaaraa. Myös muut rikoslain 21 luvun henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia koskevat säännökset saattaisivat tulla sovellettaviksi, jos tiettyjä esitetyn hissiturvallisuuslain mukaisia velvoitteita laiminlyötäisiin tahallaan tai huolimattomuudella, ja tästä aiheutuisi toisen henkilön kuolema tai vammautuminen taikka vaara sellaisesta. Kyseeseen voisi tällöin tulla esimerkiksi kuolemantuottamus tai törkeä kuolemantuottamus (8 ja 9 §), vammantuottamus tai törkeä vammantuottamus (10 ja 11 §) taikka vaaran aiheuttaminen (13 §). Ehdotetun lain 39 §:n sisältämän hissitoiden johtajan velvoitteiden laiminlyöntiin saat-taisi soveltua myös rikoslain 47 luvun 1 §:n rangaistus työturvallisuusrikoksesta.

Pykälän 2 momentin nojalla rangaistukseen ei voitaisi tuomita samasta teosta sitä, joka rikkoo uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta. Momentti vastaisi voimassa olevan sähköturvallisuuslain 54 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin CE-merkintärikkomuksen osalta lakiin CE-merkintärikkomuksesta (187/2010). Mainitussa laissa säädetään NLF-asetuksessa tarkoitetun CE-merkinnän vastaisen käytön seuraamuksista. Mainittua lakia sovelletaan CE-merkintärikkomuksiin, jollei muualla laissa toisin säädetä. Kyseisellä lailla osaltaan varmistetaan hissidiirektiivin 19 artiklan 6 kohdan mukaisesti CE-merkintää koskevan järjestelmän moitteeton toiminta silloin, kun CE-merkintää käytetään sääntöjen vastaisesti. CE-merkintärikkomuslaissa ei kriminalisoida tuotteen markkinoille saattamista ilman CE-merkintää, vaan sen on jätetty sektorikohtaisen sääntelyn varaan.

Nämä esitetyt seuraamussäännökset pohjautuvat myös hissidiirektiivin 43 artiklaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamuksista, joita sovelletaan talouden toimijoiden rikkoessa hissidiirektiivin nojalla annettuja kansallisia säännöksiä, ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta varmistetaan näiden seuraamusten täytäntöönpanon valvonta. Seuraamuksiin voi sisältyä vakavia rikkomistapauksia koskevia rikosoikeudellisia seuraamuksia. Säädettyjen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

85 §. *Muutoksenhaku hissiturvallisuusviranomaisen päätökseen.* Ehdotetun 1 momentin mukaan hissiturvallisuusviranomaisen päätökseen saisi hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus antaisi valitusluvan. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä valitusluvasta.

Voimassa olevassa sähköturvallisuuslaissa ei säädetä oikaisuvaatimuksesta hissiturvallisuusviranomaisen päätökseen eikä oikaisuvaatimusta esitetä otettavaksi käyttöön. Oikaisuvaatimusmenettelyä ei esitetä otettavaksi käyttöön, koska se saattaisi tarpeettomasti hidastaa oikeusturvan antamista asioissa, jotka on perusteltua voida saattaa nopeasti tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Esitetyn lain nojalla ei säädettäisi enää työ- ja elinkeinoministeriölle mitään päätöksentekoa, joten tästä syystä ei säädettäisi muutoksenhausta ministeriön päätökseen. Hissiturvallisuuden toteutuminen edellyttää, että tarkastuksessa säännösten vastaiseksi tai hissiturvallisuutta muutoin vaarantavaksi todetun laitteen käyttö voidaan estää tai sen käyttöä rajoittaa. Siten lakiin ehdotetaan otettavaksi esitetty momentti, jossa säädettäisiin, että hissiturvallisuusviranomaisen antamaa päätöstä olisi kuitenkin muutoksenhausta huolimatta noudatettava, ellei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämisen ja keskeyttämisen asettamista ja täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen saisi kuitenkin hakea muutosta siten kuin uhkasakkolaissa säädetään.

86 §. *Muutoksenhaku ilmoitetun laitoksen, pätevyysarviointilaitoksen, valtuutetun laitoksen ja valtuutetun tarkastajan päätökseen.* Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta ilmoitetun laitoksen vaatimustenmukaisuustodistusta koskevaan päätökseen. Lisäksi pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta pätevyysarviointilaitoksen, valtuutetun laitoksen tai valtuutetun tarkastajan päätöksiin, jotka koskevat vaatimuksenmukaisuus- tai tarkastustodistuksia. Niiltä osin kuin ilmoitetun laitoksen, pätevyysarviointilaitoksen, valtuutettu laitos ja valtuutettu tarkastaja suorittavat lakiin perustuvia tarkastustehtäviä ja vaatimustenmukaisuuden arviointia, kyse on perustuslain 124 §:n mukaan julkisesta hallintotehtävästä. Edelleen perustuslain 124 §:n mu-

kaan, milloin yksityisoikeudellinen oikeussubjekti hoitaa julkista hallintotehtävää, on vaatimukset oikeusturvan takaamisesta pystyttävä turvaamaan. Siten edellä mainittujen tahojen tekemiin päätöksiin tulisi voida hakea muutosta niiltä osin kuin on kyse hallintopäätöksestä.

Ehdotuksen mukaan 1 momentin oikaisuvaatimussäännöksessä viitattaisiin hallintolakiin. Yleiset säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä ovat hallintolain 7 a luvussa. Momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ilmoitetun laitoksen, pätevyydenarviointilaitoksen, valtuutetun laitoksen tai valtuutetun tarkastajan ehdotetun lain nojalla tekemään päätökseen saisi vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus olisi se, jonka tuomiopiirissä päätöksen kohteena oleva hissi tai hissien turvakomponentti sijaitsee, tai jos kyse on pätevyyden arvioinnista, missä päätöksen kohteella on kotipaikka. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän 3 momentin mukaan ilmoitetun laitoksen, pätevyydenarviointilaitoksen, valtuutetun laitoksen tai valtuutetun tarkastajan ehdotetun lain nojalla tekemää päätöstä olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomaisen toisin määräisi. Muutoksenhakua koskevia säännöksiä muutettaisiin nykytilasta siten, että valituslupajärjestelmä otettaisiin muutoksenhaussa laajemmin käyttöön.

87 §. Sähkö- ja hissiturvallisuuden neuvottelukunta. Sähkö- ja hissiturvallisuusasioiden kehittämistä ja seurantaan varten valtioneuvosto asettaisi Sähkö- ja hissiturvallisuuden neuvottelukunnan kolmeksi vuodeksi. Neuvottelukuntaan nimettäisiin eri sidosryhmien edustajia. Neuvottelukunta toimisi työ- ja elinkeinoministeriön ja hissiturvallisuusviranomaisen apuna esitetyn lain sekä sähköturvallisuuslain säännösten kehittämistä ja seurantaan varten. Neuvottelukunta käsittelee tarvittaessa hissiturvallisuuteen liittyviä asioita ja kutsuisi silloin kokoukseen hissialan viranomaisten, järjestöjen ja eri toimijoiden edustajia.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävistä.

88 §. Onnettomuudesta ilmoittaminen. Tärkeä osa hissiturvallisuusviranomaisen toimintaa on onnettomuuksien tutkiminen. Tutkimisen mahdollistamiseksi hissien toimittajalle, toiminnanharjoittajalle, valtuutetulle laitokselle, valtuutetulle tarkastajalle ja hissien haltijalle säädettäisiin pykälän 1 momentissa velvollisuus ilmoittaa hisseillä sattuneista vakavista onnettomuuksista hissiturvallisuusviranomaiselle. Vastaava velvoite koskisi myös poliisia, pelastusviranomaisia ja työsuojeluviranomaisia.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin vakava onnettomuus. Tällä tarkoitettaisiin onnettomuuksia, joiden seurauksena on ollut kuolema tai vakava henkilö-, omaisuus- tai ympäristövahinko taikka ilmeinen tällaisen vahingonvaara.

89 §. Onnettomuuden tutkinta. Pykälässä edellytettäisiin hissiturvallisuusviranomaisen tutkivan hisseillä sattuneet vakavat onnettomuudet, kun se on tarpeen syyn selvittämisen ja onnettomuuksien ehkäisemisen kannalta. Lisäksi hissiturvallisuusviranomaisen voisi tutkia myös muut hisseillä sattuneet onnettomuudet, jos se on tarpeen. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ylläpitää tilastoja sattuneista onnettomuuksista ja julkaisee niitä koskevia yhteenvetoja.

90 §. Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 20 päivänä huhtikuuta 2016 hissidirektiivin soveltamisajankohdan mukaisesti.

91 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että ennen lain voimaantuloa markkinoille saatetut hissit ja hissin turvakomponentit, joiden vaatimustenmukaisuus on varmistettu lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, saisivat olla markkinoilla lain voimaan tullessa. Lisäksi säädettäisiin, että hisseihin ja hissin turvakomponentteihin liittyvät todistukset vaatimustenmukaisuudesta jäisivät edelleen voimaan. Säännös perustuisi hissidirektiivin 44 artiklan 1 ja 2 kohtiin.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdotetun uuden lain voimaan tullessa vireillä oleva asia käsiteltäisiin ja ratkaistaisiin esitetyn lain voimaan tullessa olevien säännösten mukaan. Voimassa oleva lainsäädäntö tarkoittaisi lähinnä sähköturvallisuuslakia ja sen nojalla annettuja alemmanasteisia säädöksiä.

Pykälän 3 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriön 22 päivänä lokakuuta 2014 nimemä sähköturvallisuuden neuvottelukunta jatkaisi toimintaansa toimikautensa loppuun saakka. Esitetyn lain voimaantulon jälkeen sähköturvallisuuden neuvottelukunnalla tarkoitettaisiin ehdotetun lain mukaista sähkö- ja hissiturvallisuuden neuvottelukuntaa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että ennen ehdotetun lain voimaantuloa myönnettyt pätevyystodistukset, erivapaudet ja poikkeusluvut jäisivät voimaan annetussa laajuudessa.

Sähköturvallisuuslain ja sitä ennen voimassa olleiden sähkölain ja sähkölaitoksista annetun lain nojalla on myönnetty hissiturvallisuuslakiehdotuksen alaan kuuluvia toimintalupia ja pätevyys toteamisia. Toiminnan jatkuvuuden kannalta olisi tarpeen säätää lupien ja pätevyyden toteamisten olevan voimassa edelleen. Niiden katsottaisiin vastaavan hissiturvallisuuslais- sa edellytetyä ilmoitusta hissitoista ja pätevyyden toteamista.

Pykälän 5 momentin mukaan ennen ehdotetun lain voimaantuloa voimassa olevat pätevyystodistukset voisi pätevyysarviointilaitos kirjallisesta pyynnöstä muuttaa ehdotetun lain mukaisiksi pätevyystodistuksiksi siten, että nykyisen sähköturvallisuuslain tarkoittamat hissipätevyys 1 ja hissipätevyys 2 sekä niitä vastaavat aiempien säästöjen tarkoittamat pätevyys oikettaisivat ehdotetun lain mukaiseen hissipätevyyteen. Vaatimukset ehdotuksen hissipätevyydelle vastaavat aikaisempia huolto- ja korjaustoimintaan oikeuttaneiden pätevyysien vaatimuksia.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin, että toiminnanharjoittaja, jolla on ehdotetun lain voimaantullessa oikeus tehdä hissitöitä, saisi jatkaa toimintaansa aiemmin antamansa toimintailmoituksen tai saamansa luvan mukaisessa laajuudessa.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin, että valtuutettu laitos ja pätevyysarviointilaitos, joka on hyväksytty ennen ehdotetun lain voimaantuloa, voisi jatkaa toimintaansa ilman erillistä hyväksyntää.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Hissidirektiivin keskeiset hissejä ja hissien turvakomponentteja koskevat vaatimukset on sisällytetty ehdotettuun hissiturvallisuuslakiin. Tällä hetkellä valmisteilla on valtioneuvoston asetus hissien turvallisuudesta.

Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä hissien ja hissien turvakomponenttien olennaisista terveysturva- ja turvallisuusvaatimuksista. Koska hissidirektiivin liitteet sisältävät runsaasti yksityiskohtaisia, osin varsin teknisiä vaatimuksia muun muassa vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä ja EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen sisällöstä, niin valtioneuvoston asetuksessa olisi tarkoitus viittaustekniikkaa käyttäen viitata hissidirektiivin liitteisiin. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä koulutusvaatimusten oppisisällöstä ja laajuudesta, jotka olisivat puhtaasti kansallista sääntelyä.

Hissiturvallisuusviranomaisella olisi toimivalta ohjeiden antamiseen omalla toimialallaan ilman erityistä laissa olevaa valtuutusta (PeVL 6/2003 vp, 20/2004 vp ja 30/2005 vp).

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 20 päivänä huhtikuuta 2016 hissidirektiivin soveltamisajankohdan mukaisesti.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksellä uudistetaan hissiturvallisuuslainsäädäntö vastaamaan perustuslain vaatimuksia. Eräät esitykseen sisältyvät säännökset ovat merkityksellisiä perustuslain kannalta.

Asetuksen antaminen ja lainsäädäntövallan siirtäminen

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan.

Laissa oleva perussäännös sitoo ja rajaa asetuksenantajan toimivaltaa. Laissa on säädettävä perusasioista ja laista tulee käydä selkeästi ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella. Valtuuden tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Myös perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan asetuksen antamiseen ja lainsäädäntövallan delegoimiseen liittyvien valtuutusten tulee olla riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia (PeVL 16/2002 vp, s. 2, PeVL 19/2002 vp s. 5, PeVL 1/2004 vp, s. 2 ja PeVL 17/2010 vp, s. 2). Esimerkiksi lausunnossa PeVL 10/2014 vp painotetaan tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimuksia. Samassa lausunnossa perustuslakivaliokunta toteaa ympäristölainsäädännön osalta tyypilliseksi sen, että huomattava osa yksityiskohtaisesta sääntelystä jää lakia alemmanasteisiin säädöksiin. Tämä johtuu valiokunnan mukaan pitkälti siitä, että sääntelyn on tarpeen olla varsin yksityiskohtaista ja tekniluonteista. Lisäksi perustuslakivaliokunta toteaa vielä, että valtuudet ovat usein tarpeellisia Euroopan unionin runsaan ja yksityiskohtaisen lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi. Kaikki samat argumentit soveltuvat myös ehdotettuun hissiturvallisuuslakiin. Valtuuden tulee perustuslain 80 §:n 2 momentin säännöksen mukaan olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu (PeVL 46/2001 vp, s. 3/I ja PeVL 16/2002 vp, s. 2/I).

Hissiturvallisuuslainsäädännön kokonaisuudistuksen yksi keskeisimmistä syistä oli se, ettei voimassa oleva lainsäädäntö täytä perustuslain vaatimuksia. Voimassa olevassa hissiturvallisuuslainsäädännössä ei ole yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty laintasolla. Nykyinen hissidirektiivi on toimeenpantu kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksellä.

Lakiehdotukseen sisältyy useita valtuuksia antaa alemmanasteisia säännöksiä. Asetuksenantovaltuuksista kaikki ehdotetaan annettavaksi valtioneuvostolle. Ehdotetussa laissa lähes kaikki

valtuutussäännökset on sijoitettu ja asiallisesti kytketty säänneltävää asiaa koskevaan pykälään (ehdotuksen 6, 7, 11, 12, 13, 46, 69 ja 87 §). Lakiehdotuksen sisältämään valtuutuspykälään (69 §) on koottu valtuutussäännökset useammasta pykälästä. Lakiteknisesti on ollut taloudellisesti seppä koota useamman pykälän valtuutuspykälät samaan pykälään. Ehdotettuun lakiin sisältyy asetuksenantovaltuuksia muun muassa 7 §:ssä tarkoitettujen hissien ja hissien turvakomponenttien olennaisista terveys- ja turvallisuusvaatimuksista sekä 11 ja 12 §:ssä näiden vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä. Näiden kahden viimeksi mainitun valtuutuksen nojalla olisi tarkoitus viitata valtioneuvoston asetuksessa staattista viittaustekniikkaa käyttäen hissidirektiivin liitteisiin II, IV-XII. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 5/2013 vp) katsonut, että dynaamiseen viittaukseen liittyy ongelmia. Dynaamisen viittaustekniikan ongelmaksi valiokunta on nähnyt sen, että sen tarkoituksena on myös tulevan EU-sääntelyn täytäntöönpano ikään kuin etukäteen. Valiokunta korosti, että lain tasolla tehtävää dynaamista viittauksia huomattavasti selkeämpää olisi sisällyttää tekninen sääntely tavanomaisen valtuutussäännöksen nojalla annettavaan asetukseen. Hissidirektiivin liite olennaisista terveys- ja turvallisuusvaatimuksista (hissidirektiivin liite I) sekä hissidirektiivin liite luettelo hissien turvakomponenteista (hissidirektiivin liite III) olisi tarkoitus sisällyttää eli inkorporoida tavanomaisen valtuutussäännöksen nojalla valtioneuvoston asetukseen. Edellä mainittuja liitteitä voidaan lain käyttäjien kannalta pitää teknisestä sisällöstä huolimatta sen verran keskeisenä, että ne voidaan katsoa tarpeen tuoda kansalliseen lainsäädäntöön. Sitä vastoin muut hissidirektiivin liitteet olisi tarkoitus täytäntöönpanna siten, että valtioneuvoston asetuksessa käytettäisiin viittaustekniikkaa eli asetuksessa viitattaisiin direktiivin liitteisiin. Tämä viittaus olisi staattinen viittaus eli tarkoituksena ei olisi toimeenpanna tulevaa EU-sääntelyä ikään kuin etukäteen. Nämä hissidirektiivin liitteet (liite II, IV-XII) säätelevät teknisiä yksityiskohtia ja niitä käyttää hyvin rajattu joukko ja lisäksi kyseisissä hissidirektiivin liitteissä ei ole säännelty jäsenvaltioille aineellisen sisällön osalta kansallista liikkumavaraa. Voimassa olevassa hissidirektiivissä näitä liitteitä ei ole muutettu. Näin ollen olisi perusteltua toimeenpanna nämä vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjen ja EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen sisältöä koskevat direktiivin liitteet käyttämällä valtioneuvoston asetuksessa viittaustekniikkaa direktiivin edellä mainittuihin liitteisiin. Näissäkin tapauksissa valtuuden kattamat asiat on määritelty laissa tarkasti ja valtuuden soveltamisala on rajattu.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Valtuutukset on laadittu tarkkarajaisiksi ja täsmällisiksi. Lakiehdotuksen valtuutussäännökset eivät ole ristiriidassa perustuslain kanssa.

Hissidirektiivin täytäntöönpano muodostuisi seuraavasta viiden säädöksen kokonaisuudesta: hissiturvallisuuslaista, hissiturvallisuudesta annetusta valtioneuvoston asetuksesta, hissidirektiivistä, eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetusta laista ja eräitä tuoteryhmiä koskevista ilmoitetuista laitoksista annetusta laista. Hissiturvallisuuslain sisällöstä merkittävä osa olisi kuitenkin muuta kansallista säätelyä kuin hissidirektiivin toimeenpanoa. Hissidirektiivin toimeenpano ja muu kansallinen hissiturvallisuussääntely muodostavat näin yhdessä tiiviin kokonaisuuden.

Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuk-

sia, oikeusturvaa eikä muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Hallintotehtävien uskominen viranomaiskoneiston ulkopuolelle on poikkeus pääsäännöstä. Julkisen hallintotehtävän hoitaminen tulee kuulua ensisijaisesti viranomaiseksi organisoiduille toimielimelle. Perustuslain 124 § kuitenkin sallii julkisen hallintotehtävän yksityistämisen, mutta asettaa sille reunaehdot. Säännös mahdollistaa julkisen hallintotehtävän joustavan kehittämisen viranomaiskoneiston ulkopuolisia toimijoita hyödyntämällä. Julkinen hallintotehtävä voidaan kuitenkin vain rajoitettusti antaa muille kuin viranomaisille. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle esimerkiksi lausunnoissa PeVL 23/2000 vp (arpajaislaki) ja PeVL 28/2001 vp (laki yksityisistä turvallisuuspalveluista). Perustuslakivaliokunta on todennut tarkoituksenmukaisuusvaatimuksen olevan oikeudellinen edellytys, jonka täyttyminen jää tapauskohtaisesti arvioitavaksi (PeVL 11/2006 vp). Tällöin on otettava huomioon muun muassa hallintotehtävän luonne PeVL 48/2010 vp (laki Suomen metsäkeskuksesta).

Perustuslakivaliokunnan kannanottojen nojalla hyvän hallinnon vaatimusten turvaaminen edellyttää, että julkista hallintotehtävää muulle kuin viranomaiselle annettaessa varmistetaan hallintotehtäviä hoitavien pätevyys ja sopivuus, hallintotehtävän hoitamiseen kohdistuva valvonta ja ohjaus sekä sääntelyn täsmällisyys ja muu asianmukaisuus. Muille kuin viranomaisille annettavien tehtävien hoitamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä tulee säätää lain tasolla riittävän yksityiskohtaisesti, tarkkarajaisesti ja kattavasti. Tehtävien ja mahdollisten itseensä toimivaltuuksien määrittelyn tulee olla täsmällistä. Ehdotetussa laissa on säädetty 7 luvussa täsmällisesti valtuutetun laitoksen, valtuutetun tarkastajan ja pätevyysarviointilaitoksen tehtävistä, kelpoisuusvaatimuksista ja toiminnan valvonnasta. Hissiturvallisuusviranomaisen valvoisi pätevyysarviointilaitoksen, valtuutetun laitoksen ja valtuutetun tarkastajan toimintaa.

Lakiehdotuksen 56 §:n mukainen hissin määräaikaistarkastus ja nosto-ovien määräaikaistarkastus sekä 57 §:n mukainen varmennustarkastus ovat julkisia hallintotehtäviä perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä. Niiden osoittaminen viranomaiskoneiston ulkopuolelle ei tehtävän sisältö huomioon ottaen ole ongelmallista. Tarkoituksenmukaisuusvaatimuksen kannalta ei ole estettä osoittaa teknisluonteisten tarkastusten toimittamista ja niihin perustuviin tarkastustarjojen ja pöytäkirjojen antamista muillekin kuin viranomaisille. Tarkastustehtävien suorittamiseen ei kuulu merkittävänä julkisen vallan käyttönä pidettäviä toimivaltuuksia. Valtuutettujen laitosten ja valtuutettujen tarkastajien tehtävät ovat sen laatuista teknistä erityisosaamista vaativia arviointitehtäviä, joiden antamista viranomaiskoneiston ulkopuoliselle perustuslakivaliokunta on eri yhteyksissä pitänyt perustuslain 124 §:n kannalta tarkoituksenmukaisena (esim. PeVL 43/2000 vp, PeVL 16/2002 vp ja PeVL 180/2000 vp).

Lakiehdotuksen 48 §:n mukaan pätevyysarviointilaitos arvioi henkilön kelpoisuuden ja antaa pätevyystodistuksen. Pätevyysarviointilaitos arvioi ehdotetun 49 §:n mukaan myös ulkomailla suoritettujen tutkintojen tai ulkomailla hankitun ammattikokemuksen riittävyyttä ammattipätevyysdirektiivin mukaisesti.

Lakiehdotuksen 64 §:n mukaan hissiturvallisuusviranomaisen hyväksyy pätevyysarviointilaitoksen. Hyväksymisen edellytyksenä on, että hakija täyttää esitetyn lain 65 §:ssä säädetty pätevyys- ja riippumattomuusvaatimukset sekä muut edellytykset.

Tarkoituksenmukaisuusvaatimus julkisen hallintotehtävän siirtämisessä muulle kuin viranomaiselle on perustuslain esitöiden ja perustuslakivaliokunnan mukaan oikeudellinen edellytys, jonka täyttyminen jää tapauskohtaisesti arvioitavaksi. Tällöin on otettava huomioon muun muassa hallintotehtävän luonne (PeVL 48/2010 vp ja PeVL 53/2010 vp). Lisäksi oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että tehtävänannon tarkoituksenmukaisuutta on arvioitava kunkin viranomaisorganisaation ulkopuolelle annettavaksi ehdotetun julkisen hallintotehtävän kohdalla

erikseen. (Keravuori-Rusanen, Marietta: Yksityinen julkisen vallan käyttäjänä. Valtiosääntö-oikeudellinen tutkimus julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle. Helsinki 2008, s. 321).

Hissiturvallisuusviranomaisen valvoo pätevyysarviointilaitoksen toimintaa ja hyväksymisen edellytetyksi säädettyjen vaatimusten täyttymistä. Lain 67 §:ssä velvoitetaan pätevyysarviointilaitos toimittamaan hissiturvallisuusviranomaiselle säännöllisesti pykälässä säädetty tiedot julkisten hallintotehtävien hoitamisesta. Lain 72 §:n nojalla hissiturvallisuusviranomaisella on oikeus saada pätevyysarviointilaitokselta lain noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot. Lain 68 § mahdollistaa tarvittaessa hissiturvallisuusviranomaisen nopean ja tiukankin puuttumisen esiintyviin epäkohtiin.

Lisäksi on huomattava, ettei pätevyysarviointilaitoksen pätevyystodistus vielä suoraan anna ammatinharjoittamisoikeutta, vaan myös muidenkin esitetystä laissa ehdotettujen edellytysten tulee täytyä.

Pätevyysarviointilaitoksen harkintavaltaa päätöksenteossa kaventaa olennaisesti se, että säännöksissä soveltuvan tutkimuksen sisältö ja laajuus on määritelty täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Pätevyystodistuksen edellytyksenä olevista koulutuksesta, työkokemuksesta ja turvallisuustutkinnosta, ainoastaan työkokemukseen liittyy harkintaa, kun arvioidaan työkokemuksen riittävyttä. Pätevyysarviointilaitos ei myönnä oikeutta hissitöiden aloittamiseen eikä se myöskään valvo toiminnanharjoittajia. Vasta kun hissiturvallisuusviranomaisen on saanut lain 42 §:n mukaisen ilmoituksen, toiminnanharjoittaja saisi oikeuden hissitöiden aloittamiseen. Ilmoituksessa tulee käydä ilmi nimetty hissitöiden johtaja, jolla on pätevyystodistus. Pätevyystodistus ei siis oikeuta tekemään hissitöitä vaan lisäksi vaaditaan, että hissiturvallisuusviranomaiselle tulee tehdä ilmoitus. Toisaalta pätevyystodistuksen puute ei myöskään ole este ammatinharjoittamiselle, sillä aina on mahdollista palkata pätevä hissitöiden johtaja, jonka valvonnassa voi itsekin tehdä hissitöitä.

Pätevyysarviointilaitokselle annettu pätevyysarviointitehtävä on osoittautunut perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla tarkoituksenmukaiseksi hallinnolliseksi ratkaisuksi. Arvioitaessa ehdotettujen julkisten hallintotehtävien hoitamista pätevyysarviointilaitoksessa on aiheellista ottaa huomioon se tosiseikka, että pätevyysarviointilaitoksella on jo vuodesta 1996 saakka ollut oikeus antaa pätevyystodistus henkilöille, jotka täyttävät laissa säädetty vaatimukset, joten kyse on hyvin vakiintuneesta hallinnollisesta ratkaisusta (PeVL 53/2010 vp). Pätevyysarviointilaitos on hoitanut hyvin julkista hallintotehtäväänsä eikä tehtävien hoidossa ole vaarannettu perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Pätevyysarviointilaitoksen tehtävät säilyisivät ennallaan eikä laitokselle ehdoteta uusia tehtäviä.

Esitetyllä lailla ei olisi tarkoitus muuttaa pätevyysarviointilaitoksen tehtävää, asemaa eikä sitä julkisen hallintotehtävän luonnetta, joka pätevyysarviointilaitokselle on kertaalleen jo annettu vuonna 1996 ja vuoden 2004 lakimuutoksella. Sääntely ei pätevyysarviointilaitoksen osalta muodostu valtiosääntöoikeudellisesti ongelmalliseksi.

Lakiehdotuksessa tarkoitettuihin valtuutettujen laitosten, valtuutettujen tarkastajien ja pätevyysarviointilaitosten toimintaan sovelletaan nimenomaisen lain 67 §:n 6 momenttiin ehdotetun viittauksen mukaisesti hallinnon yleislakeja. Lakiehdotukseen ehdotetaan otettavaksi informatiivisesti viittaus hallinnon yleislakeihin, vaikka perustuslakivaliokunnan uudemman käytännön mukaan tällaista viittausta ei enää ole tarpeen sisällyttää lakiin, koska hallinnon yleislakeja sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisen määritelmää tai yksityisen kielellistä palveluvelvollisuutta koskevien säännösten nojalla myös yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä (esim. PeVL 15/2012 vp, PeVL 13/2010 ja PeVL 42/2005).

vp). Kuitenkin perustuslakivaliokunta on katsonut, että hallinnon yleislakeihin voidaan viitata säännöksissä, kunhan pykälässä luetellaan kattavasti sovellettavat hallinnon yleislait (PeVL 37/2010 vp).

Valtuutetun laitoksen ja pätevyysarviointilaitoksen henkilökunta sekä valtuutettu tarkastaja toimivat ehdotetun lain 67 §:n 1 momentin mukaan julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan rikosoikeudellisella virkavastuulla.

Valtuutettu laitos tai pätevyysarviointilaitos voi lakiehdotuksen 65 §:n 3 momentin mukaan käyttää ulkopuolisia testaus-, tarkastus- tai muita palveluja arviointitehtävien osatoimenpiteiden tekemiseksi. Tällöin niiden on huolehdittava, että kyseinen alihankkija täyttää lain asettamat vaatimukset ja ne vastaavat muutenkin alihankkijalla teettämästään työstä. Valtuutetulla laitoksella ja pätevyysarviointilaitoksella on aina kokonaisvastuu asiakkaaseen nähden, eikä se voi siirtää alihankkijalle kokonaisarviointia. Näin alihankkija voidaan ymmärtää laitoksen epäitsenäiseksi tarkastajaksi (PeVL 16/2002 vp).

Lakiehdotuksen 80 §:ssä säädetään hissiturvallisuusviranomaisen mahdollisuudesta käyttää asiantuntija-apua tutkinnassa, testaamisessa ja arvioimisessa. Pykälän 2 momentissa säädetäisiin ulkopuoliselle asiantuntijalle asetettavista vaatimuksista. Tarkoitettunlaisessa valvonnassa on kyse julkisesta hallintotehtävästä, jossa hissiturvallisuusviranomainen voi säännöksen mukaan käyttää apunaan ulkopuolista asiantuntijaa. Suomen perustuslain mukaan annettaessa julkinen hallintotehtävä muulle kuin viranomaiselle tulee oikeusturva ja hyvän hallinnon vaatimukset taata. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan (PeVL 18/2007 vp, PeVL 20/2006 vp ja PeVL 33/2004) julkisen hallintotehtävän hoitaminen edellyttää, että henkilöt toimivat virkavastuulla.

Oikeus työhön ja elinkeinovapaus

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään pitänyt elinkeinovapautta pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraistamisen olevan poikkeuksellisesti mahdollista. Elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Niiden olennaisen sisällön, kuten rajoitusten laajuuden ja edellytysten, tulee ilmetä laista (PeVL 13/2014 ja siinä viitatus).

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt toimiluvan ja elinkeinovapauden suhdetta muun muassa lausunnoissa PeVL 24/2010 vp, PeVL 33/2005 vp, PeVL 23/2000 vp ja PeVL 35/1998 vp. Rekisteröitymisvelvollisuus on valtiosääntöoikeudellisesti rinnastettu luvanvaraisuuteen (esim. PeVL 15/2008 vp, PeVL 24/2000 vp).

Perustuslakivaliokunnan mukaan elinkeinon luvanvaraisuudesta on säädettävä lailla, jonka tulee täyttää perusoikeuden rajoittamiselta vaadittavat yleiset edellytykset. Elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Niiden olennaisen sisällön, kuten rajoitusten laajuuden ja edellytysten, tulee ilmetä laista. Sääntelyn sisällön kannalta on myös tärkeää, että säännökset luvan edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta. Tältä kannalta merkitystä on muun muassa sillä, missä määrin viranomaisten toimivaltuudet määräytyvät niin sanotun sidotun harkinnan tai tarkoituksenmukaisuusharkinnan mukaisesti (esim. PeVL 32/2010 vp, PeVL 15/2008 vp, PeVL 33/2005 vp ja 66/2002 vp).

Vaikkei ehdotetussa sääntelyssä olekaan kysymys perustuslain 18 §:ssä turvatun elinkeinovapauden rajoittamisesta lupamenettelyllä, voidaan arvioida, että lain 42 §:n mukaisella ilmoi-

tusvelvollisuudella on tosiasiallisia vaikutuksia elinkeinon harjoittamiseen toiminnanharjoittajan ja hissitöiden johtajan osalta. Sääntelyn tulee näin ollen täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaaditut yleiset edellytykset mukaan lukien vaatimus elinkeinovapauden rajoitusten täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta samoin kuin viranomaistoiminnan riittävästä ennustettavuudesta. Hissiturvallisuusviranomaiselle tehtävän ilmoituksen taustalla voidaan katsoa olevan sellaisia tärkeitä turvallisuuteen liittyviä yhteiskunnallisia intressejä, jotka puoltavat lakiehdotuksen mukaista sääntelyä.

Lakiehdotuksen 40 ja 46 § vastaavat asiallisesti edellä kuvattuja perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä asetettuja vaatimuksia. Pätevyydenarviointilaitoksen harkintavalta on sidottu lain 48 §:ssä eli sen tulee myöntää hissipätevyys ja antaa pätevyystodistus henkilölle, joka täyttää lain vaatimukset.

Perustuslakivaliokunta on elinkeinotoiminnan sääntelyn yhteydessä vakiintuneesti pitänyt luvan peruuttamista yksilön oikeusasemaan puuttuvana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin haetun luvan epäämistä (PeVL 19/2002 vp, PeVL 28/2001 vp). Sen vuoksi valiokunta on katsonut sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömäksi sitoa luvan peruuttamismahdollisuus vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (esim. PeVL 32/2010 vp, PeVL 31/2006 vp, PeVL 8/2006 vp, PeVL 48/2005 vp ja PeVL 40/2002 vp). Luvanhaltijalle on lisäksi ennen toimiluvan peruuttamista varattava mahdollisuus korjata lupaedellytyksissä ilmennyt puute (PeVL 66/2002 vp).

Hissipätevyys olisi elinikäinen, eikä sitä voisi peruuttaa. Hissiturvallisuusviranomaisella olisi kuitenkin mahdollisuus puuttua toiminnanharjoittajan ja hissitöiden johtajan toimintaan. Lakiehdotuksen 76 §:n mukaan, jos toiminnanharjoittaja tai hissitöiden johtaja ei noudata esitettyä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä, hissiturvallisuusviranomainen voi käyttää pakkokeinoja. Ennen kuin hissiturvallisuusviranomainen kieltää toiminnan on hänen kehotettava toiminnanharjoittajaa korjaamaan puute määräajassa tai annettava hissitöiden johtajalle varoitus. Vasta sen jälkeen jos puutteet tai laiminlyönnit ovat vakavia tai olennaisia tai jos ne annetusta kehotuksesta tai varoituksesta huolimatta eivät ole johtaneet puutteiden tai laiminlyöntien korjaamiseen, hissiturvallisuusviranomainen voi kieltää osaksi tai kokonaan toiminnanharjoittajan tai hissitöiden johtajan toiminnan määräajaksi tai toistaiseksi. Sen sijaan hissiturvallisuusviranomaisen valtuutettua tarkastajaa, valtuutettua laitosta tai pätevyysarviointilaitosta koskevan hyväksymispäätöksen päätöksen voisi ehdotuksen 68 §:n nojalla peruuttaa. Tällöin hyväksymispäätöstä ei voi kuitenkaan heti peruuttaa, vaan ensin on annettava määräaika asian korjaamiseksi.

Ehdotus sisältää täsmälliset ja tarkkarajaiset pätevyysvaatimukset hissityön johtajalle ja hissityötä itsenäisesti tekeväälle ammatilliset perusvaatimukset. Voimassa olevasta lainsäädännöstä poiketen ehdotus ei enää sisältäisi uuden hissien asentamiseen liittyviä erityisiä pätevyysvaatimuksia.

Ehdotus sisältää EU:n tuotesääntelyyn perustuvia useita uusia tarkentavia velvoitteita talouden toimijoille korostaen entisestään hissien turvakomponenttien valmistajan, hissien toimittajan sekä tuotteita EU-alueelle maahantuovien vastuuta sekä tarkentaen myös tuotteita jakelevien ja valtuutettujen edustajien velvoitteita.

Muutokset liittyvät erityisesti tuotteiden jäljitettävyyttä parantaviin tuotteiden merkitsemistä koskeviin velvoitteisiin toimitusketjun nimeämistä ja asiakirjojen säilyttämisvelvoitteita koskien sekä talouden toimijoiden vastuunjakoja selkeyttäen. Ehdotus on sisällöllisesti pitkälti la-

kitekkinen, eikä esitetty tuo merkittävää muutosta nykytilaan eli hissien toimittajan ja valmistajan rooliin varmistua hissien ja hissien turvakomponenttien vaatimustenmukaisuudesta riittävällä huolellisuudella ennen tuotteiden markkinoille saattamista. Ehdotuksessa ei ole merkittäviä muutoksia hissien tai hissien turvakomponenttien teknisiin ja turvallisuutta koskeviin vaatimuksiin. Hissit ja hissien turvakomponentit voivat virheellisesti toimiessaan johtaa kuolemaan tai aiheuttaa merkittäviä henkilö- tai omaisuusvahinkoja. Näiden perusoikeuksien toteuttamisen näkökulmasta ehdotettuja elinkeinovapautta rajoittavia säännöksiä voidaan pitää perusteltuina.

Ehdotettua sääntelyä ei siten voida pitää ongelmallisena perustuslain 18 §:n 1 momentin kannalta.

Yksityiselämän suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Perustuslakivaliokunta on viranomaisen tietojen saamista ja luovuttamista koskevaa sääntelyä yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta arvioidessaan kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta ”tarpeellisiin tietoihin”, jos tarkoitettujen tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus ”tietojen välttämättömyydestä” jonkin tarkoituksen kannalta (esim. PeVL 10/2014 vp). Lakiehdotuksen 74 §:ssä ei ole tietosisältöä luetteloitu tyhjentävästi, mutta tietosisältö on rajattu tietojen välttämättömyyteen valvontaa varten.

Lakiehdotukseen sisältyy henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä. Henkilötietojen keräämisen liittyvä säännös on 42 §:n ilmoituksia koskevassa säännöksessä sekä hissiturvallisuusviranomaisen rekisteriä koskeva säännös 43 §:ssä. Ehdotetuista säännöksistä ilmenevät rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset sekä tietojen säilytysaika. Lakiehdotuksen 43 §:n 4 momentissa säädettäisiin lisäksi tiettyjen henkilötietojen luovuttamisesta sähköisen tietoverkon kautta.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan henkilötietojen suojan kannalta tärkeitä sääntelykohteita rekisteröinnissä ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset tietojen luovutettavuus mukaan luettuna, sekä tietojen säilytysaika henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturva. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee olla kattavaa ja yksityiskohtaista (esim. PeVL 19/2012 vp, PeVL 38/2010 vp, PeVL 35/2004 vp ja PeVL 51/2002 vp).

Mainitut seikat on otettu huomioon lakiehdotuksen 43 §:ssä.

Yhteenveto

Hallituksen käsityksen mukaan esitykseen sisältyvä laki voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Vaikka esitykseen liittyy useita erilaisia perustuslakinäkökulmia, niitä on voitu valmistelussa arvioida perustuslakivaliokunnan aikaisemman käytännön valossa ja ehdotettujen säännösten on laadittu tavalla, jonka ei katsota aiheuttavan perustuslakiongelmia. Hallitus ei siksi pidä perustuslakivaliokunnan lausuntoa välttämättömänä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Hissiturvallisuuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on varmistaa markkinoille saatettavien hissien ja hissien turvakomponenttien vaatimustenmukaisuus ja vapaa liikkuvuus. Tällä lailla pannaan täytäntöön hissejä ja hissien turvakomponentteja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaisamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/33/EU, jäljempänä *hissidirektiivi*.

Tämän lain tarkoituksena on myös varmistaa hissien käytön aikainen turvallisuus.

2 §

Soveltaisala

Tätä lakia sovelletaan rakennuksiin tai rakennelmiin kiinteästi asennettuihin hisseihin, jotka on suunniteltu kuljettamaan:

- 1) henkilöitä;
- 2) henkilöitä ja tavaroita;
- 3) yksinomaan tavaroita, jos henkilö voi mennä kuorman kantavaan yksikköön sisälle vaikeuksitta ja sisäpuolella on ohjauslaitteet tai sisäpuolella oleva henkilö ulottuu ohjauslaitteisiin.

Tämän lain muita kuin 2 ja 3 lukua sovelletaan myös kevythisseihin, liukuportaisiin, liukukäytäviin ja henkilöpaternosterhisseihin.

Tämän lain 1, 6, 8 ja 9 lukua sekä 53 §:ää sovelletaan myös sellaisiin sähkökäyttöisiin nosto-oviin, joiden ovipinta ei kierry rullalle akselin ympäri ja jotka eivät ole yksityiskäytössä.

Tätä lakia sovelletaan myös hissien turvakomponentteihin.

3 §

Soveltaisalaa koskevat rajoitukset

Tätä lakia ei sovelleta seuraaviin laitteisiin:

- 1) rakennushissit;
- 2) köysiradat, mukaan lukien raiteilla kulkevat köysiradat;
- 3) erityisesti sotilas- tai poliisikäyttöön suunnitellut ja rakennetut hissit;
- 4) nostolaitteet, joista voi suorittaa työtehtäviä;
- 5) kaivoskuiluissa käytettävät nostolaitteet;
- 6) nostolaitteet, jotka on tarkoitettu esiintyjien nostamiseen taide-esitysten aikana;
- 7) kulkuneuvoihin asennetut nostolaitteet;

8) koneen osana olevat nostolaitteet, jotka on tarkoitettu yksinomaan työskentelypaikoille kulkemiseen, koneiden huolto- ja tarkastuspisteet mukaan luettuina;

9) hammasratajunat.

Tämän lain 2 ja 3 lukua ei sovelleta hisseihin, joiden nopeus on enintään 0,15 m/s.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *hissillä* nostolaitetta, joka liikkuu määrättyjen tasojen välillä ja jolla on kuorman kantava yksikkö, joka liikkuu yli 15 asteen kulmassa vaakatasoon nähden olevia jäykkiä johteita pitkin, tai nostolaitetta, joka liikkuu pysyvällä radalla, vaikka se ei liikukaan jäykkiä johteita pitkin;

2) *kuorman kantavalla yksiköllä* hissien osaa, jossa nostettavat tai laskettavat henkilöt tai tavarat kuljetetaan;

3) *kevythissillä* kuilullista pystyhissiä, joka on tarkoitettu henkilöiden kuljettamiseen, joka liikkuu rakennuksen kerrostasojen välillä, jonka nopeus on enintään 0,15 m/s, jonka kuorman kantava yksikkö voi olla kokonaan suljettu tai osittain avoin tai kokonaan avoin hissikori ja joka kuuluu Euroopan Parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/42/EY koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta (uudelleenlaadittu) soveltamisalaan;

4) *unionin yhdenmukaistamislainsäädännöllä* mitä tahansa unionin lainsäädäntöä, jolla yhdenmukaistetaan tuotteiden kaupan pitämisen ehtoja;

5) *akkreditoinnilla* tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008, jäljempänä *NLF-asetus*, 2 artiklan 10 kohdassa määritellyä akkreditointia;

6) *ilmoitetulla laitoksella* Euroopan unionin jäsenvaltion nimeämää ja Euroopan komissiolle ilmoitettua laitosta, jolla on oikeus tehdä vaatimustenmukaisuuden arviointeja;

7) *markkinoille saattamisella* hissien turvakomponenttien asettamista ensimmäistä kertaa saataville unionin markkinoilla tai hissien toimittamista unionin markkinoille käyttöä varten liiketoiminnan yhteydessä joko maksua vastaan tai veloituksetta;

8) *asettamisella saataville markkinoilla* hissien turvakomponenttien toimittamista unionin markkinoille liiketoiminnan yhteydessä jakelua tai käyttöä varten joko maksua vastaan tai veloituksetta;

9) *yhdenmukaistetulla standardilla* eurooppalaista standardia, joka on vahvistettu Euroopan komission esittämän pyynnön perusteella unionin yhdenmukaistamislainsäädännön soveltamiseksi;

10) *hissien toimittajalla* luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, joka vastaa hissien suunnittelusta, valmistuksesta, asennuksesta ja markkinoille saattamisesta;

11) *valmistajalla* luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, joka valmistaa tai suunnitteluttaa tai valmistuttaa hissien turvakomponentteja ja markkinoi niitä omalla nimellään tai tavaramerkillään varustettuna;

12) *vaatimustenmukaisuuden arvioinnilla* prosessia, jossa selvitetään, ovatko hisseihin tai hissien turvakomponentteihin liittyvät olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset täyttyneet;

13) *CE-merkinnällä* merkintää, jolla hissien toimittaja tai hissien turvakomponenttien valmistaja osoittaa hissien tai hissien turvakomponenttien olevan unionin yhdenmukaistamislainsäädännön merkinnän kiinnittämistä koskevien vaatimusten mukainen;

14) *valtuutetulla edustajalla* unioniin sijoittautunutta luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, jolla on hissien toimittajan tai hissien turvakomponenttien valmistajan antama toimeksianto hoitaa tämän puolesta tietyt tehtävät;

15) *teknisellä eritelmällä* asiakirjaa, jossa määrätään tekniset vaatimukset, jotka hissin tai hissin turvakomponentin on täytettävä;

16) *markkinoilta poistamisella* kaikkia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on estää toimitusketjussa hissin turvakomponentin asettaminen saataville markkinoilla;

17) *palautusmenettelyllä* kaikkia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on hissin purkaminen ja turvallinen hävittäminen, sekä kaikkia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada hissin toimittajan tai loppukäyttäjän saataville jo asetetut hissien turvakomponentit takaisin;

18) *maahantuojaalla* unioniin sijoittautunutta luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, joka saattaa kolmannelle maasta tuotavan hissin turvakomponentin unionin markkinoille;

19) *hissiturvallisuusviranomaisella* Turvallisuus- ja kemikaalivirasto;

20) *toiminnanharjoittajalla* luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, joka tekee hissin huolto-, korjaus- ja muutostöitä;

21) *jakelijalla* muuta toimitusketjuun kuuluvaa luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä kuin valmistajaa tai maahantuoja, joka asettaa hissin turvakomponentin saataville markkinoilla;

22) *hissitöiden johtajalla* toiminnanharjoittajan nimeämää luonnollista henkilöä, joka vastaa yrityksessä siitä, että hissitöiden tekeminen on tämän lain mukaista, ja jolle pätevyysarviointilaitos on myöntänyt hissipätevyyden;

23) *valtuutetulla tarkastajalla* henkilöä, joka tekee nosto-ovien tarkastustehtäviä ja jonka hissiturvallisuusviranomaisen on hyväksynyt valtuutetuksi tarkastajaksi;

24) *pätevyysarviointilaitoksella* oikeushenkilöä, jonka hissiturvallisuusviranomaisen on hyväksynyt arvioimaan hissipätevyyttä hakevien henkilöiden pätevyyttä;

25) *hissin haltijalla* rakennuksen omistajaa ja sen haltijaa;

26) *valtuutetulla laitoksella* oikeushenkilöä, jonka hissiturvallisuusviranomaisen on hyväksynyt tekemään hissien ja muiden tämän lain soveltamisalaan kuuluvien laitteiden tarkastustehtäviä;

27) *talouden toimijalla* hissin toimittajia sekä hissin turvakomponentin valmistajia, valtuutettuja edustajia, maahantuoja ja jakelijoita;

28) *mallihissillä* hissiä, jonka tekniset asiakirjat osoittavat sen tavan, jolla hissidirektiivin liitteessä I vahvistetut olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset täytetään sellaisten hissien osalta, jotka ovat annetuilla muuttujilla määritellyn mallihissin mukaisia ja joissa käytetään mallihissin kanssa yhdenmukaisia hissin turvakomponentteja.

5 §

Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Jos muussa erityislainsäädännössä on tästä laista poikkeavia säännöksiä hisseihin tai hissien turvakomponentteihin liittyvien vaarojen osalta, niitä sovelletaan tämän lain asemesta.

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten akkreditoinnille, markkinavalvonnalle ja kolmannelle maasta tuotavien tuotteiden ulkorajavalvonnalle sekä tuotteiden CE -merkinnälle asetettavista vähimmäisvaatimuksista säädetään NLF-asetuksessa.

Sähkötyöturvallisuudesta ja sähkölaitteistojen sähkömagneettisesta yhteensopivuudesta säädetään sähköturvallisuuslaissa (/2016).

Markkinavalvonnasta, NLF-asetuksen 27-29 artiklan mukaisesta ulkorajavalvonnasta, valvontaviranomaisista ja muutoksenhausta säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (/2016). Mainittua lakia ei kuitenkaan sovelleta tämän lain kevythissejä, liukuportaita, liukukäytäviä, henkilöpaternosterhissejä ja nosto-ovia koskevien säännösten noudattamisen valvontaan.

Ilmoitetuille laitoksille asetetuista vaatimuksista, ilmoitettujen laitosten valvonnasta ja muutoksenhausta säädetään eräitä tuoteryhmiä koskevista ilmoitetuista laitoksista annetussa laissa (/2016).

Työturvallisuutta koskevista vaatimuksista säädetään työturvallisuuslaissa (738/2002).

Kevythissien, liukuportaiden, liukukäytävien ja nosto-ovien markkinoille saattamisesta säädetään eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetussa laissa (1016/2004) ja kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011).

Hissin konehuoneeseen ja pyörästötiloihin johtavista kulkuteistä säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) ja sen nojalla annetuissa säännöksissä.

2 luku

Hissin ja hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuus

6 §

Markkinoille saattaminen, markkinoilla saataville asettaminen ja käyttöönotto

Hissin saa saattaa markkinoille ja ottaa käyttöön vain, jos:

- 1) se täyttää tämän lain vaatimukset;
- 2) se on asianmukaisesti asennettu ja huollettu; ja
- 3) sitä käytetään sille suunniteltuun tarkoitukseen.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös hissien turvakomponentin asettamiseen saataville markkinoilla ja käyttöön ottamiseen.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä siitä, mitkä hissien osat ovat hissien turvakomponenteiksi luokiteltavia.

7 §

Olennotterveys- ja turvallisuusvaatimukset

Hissin on täytettävä tässä laissa säädettyt olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset, jotta hissi voidaan saattaa markkinoille.

Hissien turvakomponentin on täytettävä tässä laissa säädettyt olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset ja hissiin asennettuna sen on mahdollistettava hissien toiminta niin, että kyseiset vaatimukset täyttyvät.

Hissien kori on suunniteltava ja rakennettava siten, että sen koko ja lujuus vastaavat sille määriteltä suurinta henkilömäärää ja nimelliskuormaa. Korissa on oltava ilmastointiaukkoja lukuun ottamatta täyskorkeat umpinaiset seinät, kiinteä lattia ja katto sekä täyskorkeat ovet. Korin kannattimet on valittava ja suunniteltava niin, että varmistetaan riittävä turvallisuustaso ja että korin putoamisvaara on mahdollisimman pieni. Hissi on suunniteltava ja rakennettava niin, että korin liikkumiseen tarvittavaan tilaan ja hissien koneiston luokse voi päästä vain huolto- ja hätätapauksissa. Hissikoriin johtavat kulun aukot on varustettava ovilla, joiden mekaaninen lujuus on riittävä suunnitelluissa käyttöolosuhteissa. Hississä on oltava laitteet, jotka estävät korin vapaan putoamisen tai hallitsemattoman liikkeen virran katketessa tai hissien komponenttien vioittuessa. Kori on varustettava kiinteällä kaksisuuntaisella viestintälaitteella, jolla saadaan jatkuva yhteys hissien pelastajaksi sovitettuun tahoon. Hissien ja hissien turvakomponentin mukana on toimitettava ohjeet.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hissien ja hissien turvakomponentin olennaisista terveys- ja turvallisuusvaatimuksista.

8 §

Vaatimustenmukaisuusolettama

Hissin ja hissin turvakomponentin katsotaan täyttävän 7 §:ssä tarkoitetut olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset, jos se on sitä koskevien yhdenmukaistettujen standardien tai niiden osien, joiden viitetiedot on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä, mukainen.

Hissi ja hissin turvakomponentti voi täyttää 7 §:ssä tarkoitetut olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset, vaikkei se olekaan yhdenmukaistettujen standardien mukainen, jos sen vaatimustenmukaisuus voidaan osoittaa luotettavasti.

9 §

Näytteille asettaminen

Vaikka hissi tai hissin turvakomponentti ei täytä 6 §:ssä säädettyjä vaatimuksia, se voidaan asettaa esille näyttelyssä, messuilla ja esittelyssä, jos samalla selvästi ilmoitetaan, ettei sitä saa saattaa markkinoille tai ottaa käyttöön ennen kuin se täyttää nämä vaatimukset.

10 §

Rakennuksia ja rakennelmia koskevat vaatimukset

Rakennuksella tai rakennelmalla tehtävästä työstä vastaava henkilön ja hissin toimittajan tulee huolehtia toisilleen tiedottamisesta ja suorittaa tarvittavat toimenpiteet, joilla hissin asianmukainen toiminta ja turvallinen käyttö varmistetaan.

Hissille tarkoitetussa kuilussa saa olla ainoastaan hissin toimintaa ja turvallisuutta varten tarvittavia putkia, johtoja ja kiinnittimiä.

11 §

Hissin turvakomponentin vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt

Valmistajan on suoritettava hissin turvakomponentille soveltuva vaatimustenmukaisuuden arviointi käyttämällä valitsemiaan vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hissin turvakomponentin vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa käytettävistä arviointimenettelyistä.

12 §

Hissin vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt

Hissin toimittajan on suoritettava hissille soveltuva vaatimustenmukaisuuden arviointi käyttämällä valitsemiaan vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hissin vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa käytettävistä arviointimenettelyistä.

13 §

EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus

Hissin toimittajan on laadittava hissin ja valmistajan on laadittava hissin turvakomponentin EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus, joka osoittaa, että hissi ja hissin turvakomponentti täyttävät 7 §:ssä tarkoitetut olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset. EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus on laadittava suomeksi tai ruotsiksi taikka muulla kielellä, jonka hissiturvallisuusviranomainen hyväksyy.

Laatimalla EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen hissin toimittaja ottaa vastuun siitä, että hissi on tässä laissa säädettyjen vaatimusten mukainen ja valmistaja ottaa vastuun siitä, että hissin turvakomponentti on tässä laissa säädettyjen vaatimusten mukainen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hissin ja hissin turvakomponentin EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta ja sen sisällöstä.

14 §

CE-merkintä

CE-merkintää koskevista yleisistä periaatteista säädetään NLF-asetuksen 30 artiklassa.

Valmistajan on kiinnitettävä tämän lain vaatimukset täyttävään hissin turvakomponenttiin ja hissin toimittajan on kiinnitettävä tämän lain vaatimukset täyttävään hissiin CE-merkintä ennen hissin turvakomponentin tai hissin markkinoille saattamista. Merkintä on kiinnitettävä näkyvästi, helposti luettavasti ja pysyvästi jokaiseen hissikoriin ja hissin turvakomponenttiin. Jos CE-merkintää ei ole mahdollista kiinnittää hissin turvakomponenttiin, se on kiinnitettävä hissin turvakomponenttiin erottamattomasti kiinnitettyyn kilpeen.

Hissin CE-merkintään on liitettävä sen ilmoitetun laitoksen tunnusnumero, joka osallistuu johonkin seuraavista vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä:

- a) lopputarkastus;
- b) yksikkökohtainen tarkastus;
- c) tuotteiden tai tuotannon taikka täydellinen laadunvarmistus.

Hissin turvakomponentin CE-merkintään on liitettävä sen ilmoitetun laitoksen tunnusnumero, joka osallistuu johonkin seuraavista vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä:

- a) tuotteiden laadunvarmistus;
- b) täydellinen laadunvarmistus;
- c) hissin turvakomponentin tyyppimukaisuus satunnaisten tarkastusten avulla.

Ilmoitetun laitoksen tunnusnumeron kiinnittää laitos itse tai sen ohjeiden mukaisesti valmistaja, valmistajan valtuutettu edustaja tai hissin toimittaja taikka hissin toimittajan valtuutettu edustaja.

CE -merkintään ja ilmoitetun laitoksen tunnusnumeroon voidaan liittää muuta tietoa, joka liittyy hissin tai hissin turvakomponentin erityisvaaraan tai -käyttöön.

3 luku

Talouden toimijoiden velvollisuudet

15 §

Hissin toimittajan velvollisuus varmistaa hissin vaatimustenmukaisuus

Hissin toimittajan on varmistettava, että markkinoille saatettava hissi on suunniteltu, valmistettu, asennettu ja testattu 7 §:ssä tarkoitettujen olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten mukaisesti.

Hissin toimittajan on laadittava tekniset asiakirjat ja huolehdittava siitä, että hissille suoritetaan 12 §:ssä tarkoitettu vaatimustenmukaisuuden arviointi. Vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa on käytettävä ilmoitettua laitosta. Kun hissin on osoitettu täyttävän olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset, hissin toimittajan on laadittava EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja kiinnitettävä hissiin CE-merkintä.

Hissin toimittajan on säilytettävä tekniset asiakirjat, EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tarvittaessa ilmoitetun laitoksen myöntämä EU-tyyppitarkastustodistus, EU-suunnittelutarkastustodistus ja laatujärjestelmän hyväksymispäätös kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun hissi on saatettu markkinoille.

Hissin toimittajan on tutkittava vaatimustenvastaiset hissit ja hissejä koskevat valitukset sekä pidettävä niistä kirjaa, silloin kun se katsotaan tarpeelliseksi kuluttajien terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi.

16 §

Hissin toimittajan velvollisuus varmistaa hissin jäljitettävyyys sekä ilmoittaa yhteystietonsa

Hissin toimittajan on varmistettava, että hissiin on kiinnitetty tyyppi-, erä- tai sarjanumero tai muu merkintä, jonka perusteella hissi voidaan tunnistaa.

Hissin toimittajan on ilmoitettava hississä nimensä, rekisteröity tuotenimensä tai tavaramerkkinsä sekä postiosoitteensa. Osoitteessa on ilmoitettava yksi yhteyspiste, jonka kautta hissin toimittajaan saa yhteyden.

17 §

Hissin toimittajan velvollisuus antaa ohjeet

Hissin toimittajan on varmistettava, että hissin mukana on 7 §:ssä tarkoitettujen olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten edellyttämät käyttöohjeet suomen tai ruotsin kielellä. Tällaisten ohjeiden ja muiden merkintöjen on oltava selkeitä, ymmärrettäviä ja helpotajuisia.

18 §

Hissin toimittajan velvollisuus ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja ilmoittaa vaarasta

Jos hissin toimittajan on syytä epäillä, että hänen markkinoille saattamansa hissi ei täytä tämän lain vaatimuksia, hissin toimittajan on ryhdyttävä välittömästi toimenpiteisiin hissin saatamiseksi vaatimusten mukaiseksi.

Jos hissin toimittaja saa tietoonsa, että hissi aiheuttaa vaaran, hissin toimittajan on välittömästi tiedotettava asiasta niiden EU:n jäsenvaltioiden toimivaltaisille kansallisille viranomai-

sille, joissa hän on saattanut markkinoille hissien, ja ilmoitettava yksityiskohtaiset tiedot vaatimustenvastaisuudesta ja toteutetuista korjaavista toimenpiteistä.

19 §

Valmistajan velvollisuus varmistaa hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuus

Valmistajan on varmistettava, että markkinoille saatettava hissien turvakomponentti on suunniteltu ja valmistettu 7 §:ssä tarkoitettujen olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten mukaisesti.

Valmistajan on laadittava vaaditut tekniset asiakirjat ja huolehdittava, että hissien turvakomponentille suoritetaan 11 §:ssä tarkoitettu vaatimustenmukaisuuden arviointi. Vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa on käytettävä ilmoitettua laitosta. Kun hissien turvakomponentin on osoitettu täyttävän olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset, valmistajan on laadittava EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja varmistettava, että se on hissien turvakomponentin mukana sekä kiinnitettävä hissien turvakomponenttiin CE-merkintä.

Valmistajan on säilytettävä tekniset asiakirjat, EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tarvittaessa ilmoitetun laitoksen myöntämä EU-tyyppitarkastustodistus ja laatujärjestelmän hyväksymispäätös kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun hissien turvakomponentti on saatettu markkinoille.

20 §

Valmistajan velvollisuus varmistaa sarjatuotannon vaatimustenmukaisuus ja testata tuotetta

Valmistajan on varmistettava, että sarjatuotannossa valmistettu hissien turvakomponentti on tämän lain vaatimusten mukainen. Valmistajan on otettava huomioon muutokset hissien turvakomponentin suunnittelussa tai ominaisuuksissa ja muutokset yhdenmukaistetuissa standardeissa tai muissa teknisissä eritelmissä, joiden mukaisia hissien turvakomponentin ilmoitetaan olevan.

Valmistajan on silloin, kun se katsotaan kuluttajien terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi tarpeelliseksi, tehtävä testejä markkinoilla saataville asetetuille hissien turvakomponenteille ja tutkittava valitukset, vaatimustenvastaiset hissien turvakomponentit ja hissien turvakomponenttien palautukset ja tarvittaessa pidettävä niistä kirjaa sekä tiedotettava jakelijoille ja hissien toimittajille tällaisesta toiminnasta.

21 §

Valmistajan velvollisuus varmistaa hissien turvakomponentin jäljitettävyys ja ilmoittaa yhteystietonsa

Valmistajan on varmistettava, että hänen markkinoille saattamansa hissien turvakomponenttiin on kiinnitetty tyyppi-, erä- tai sarjanumero tai muu merkintä, jonka perusteella hissien turvakomponentti voidaan tunnistaa. Jos vaaditut tiedot eivät mahdu hissien turvakomponenttiin, on tiedot esitettävä turvakomponenttiin erottamattomasti kiinnitetyssä kilvessä.

Valmistajan on ilmoitettava hissien turvakomponentissa tai, jos se ei ole mahdollista, turvakomponenttiin erottamattomasti kiinnitetyssä kilvessä nimensä, rekisteröity tuotenimensä tai tavaramerkkinsä sekä postiosoitteensa. Osoitteessa on ilmoitettava yksi yhteyspiste, jonka kautta valmistajaan saa yhteyden.

22 §

Valmistajan velvollisuus antaa ohjeet

Valmistajan on varmistettava, että hissien turvakomponentin mukana on tämän lain 7 §:ssä tarkoitettujen olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten edellyttämät käyttöohjeet suomen tai ruotsin kielellä. Tällaisten ohjeiden ja muiden merkintöjen on oltava selkeitä, ymmärrettäviä ja helpotajuisia.

23 §

Valmistajan velvollisuus ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja ilmoittaa vaarasta

Jos valmistajan on syytä epäillä, että hänen markkinoille saattamansa hissien turvakomponentti ei täytä tämän lain vaatimuksia, valmistajan on ryhdyttävä välittömästi toimenpiteisiin hissien turvakomponentin saattamiseksi vaatimusten mukaiseksi, sen poistamiseksi markkinoilta tai järjestettävä hissien turvakomponentin palautusmenettely.

Jos hissien turvakomponentti aiheuttaa vaaran, valmistajan on välittömästi tiedotettava asiasta niiden EU:n jäsenvaltioiden toimivaltaisille kansallisille viranomaisille, joissa valmistaja on asettanut hissien turvakomponentin saataville markkinoilla, ja ilmoitettava yksityiskohtaiset tiedot vaatimustenvastaisuudesta ja toteutetuista korjaavista toimenpiteistä.

24 §

Valtuutetun edustajan velvollisuudet

Valmistaja tai hissien toimittaja voi nimittää kirjallisella toimeksiannolla valtuutetun edustajan.

Valtuutetun edustajan hoidettavaksi ei saa antaa 15 §:n 1 momentissa tai 19 §:n 1 momentissa säädettyjä velvollisuuksia eikä 15 §:n 2 momentissa tai 19 §:n 2 momentissa tarkoitettuja teknisten asiakirjojen laatimisvelvollisuuksia.

Valtuutetun edustajan on suoritettava valmistajalta tai hissien toimittajalta saadussa toimeksiannossa eriteltyt tehtävät. Toimeksiannon on oikeutettava valtuutettu edustaja pitämään EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja tarvittaessa valmistajan tai hissien toimittajan laatujohtajamäärän liittyvä hyväksymispäätös ja tekniset asiakirjat hissiturvallisuusviranomaisen saatavilla kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun hissien turvakomponentti tai hissi on saatettu markkinoille.

25 §

Maahantuojaan velvollisuus varmistua hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuudesta ja asiakirjojen laatimisesta sekä velvollisuus ilmoittaa vaarasta

Maahantuoja saa saattaa markkinoille ainoastaan vaatimuksenmukaisia hissien turvakomponentteja.

Ennen hissien turvakomponentin saattamista markkinoille maahantuojaan on varmistettava, että:

- 1) valmistaja on suorittanut 11 §:ssä tarkoitetun vaatimustenmukaisuuden arvioinnin;
- 2) valmistaja on laatinut tekniset asiakirjat;
- 3) hissien turvakomponenttiin on kiinnitetty CE-merkintä;
- 4) hissien turvakomponentin mukana on EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus;
- 5) vaaditut asiakirjat ja ohjeet ovat suomeksi tai ruotsiksi;
- 6) valmistaja on noudattanut 21 §:ssä säädettyjä vaatimuksia.

Jos maahantuoja on syytä epäillä, että hissien turvakomponentti ei ole tämän lain vaatimusten mukainen, hän ei saa saattaa hissien turvakomponenttia markkinoille ennen kuin se on saatettu vaatimusten mukaiseksi. Jos hissien turvakomponenttiin liittyy vaara, maahantuojan on ilmoitettava siitä valmistajalle ja hissiturvallisuusviranomaiselle.

26 §

Maahantuojan velvollisuus säilyttää ja toimittaa asiakirjoja

Maahantuojan on pidettävä kymmenen vuoden ajan hissien turvakomponentin markkinoille saattamisesta EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen jäljennös ja tarvittaessa ilmoitetun laitoksen myöntämä EU-tyypitarkastustodistus ja laatujärjestelmän hyväksymispäätös hissiturvallisuusviranomaisen saatavilla ja annettava tekniset asiakirjat pyynnöstä kyseiselle viranomaiselle.

27 §

Maahantuojan velvollisuus ilmoittaa yhteystietonsa

Maahantuojan on ilmoitettava nimensä, rekisteröity tuotenimensä tai tavaramerkkinsä sekä postiosoitteensa mahdollista yhteydenottoa varten joko hissien turvakomponentissa tai, jos se ei ole mahdollista, hissien turvakomponentin pakkauksessa tai hissien turvakomponentin mukana olevassa asiakirjassa.

28 §

Maahantuojan velvollisuus varmistaa hissien turvakomponentin ohjeet

Maahantuojan on varmistettava, että hissien turvakomponenttiin liitetään 22 §:ssä tarkoitetut ohjeet suomeksi tai ruotsiksi.

29 §

Maahantuojan velvollisuus varmistaa hissien turvakomponentin varastointi- ja kuljetusolosuhteet

Maahantuojan on varmistettava, ettei hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuus vaarannu hänen vastuullaan olevan varastoinnin tai kuljetuksen aikana.

30 §

Maahantuojan velvollisuus testata hissien turvakomponentteja

Maahantuojan on silloin, kun se katsotaan kuluttajien terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi tarpeelliseksi, tehtävä testejä markkinoilla saataville asetetuille hissien turvakomponenteille ja tutkittava valitukset, vaatimustenvastaiset hissien turvakomponentit ja hissien turvakomponenttien palautukset ja tarvittaessa pidettävä niistä kirjaa sekä tiedotettava jakelijoille ja hissien toimittajille tällaisesta toiminnasta.

31 §

Maahantuojan velvollisuus ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja ilmoittaa vaarasta

Jos maahantuoja on syytä epäillä, että hänen markkinoille saattamansa hissin turvakomponentti ei ole tämän lain vaatimusten mukainen, on hänen välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin hissin turvakomponentin saattamiseksi vaatimusten mukaiseksi, sen poistamiseksi markkinoilta tai järjestettävä hissin turvakomponentin palautusmenettely.

Jos hissin turvakomponentti aiheuttaa vaaran, maahantuoja on välittömästi tiedotettava asiasta niiden EU-jäsenvaltioiden toimivaltaisille kansallisille viranomaisille, joissa maahantuoja on asettanut hissin turvakomponentteja saataville markkinoilla ja ilmoitettava yksityiskohtaiset tiedot vaatimustenvastaisuudesta ja toteutetuista korjaavista toimenpiteistä.

32 §

Jakelijan velvollisuus varmistua hissin turvakomponentin vaatimustenmukaisuudesta ja sitä koskevista asiakirjoista sekä velvollisuus ilmoittaa vaarasta

Asettaessaan hissin turvakomponentin saataville markkinoilla jakelijan on noudatettava asiainkuuluvaa huolellisuutta tämän lain vaatimusten suhteen.

Ennen hissin turvakomponentin asettamista saataville markkinoilla jakelijan on varmistettava, että:

- 1) valmistaja on laatinut vaaditut tekniset asiakirjat;
- 2) hissin turvakomponentissa on CE-merkintä;
- 3) hissin turvakomponentin mukana on EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus;
- 4) vaaditut asiakirjat ja ohjeet ovat suomeksi tai ruotsiksi;
- 5) valmistaja on noudattanut 21 §:ssä säädettyjä vaatimuksia;
- 6) maahantuoja on noudattanut 27 §:ssä säädettyjä vaatimuksia.

Jos jakelijalla on syytä epäillä, että hissin turvakomponentti ei ole tämän lain vaatimusten mukainen, hän ei saa asettaa hissin turvakomponenttia saataville markkinoilla ennen kuin se on saatettu vaatimusten mukaiseksi. Jos hissin turvakomponenttiin liittyy vaara, jakelijan on ilmoitettava siitä valmistajalle tai maahantuojalle ja hissiturvallisuusviranomaiselle.

33 §

Jakelijan velvollisuus varmistaa hissin turvakomponentin varastointi- ja kuljetusolosuhteet

Jakelijan on varmistettava, ettei hissin turvakomponentin vaatimustenmukaisuus vaarannu hänen vastuullaan olevan varastoinnin tai kuljetuksen aikana.

34 §

Jakelijan velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin ja ilmoittaa vaarasta

Jos jakelijalla on syytä epäillä, että hänen markkinoille saataville asettamansa hissin turvakomponentti ei täytä tämän lain vaatimuksia, jakelijan on varmistettava, että asiassa ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin hissin turvakomponentin saattamiseksi vaatimusten mukaiseksi, sen poistamiseksi markkinoilta tai sitä koskevan palautusmenettelyn järjestämiseksi.

Jos hissin turvakomponentti aiheuttaa vaaran, jakelijan on välittömästi tiedotettava asiasta niiden EU-jäsenvaltioiden toimivaltaisille kansallisille viranomaisille, joissa jakelija on asettanut hissin turvakomponentteja saataville markkinoilla, ja ilmoitettava yksityiskohtaiset tiedot vaatimustenvastaisuudesta ja toteutetuista korjaavista toimenpiteistä.

35 §

Valmistajan velvollisuuksien soveltaminen maahantuojaan ja jakelijaan

Maahantuoja ja jakelijalla on samat velvollisuudet kuin valmistajalla, jos ne saattavat hissin turvakomponentin markkinoille omalla nimellään tai tavaramerkillään taikka muuttavat jo markkinoille saatettua hissin turvakomponenttia tavalla, joka voi vaikuttaa tämän lain vaatimusten täyttymiseen.

4 luku

Hissialan työt

36 §

Hissityön määritelmä

Hissityöllä tarkoitetaan tässä laissa hissin huolto-, korjaus- ja muutostöitä.

Uuden hissin asentaminen ei ole tässä laissa tarkoitettua hissityötä.

Hissityöksi ei myöskään katsota hissin purkutyötä, jos hissi on tehty luotettavasti ja asianmukaisesti jännitteettömäksi ja hissin kori ja vastapaino ovat laskettuina hissikuilun pohjalle.

37 §

Hissiturvallisuuden taso

Hissi on huollettava ja korjattava, sille tehtävät muutostyöt on suunniteltava ja tehtävä sekä hissiä on käytettävä niin, että:

- 1) kenenkään hengelle, terveydelle tai omaisuudelle ei aiheudu vaaraa;
- 2) hissistä ei sähköisesti tai sähkömagneettisesti aiheudu kohtuutonta häiriötä;
- 3) hissin toiminta ei helposti häiriinny sähköisesti tai sähkömagneettisesti.

Hisseihin sovelletaan, mitä sähköturvallisuuslaissa säädetään sähkölaitteiden ja sähkölaitteistojen sähkömagneettisesta yhteensopivuudesta.

38 §

Hissityön edellytykset

Hissityön tekeminen edellyttää, että:

- 1) toiminnanharjoittaja on nimennyt hissitöitä varten hissitöiden johtajan, jolla on 46 §:ssä tarkoitettu hissipätevyys;
- 2) itsenäisesti hissitöitä tekevällä ja valvovalla luonnollisella henkilöllä on 45 §:n 2 momentissa tarkoitettu riittävä ammattitaito;
- 3) toiminnanharjoittajan käytössä on töiden tekemisen kannalta tarpeelliset työvälineet sekä hissiturvallisuutta ja sähköturvallisuutta koskevat säännökset ja määräykset; sekä
- 4) toiminnanharjoittaja on tehnyt hissiturvallisuusviranomaiselle 42 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen hissitöistä.

39 §

Hissitöiden johtajan tehtävät

Hissitöiden johtaja vastaa siitä, että hissityö täyttää 37 §:ssä säädetty turvallisuusvaatimukset.

Hissitöiden johtajan on huolehdittava siitä, että:

- 1) hissitöissä noudatetaan tätä lakia;

- 2) hissityön tuloksena hissi on hissiin tehdyn työn osalta tämän lain vaatimusten mukainen;
- 3) hissitöitä tekevät henkilöt ovat ammattitaitoisia ja riittävästi opastettuja tehtäviinsä.

40 §

Hissitöiden johtajana toimimisen edellytykset

Hissitöiden johtajalla tulee olla tosiasiallinen mahdollisuus huolehtia tehtävästään. Toiminnanharjoittajan on annettava hissitöiden johtajalle riittävät mahdollisuudet johtaa ja valvoa hissitöitä.

Hissitöiden johtajan tulee olla hissityön harjoittaja tai toiminnanharjoittajan palveluksessa oleva henkilö.

Hissitöiden johtajan on tunnettava kulloinkin voimassa olevat hissi- ja sähköturvallisuutta koskevat vaatimukset ja ylläpidettävä ammattitaitoaan.

41 §

Hissitöiden johtajan nimeäminen

Toiminnanharjoittajan on nimettävä hissitöiden johtaja ennen toiminnan aloittamista.

Uusi hissitöiden johtaja on nimettävä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hissitöiden johtaja vaihtuu tai on estynyt hoitamasta tehtävänsä muuten kuin lyhytaikaisen poissaolon vuoksi.

Sama henkilö saa olla nimettynä enintään kolmen toiminnanharjoittajan hissitöiden johtajaksi samanaikaisesti.

42 §

Ilmoitus hissiturvallisuusviranomaiselle ja muutoksista ilmoittaminen

Toiminnanharjoittajan on valvontaa varten tehtävä ilmoitus hissiturvallisuusviranomaiselle ennen hissityön aloittamista.

Hissiturvallisuusviranomaiselle tehtävästä ilmoituksesta on käytävä ilmi toiminnanharjoittajan, toimipaikkojen ja nimettyjen hissitöiden johtajien koskevat tiedot. Ilmoituksessa on selvitettävä, että 38 §:n 1-3 kohdissa säädetty hissityön edellytykset ja 40 §:n 2 momentissa säädetty hissitöiden johtajana toimimisen edellytys sekä 46 §:ssä säädetty hissitöiden johtajan pätevyysvaatimus täyttyvät. Ilmoitukseen on liitettävä hissitöiden johtajaksi nimetyn henkilön suostumus.

Tässä pykälässä säädettyissä asioissa sekä muissa toiminnan kannalta oleellisissa asioissa tapahtuvista muutoksista on ilmoitettava hissiturvallisuusviranomaiselle kuukauden kuluessa muutoksesta.

43 §

Hissiturvallisuusviranomaisen rekisteri ja julkinen tietopalvelu

Hissiturvallisuusviranomaisen pitää toiminnanharjoittajista, valtuutetuista tarkastajista, valtuutetuista laitoksista ja pätevyysarviointilaitoksista rekisteriä näiden toiminnan valvontaa varten sekä sen varmistamiseksi, että hissityöpalveluja tarvitsevat voivat varmistua toiminnan asianmukaisuudesta. Rekisteriin merkityt tiedot on poistettava viipymättä, kun ne eivät ole enää tarpeen toiminnan valvontaa varten.

Rekisteriin merkitään toiminnanharjoittajista:

- 1) luonnollisen henkilön nimi, henkilötunnus, toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus, sen toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot;
- 2) oikeushenkilön toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus, sen toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot;
- 3) hissitöiden johtajan nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;
- 4) rekisteröintitunnus;
- 5) toiminnanharjoittajalle ja hissitöiden johtajalle 76 §:n nojalla määrätty seuraamukset.

Rekisteriin merkitään valtuutetusta tarkastajasta:

- 1) luonnollisen henkilön nimi, henkilötunnus, toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus, sen toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot;
- 2) valtuutuksen laajuus;
- 3) rekisteröintitunnus;
- 4) valtuutetun tarkastajan hyväksymisen peruuttaminen.

Rekisteriin merkitään valtuutetuista laitoksista ja pätevyysarviointilaitoksista:

- 1) toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus, sen toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot;
- 2) valtuutuksen laajuus;
- 3) rekisteröintitunnus;
- 4) laitoksen hyväksymisen peruuttaminen;
- 5) laitoksen alihankkijan nimi, henkilötunnus, toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus, pätevyysalue, sen toimipaikan osoite, jossa toimintaa harjoitetaan ja muut yhteystiedot.

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, hissiturvallisuusviranomainen voi sähköisen tietoverkon kautta julkaista tiedon 42 §:n mukaisen ilmoituksen tehneen toiminnanharjoittajan nimestä, toimipaikan osoitteesta, yritys- ja yhteisötunnuksesta, rekisteröintitunnuksesta ja hissitöiden johtajan nimestä sekä valtuutetun tarkastajan nimestä, valtuutetun laitoksen ja pätevyysarviointilaitoksen toiminimestä, toimipaikan osoitteesta, yritys- ja yhteisötunnuksesta, rekisteröintitunnuksesta ja valtuutuksen laajuudesta (*julkinen tietopalvelu*). Julkisesta tietopalvelusta tietoja voi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena rekisteröidyn toiminnanharjoittajan nimeä tai toiminnanharjoittajan toimintaoikeutta tai hissitöiden johtajan nimeä tai kuntaa. Hissiturvallisuusviranomaisen tulee poistaa toiminnanharjoittajaa ja hissitöiden johtajaa koskevat tiedot välittömästi julkisesta tietopalvelusta, jos toiminnanharjoittaja tai hissitöiden johtaja on lopettanut toimintansa tai, jos hissiturvallisuusviranomainen on kieltänyt toiminnanharjoittajan tai hissitöidenjohtajan toiminnan. Hissiturvallisuusviranomaisen tulee poistaa valtuutettua tarkastajaa, valtuutettua laitosta ja pätevyysarviointilaitosta koskevat tiedot välittömästi julkisesta tietopalvelusta, kun hyväksyminen on peruutettu tai toiminta on lopetettu.

44 §

Hissityöturvallisuus

Hissityöhön sekä uuden hissin asentamiseen sovelletaan, mitä sähköturvallisuuslain 4 luvussa säädetään sähköturvallisuudesta.

Hissityössä sekä uuden hissin asentamisessa on sähköstä aiheutuvien vaarojen lisäksi otettava huomioon, mitä työturvallisuudesta säädetään työturvallisuuslaissa.

45 §

Hissityötä tekevän ammatilliset perusvaatimukset

Kaikkien hissityötä ja uuden hissien asentamistyötä tekevien henkilöiden tulee olla tehtävään opastettuja ja hissiturvallisuutta, sähköturvallisuutta ja työturvallisuutta koskeviin vaatimuksiin perehtyneitä.

Edellä 38 §:n 2 kohdassa tarkoitettulla itsenäisesti hissitöitä tekevällä tai valvovalla on oltava hissitöihin soveltuva ammatillinen tutkinto tai koulutus ja vähintään puolen vuoden pituinen riittävän laaja-alainen työkokemus hissitöistä taikka kolmen vuoden työkokemus hissitöistä ja riittävät alan perustiedot.

46 §

Hissipätevyys

Hissipätevyys oikeuttaa toimimaan hissitöiden johtajana hissien huolto-, korjaus- ja muutostöissä, sisältäen hissitöissä tarvittavat sähkötyöt. Hissipätevyyttä vaaditaan myös henkilöpaternosterhissien, kevythissien, liukuportaiden ja liukukäytävien huolto- ja korjaustöissä sekä muutostöissä.

Hissipätevyyteen vaaditaan hyväksytysti suoritettu hissiturvallisuustutkinto sekä:

1) soveltuva tekniikan alan korkeakoulututkinto, insinöörin tai teknikon tutkinto tai soveltuva hissialan ammattitutkinto ja tutkinnon suorittamisen jälkeen vähintään kahden vuoden pituinen riittävän laaja-alainen hissien huolto-, korjaus- ja muutostöiden johtamiseen perehdyttävä työkokemus; tai

2) soveltuva sähköalan perustutkinto ja tutkinnon suorittamisen jälkeen vähintään kolmen vuoden pituinen riittävän laaja-alainen hissien huolto-, korjaus- ja muutostöiden johtamiseen perehdyttävä työkokemus.

Ennen pätevyysvaatimuksena edellytettyä koulutusta saadusta työkokemuksesta voidaan ottaa huomioon hissipätevyyttä koskevaa todistusta annettaessa puolet, kun työkokemus on riittävän laaja-alaisesti hissitöihin perehdyttävää.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 2 momentissa tarkoitetun soveltuvan tutkinnon tai sitä täydentävän koulutuksen oppisisällöstä.

47 §

Hissiturvallisuustutkinto

Hissiturvallisuustutkinnolla tarkoitetaan tutkintoa, jolla osoitetaan hissitöiden turvallisuuteen liittyvien säännösten, määräysten ja ohjeiden tuntemus.

Hissiturvallisuusviranomainen vahvistaa tutkintovaatimukset sekä tutkintotodistuksen sisällön ja muodon. Lisäksi hissiturvallisuusviranomainen huolehtii tutkintojen järjestämisestä sekä valvoo tutkintojen tasoa ja arvostelua.

48 §

Pätevyystodistukset

Hissipätevyyttä hakevan henkilön kelpoisuuden arvioi ja pätevyystodistuksen antaa pätevyysarviointilaitos. Pätevyysarviointilaitoksen on annettava pätevyystodistus henkilölle, joka täyttää tässä laissa hissipätevyydelle säädetty vaatimukset.

Pätevyystodistusta on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun hissiturvallisuustutkinto on suoritettu.

Pätevyysarviointilaitoksen on pyynnöstä annettava todistus Suomessa harjoitetusta hissialan ammattitoiminnasta.

49 §

Ulkomailla hankittu koulutus ja työkokemus

Pätevyysarviointilaitoksen tulee pätevyystodistusta myöntäessään ottaa huomioon ulkomailla saatu koulutus ja ulkomailla hankittu hissialan työkokemus. Päätöksenteon tueksi tarvittavan lausunnon pyytämisestä yliopistolta, korkeakoululta tai muulta oppilaitokselta säädetään ammattipätevyysarvioinnin tunnistamisesta annetun lain (1384/2015) 4 §:n 2 momentissa.

Pätevyysarviointilaitos voi arvioida henkilön kelpoisuuden myös ulkomaisen pätevyystodistuksen tai vastaavan asiakirjan avulla.

Pätevyysarviointilaitoksen tulee pätevyystodistuksia myöntäessään noudattaa ammattipätevyysarvioinnin tunnistamisesta annetussa laissa säädettyjä vaatimuksia. Milloin pätevyystodistusta haetaan ammattikokemuksen perusteella, pätevyysarviointilaitos myöntää pätevyystodistuksen hissitoissa hankittuun työkokemukseen mukaisessa laajuudessa.

5 luku

Hissin huoltaminen, korjaaminen ja muutostyöt

50 §

Hissin huoltaminen

Hissin haltijan on huolehdittava siitä, että hissien pysymiseksi jatkuvasti turvallisena laaditaan huolto-ohjelma hissien huoltamiseksi määrävällein. Hissin haltija vastaa myös siitä, että huolto-ohjelmaa noudatetaan.

Huolto-ohjelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon hissien käyttömäärästä, käyttöympäristöstä ja hissityypistä aiheutuvat tarpeet.

Hissin huollossa on:

- 1) varmistettava hissien turvalaitteiden toiminta ja hissien yleiskunto;
- 2) tehtävä tarpeelliset huollot, säädöt ja puhdistukset;
- 3) merkittävät huoltopäiväkirjaan huoltokäynnit huoltotoimenpiteineen sekä hississä esiintyneet viat ja niiden korjaaminen päivämäärineen.

51 §

Hissin korjaaminen

Hissin haltijan on huolehdittava siitä, että havaitut viat ja puutteet korjataan riittävän nopeasti.

Hissien korjattaessa saa noudattaa hissien rakentamisaikana voimassa olleita vaatimuksia ottaen kuitenkin huomioon myöhemmin takautuvasti annetut hissien koskevat säännökset.

Korjaamisella tarkoitetaan hissien tai hissien osien korjaamista alkuperäistä vastaavaksi tai hissien osien vaihtamista alkuperäistä vastaavaan.

52 §

Hissien muutostyöt

Hissien muutostöissä on laitekokonaisuuksia uusittaessa noudatettava 2 luvun vaatimuksia.

Muutostyöllä tarkoitetaan hissien osan tai isomman laitekokonaisuuden korvaamista alkupe-
räisestä poikkeavalla osalla tai rakenteella.

53 §

Turvallisuuden varmistaminen hissien huolto-, korjaus- ja muutostöissä

Hissien huolto-, korjaus- ja muutostöitä tehtäessä on noudatettava varovaisuutta ja huolehdit-
tava, ettei hissistä aiheudu vaaraa töiden aikana.

Hissien huolto-, korjaus- ja muutostyöt eivät saa heikentää hissien turvallisuutta.

54 §

Nosto-oven huolto- ja kunnossapitovelvoite sekä huolellisuusvelvollisuus

Edellä 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun nosto-oven haltijan on huolehdittava siitä, että nosto-
ovi pidetään säännöllisellä huollolla ja kunnossapidolla turvallisena sen käyttöänsä ajan. Vi-
kaantumisesta, vaurioitumisesta tai kulumisesta aiheutuva vaara tulee poistaa. Ohjausjärjes-
telmän ja turvalaitteiden tulee toimia virheettömästi.

Nosto-oven haltijan on varmistettava, että nosto-ovesta ei aiheudu vaaraa kenenkään hengel-
le, terveydelle tai omaisuudelle.

55 §

Hissistä pelastaminen

Hissien haltijan on huolehdittava siitä, että matkustajien pelastaminen kerrosten väliin jää-
neestä korista tapahtuu turvallisesti ja riittävän nopeasti.

6 luku

Hissien tarkastaminen

56 §

Määräaikaistarkastus

Käytössä olevalle hissille, muulle kuin yksityiskäytössä olevalle kevythissille, liukuportaal-
le ja liukukäytävälle on tehtävä määräaikaistarkastus ensimmäisen kerran kahden vuoden aikana
käyttöön otosta. Sen jälkeen laite on tarkastettava joka toinen vuosi. Henkilöpaternosterhissille
määräaikaistarkastus on tehtävä joka toinen vuosi.

Hissien ja muun 1 momentissa tarkoitetun laitteen haltijan on huolehdittava siitä, että hissille
ja laitteelle tehdään määräaikaistarkastus.

Edellä 2 §:n 3 momentissa tarkoitetulle nosto-ovelle, jonka nostokorkeus on suurempi kuin
2,9 metriä, on tehtävä määräaikaistarkastus ensimmäisen kerran neljän vuoden aikana käyt-
ttöön otosta. Sen jälkeen nosto-ovi on tarkastettava neljän vuoden välein. Nosto-oven haltijan
on huolehdittava siitä, että määräaikaistarkastus tehdään.

Hissien, henkilöpaternosterhissien, kevythissien, liukuportaan, liukukäytävän ja nosto-oven
määräaikaistarkastuksen suorittaa valtuutettu laitos. Nosto-oven määräaikaistarkastuksen saa
suorittaa valtuutetun laitoksen lisäksi valtuutettu tarkastaja.

57 §

Varmennustarkastus

Kevythissille, liukuportaalille ja liukukäytävälle on tehtävä varmennustarkastus kolmen kuukauden kuluessa käyttöönotosta. Varmennustarkastus on uusittava, jos laite siirretään uuteen käyttöpaikkaan.

Edellä 2 §:n 3 momentissa tarkoitetulle nosto-ovelle, jonka nostokorkeus on suurempi kuin 2,9 metriä, on tehtävä varmennustarkastus kuuden kuukauden kuluessa käyttöönotosta. Varmennustarkastus on uusittava, jos nosto-ovi siirretään uuteen käyttöpaikkaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun laitteen haltijan ja 2 momentissa tarkoitetun nosto-oven haltijan on huolehdittava siitä, että laitteelle ja nosto-ovelle tehdään varmennustarkastus.

Kevythissin, liukuportaan, liukukäytävän ja nosto-oven varmennustarkastuksen tekee valtuutettu laitos. Nosto-oven varmennustarkastuksen saa tehdä myös valtuutettu tarkastaja.

58 §

Määräaikaistarkastuksen ja varmennustarkastuksen sisältö

Määräaikaistarkastuksessa tulee riittävässä laajuudessa varmistua siitä, että:

- 1) hissin käyttö on turvallista;
- 2) hissin huolto-ohjelma on hissille soveltuva ja sitä on noudatettu;
- 3) hissin huoltoon tarvittavat välineet, piirustukset, kaaviot ja ohjeet ovat käytettävissä;
- 4) hissin muutostöistä on asianmukaiset tarkastuspöytäkirjat.

Varmennustarkastuksessa tulee riittävässä laajuudessa varmistua siitä, että:

- 1) laitteen asennuksessa on turvallisuusnäkökohdat otettu huomioon;
- 2) laite toimii turvallisuuden kannalta moitteettomasti;
- 3) laitteen huoltoon tarvittavat välineet, piirustukset, kaaviot ja ohjeet ovat käytettävissä.

59 §

Tarkastuspöytäkirja

Tarkastuksesta tulee laatia hissin haltijan käyttöön tarkastuspöytäkirja.

Tarkastuspöytäkirjasta tulee käydä ilmi hissin yksilöintitiedot ja käytön turvallisuutta vähentävät viat ja puutteet sekä tarkastajan nimi.

60 §

Tarkastustarra

Kun hissin turvallisuus on tarkastuksessa varmistettu, tarkastajan on kiinnitettävä tarkastustarra näkyville hissin koriin.

Tarkastustarrasta on käytävä ilmi hissin yksilöintitiedot, milloin hissi on tarkastettu ja milloin se viimeistään tulee tarkastaa seuraavan kerran. Tarkastajan on allekirjoitettava tarkastustarra.

61 §

Vakava puute

Jos tarkastuksessa havaitaan hississä olevan vakavia puutteita, tarkastajan on määrättävä tarkastuksen kohteena oleva hissi tarkastettavaksi uudelleen. Uusintatarkastus on suoritettava kolmen kuukauden kuluessa tarkastusmääräyksen antamisesta.

62 §

Välittömän vaaran aiheuttava vika

Jos tarkastuksessa havaitaan, että hissinn käyttö aiheuttaa välittömän vaaran, tarkastajan on ilmoitettava siitä kirjallisesti hissinn haltijalle sekä kehoitettava häntä lopettamaan hissinn käyttö ja erottamaan hissi sähköverkosta. Tarvittaessa tarkastaja voi erottaa hissinn sähköverkosta. Tarkastajan on lähetettävä ilmoituksesta jäljennös hissiturvallisuusviranomaiselle, jonka on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Tarkastajan on määrättävä tarkastuksen kohteena oleva hissi tarkastettavaksi uudelleen. Uusintatarkastus on suoritettava kolmen kuukauden kuluessa välittömän vaaran aiheuttaneen vian poistamisesta.

63 §

Muutostöiden tarkastaminen

Hissinn haltijan on huolehdittava siitä, että hissiin tehty merkittävät muutostyöt tarkastetaan tarvittavassa laajuudessa käyttäen 12 §:ssä tarkoitettua vaatimustenmukaisuuden arviointinettelyä ennen kuin hissi otetaan uudelleen käyttöön. EU-vaatimuksenmukaisuusvakuutuksen antamista ja CE-merkintää koskevia vaatimuksia ei sovelleta. Muutostyöt tarkastaa valtuutettu laitos.

Henkilöpaternosterhissinn, kevythissinn, liukuportaan ja liukukäytävän merkittävät muutostyöt on tarkastettava 57 §:n 1 momentissa tarkoitettua varmennustarkastusta vastaavassa laajuudessa. Edellä tarkoitettu laitteen haltijan on huolehdittava siitä, että tarkastus tehdään.

Vähäisten muutostöiden vaatimustenmukaisuuden varmentaa työstä vastaava toiminnanharjoittaja. Muutostyöt tarkastetaan seuraavan määräaikaistarkastuksen yhteydessä. Sitä varten muutostöitä tekevän toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että hissinn asiakirjoihin liitetään tarvittavat tiedot ja pöytäkirjat suoritetuista kokeista ja mittauksista.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hissiin tehtävän merkittävän muutostyön tarkastusmenettelyistä.

7 luku

Valtuutettu laitos, valtuutettu tarkastaja ja pätevyysarviointilaitos

64 §

Valtuutetun laitoksen, valtuutetun tarkastajan ja pätevyysarviointilaitoksen hyväksyminen

Hissiturvallisuusviranomainen hyväksyy hakemuksesta valtuutetun laitoksen, valtuutetun tarkastajan ja pätevyysarviointilaitoksen varmistuttuaan, että hyväksymisen edellytykset täyttyvät.

Hyväksymispäätöksessä määritellään laitoksen ja valtuutetun tarkastajan pätevyysalue, vahvistetaan laitoksen valvontaan liittyvät järjestelyt sekä asetetaan tarvittaessa muitakin laitoksen toimintaa koskevia vaatimuksia, rajoituksia ja ehtoja, joilla varmistetaan tehtävien asianmukainen suorittaminen. Päätös voidaan antaa määräajaksi tai toistaiseksi voimassa olevana. Valtuutetun tarkastajan hyväksyminen on voimassa enintään viisi vuotta kerrallaan.

65 §

Valtuutetun laitoksen ja pätevyysarviointilaitoksen hyväksymisen edellytykset

Valtuutetun laitoksen ja pätevyysarviointilaitoksen hyväksymisen edellytyksenä on, että:

1) laitos on tarkastustehtäviä ja pätevyysarviointitehtäviä koskevassa toiminnassa riippumaton ja puolueeton;

2) laitoksella on käytössään riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä, jolla on hyvä tekninen ja ammatillinen koulutus sekä riittävän laaja-alainen kokemus toimintaan perehdyttävissä tehtävissä;

3) laitoksen tarkastuksista vastaavalla henkilöllä on 46 §:n tarkoittama hissipätevyys ja laitoksen tarkastajat täyttävät 45 §:n 2 momentissa tarkoitetut itsenäisen työskentelyn edellytykset;

4) laitoksella on käytössään toiminnan edellyttämät laitteet, välineet ja järjestelmät;

5) laitoksella on puolueettomasti arvioitu ja valvottu järjestelmä, jolla toiminnan laatu varmistetaan hissiturvallisuuden osalta, sekä asianmukaiset ohjeet toimintaa ja sen seurantaan varten;

6) laitoksella on toiminnan laajuus ja luonne huomioon ottaen riittävä vastuuvakuutus toiminnasta aiheutuvien vahinkojen korvaamiseksi.

Valtuutetuksi laitokseksi ja pätevyysarviointilaitokseksi hyväksymistä hakevan on osoitettava Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikön (*FINAS-akkreditointipalvelu*) tai muun akkreditointielinten vastavuoroiseen tunnustamissopimukseen kuuluvan akkreditointielimen akkreditoinilla täyttävänsä 1 momentissa säädetyt edellytykset.

Valtuutettu laitos ja pätevyysarviointilaitos voi käyttää ulkopuolisia testaus-, tarkastus- ja muita palveluja arviointitehtävien osatoimenpiteiden tekemiseksi. Tällöin laitoksen on huolehdittava, että kyseisen palvelun suorittaja täyttää vastaavasti 1 momentissa säädetyt vaatimukset. Laitos vastaa alihankkijalla teettämästään työstä.

66 §

Valtuutetun tarkastajan hyväksymisen edellytykset

Valtuutetun tarkastajan hyväksymisen edellytyksenä on, että:

1) tarkastaja on tarkastustehtäviä koskevassa toiminnassa riippumaton ja puolueeton;

2) tarkastajalla on riittävä ammattitaito ja kokemus sekä sähköturvallisuuslain tarkoittama sähköpätevyys 1-3;

3) tarkastajalla on käytössään toiminnan edellyttämät laitteet, välineet ja järjestelmät;

4) tarkastaja osoittaa luotettavasti, miten hän varmistaa toimintansa laadun turvallisuuden osalta;

5) tarkastajalla on toiminnan laajuus ja luonne huomioon ottaen riittävä vastuuvakuutus toiminnasta aiheutuvien vahinkojen korvaamiseksi.

67 §

Laitoksen ja valtuutetun tarkastajan velvollisuudet

Valtuutetun laitoksen ja pätevyysarviointilaitoksen henkilökunta sekä valtuutettu tarkastaja toimivat tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan rikosoikeudellisella virkavastuulla.

Valtuutetun laitoksen, pätevyysarviointilaitoksen ja valtuutetun tarkastajan tulee seurata toimialansa säännösten ja standardien kehittymistä sekä toimia yhteistyössä toimialansa mui-

den laitosten ja valtuutettujen tarkastajien kanssa siten kuin toimintatapojen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi on tarpeen.

Valtuutetun laitoksen, pätevyysarviointilaitoksen ja valtuutetun tarkastajan on annettava hissiturvallisuusviranomaiselle vuosittain kertomus toiminnastaan.

Valtuutetun laitoksen, pätevyysarviointilaitoksen ja valtuutetun tarkastajan on ilmoitettava hissiturvallisuusviranomaiselle kaikista muutoksista, joilla on vaikutusta hyväksymisen edellytysten täyttymiseen.

Pätevyysarviointilaitoksen on pyydettäessä luovutettava tietoja myöntämistään pätevyystodistuksista. Myönnettyistä pätevyystodistuksista arviointilaitos voi julkaista luetteloa.

Valtuutetun laitoksen, pätevyysarviointilaitoksen ja valtuutetun tarkastajan on tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa, hallintolaissa (434/2003), sähköisestä asioinnista viranomais-toiminnassa annetussa laissa (13/2003) ja kielilaissa (423/2003) säädetään. Vahingonkorvaus-vastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

68 §

Laitoksen ja valtuutetun tarkastajan hyväksymisen peruuttaminen

Jos pätevyysarviointilaitos, valtuutettu laitos tai valtuutettu tarkastaja taikka laitoksen 65 §:n 3 momentissa tarkoitettu alihankkija toimii säännösten tai määräysten vastaisesti taikka ei täytä säädettyjä vaatimuksia tai noudata asetettuja ehtoja ja rajoituksia, hissiturvallisuusviranomaisten on asetettava laitokselle tai valtuutetulle tarkastajalle riittävä määräaika asian korjaamiseksi.

Hissiturvallisuusviranomaisen on peruutettava antamansa hyväksyminen, jos laitos tai valtuutettu tarkastaja ei ole korjannut puutteita, rikkomuksia tai laiminlyöntejä asetetussa määräajassa taikka se ei enää täytä hyväksymisen edellytyksiä.

69 §

Hyväksymishakemusta koskeva asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtuutetuksi laitokseksi, pätevyysarviointilaitokseksi ja valtuutetuksi tarkastajaksi hyväksymistä koskevan hake-muksen sisällöstä.

8 luku

Valvonta

70 §

Valvonnan ylin ohjaus

Tämän lain säännösten noudattamista koskevan valvonnan ylin ohjaus kuuluu työ- ja elin-keinoministeriölle.

71 §

Valvontaviranomainen

Hissiturvallisuusviranomainen valvoo tämän lain noudattamista.

72 §

Hissiturvallisuusviranomaisen oikeus saada tietoja

Hissiturvallisuusviranomaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tämän lain noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot talouden toimijalta, toiminnanharjoittajalta, hissien haltijalta, valtuutetulta laitokselta, valtuutetulta tarkastajalta sekä pätevyysarviointilaitokselta.

73 §

Tietojen luovuttaminen ja velvollisuus tehdä yhteistyötä

Talouden toimijan, toiminnanharjoittajan ja hissien haltijan on pyynnöstä luovutettava hissi-
turvallisuusviranomaiselle 72 §:ssä tarkoitetut tiedot ja asiakirjat suomeksi tai ruotsiksi taikka
muulla kielellä, jonka hissi-
turvallisuusviranomaisen hyväksyy, sekä muutoinkin tehtävä hissi-
turvallisuusviranomaisen kanssa yhteistyötä hissien ja hissien turvakomponenttien aiheuttamien
vaarojen poistamiseksi.

Talouden toimijan on pyynnöstä esitettävä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tunnistetiedot:

- 1) kaikista talouden toimijoista, jotka ovat toimittaneet sille hissien turvakomponentin;
- 2) kaikista talouden toimijoista, joille se on toimittanut hissien turvakomponentin.

Talouden toimijan on voitava esittää 2 momentissa tarkoitetut tiedot kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun sille on toimitettu hissien turvakomponentti, ja kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun se on toimittanut hissien turvakomponentin edelleen.

74 §

Tiedonsaanti viranomaiselta ja salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Hissiturvallisuusviranomaisella on oikeus salassapitovelvollisuuden ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä saada esitutinnan tai valvonnan kannalta välttämättömiä tietoja toiselta viranomaiselta.

Hissiturvallisuusviranomaisen saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa valvonnassa saamia tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista:

- 1) syyttäjälle syyteharkintaa varten ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi;
- 2) pelastusviranomaiselle ja työsuojeluviranomaiselle, jos tiedon luovuttaminen on viranomaisen tehtävien suorittamisen kannalta välttämätöntä;
- 3) toimivaltaiselle toisen valtion viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle Euroopan unionin säädökseen tai Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen perustuvan velvoitteen täyttämiseksi.

75 §

Oikeus tehdä tarkastuksia

Hissiturvallisuusviranomaisella on oikeus tämän lain noudattamisen valvontaa varten tehdä tarvittavia tarkastuksia sekä päästä hissien käyttöpaikalle sekä valmistus-, rakennus-, korjaus-, huolto- ja varastointipaikalle. Tarkastuksessa noudatetaan hallintolain 39 §:n säännöksiä.

76 §

Pakkokeinot

Jos toiminnanharjoittaja ei noudata tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, hissiturvallisuusviranomaisen on kehotettava toiminnanharjoittajaa korjaamaan puutteen määrääjässä. Jos hissitöiden johtaja ei tehtäväänsä hoitaessaan noudata tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, hissiturvallisuusviranomaisen voi antaa hänelle varoituksen. Jos puutteet tai laiminlyönnit ovat vakavia tai olennaisia tai jos annetusta kehoituksesta tai varoituksesta huolimatta puutteita tai laiminlyöntejä ei ole korjattu, hissiturvallisuusviranomaisen voi kieltää osaksi tai kokonaan toiminnanharjoittajan tai hissitöiden johtajan toiminnan määrääjäksi tai toistaiseksi.

Hissiturvallisuusviranomaisen on ilmoitettava välittömästi toiminnanharjoittajalle hissitöiden johtajalle antamastaan varoituksesta.

77 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

Hissiturvallisuusviranomaisen voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Uhkasakosta ja teettämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

78 §

Vaatimusten vastaista hissiä sekä sen huoltoa ja käyttöä koskevat hissiturvallisuusviranomaisen toimenpiteet

Jos hissi ei ole tämän lain mukainen taikka sen huoltaminen, korjaaminen, tarkastaminen tai hissistä pelastaminen ei ole tämän lain mukaista, hissiturvallisuusviranomaisen on kehotettava hissien haltijaa korjaamaan puutteellisuudet ja laiminlyönnit määrääjässä taikka kiellettävä hissien käyttö. Hissiturvallisuusviranomaisen on tarvittaessa vaadittava hissien erottamista sähköverkosta.

79 §

Vaatimusten vastaisen hissien tarkastaminen

Jos hissiturvallisuusviranomaisella on perusteltua syytä epäillä hissien olevan vaatimusten vastainen siten, että siitä aiheutuu 37 §:ssä tarkoitettua vaaraa tai häiriötä, sillä on oikeus teettää hissien tarkastus tai muu vastaava tutkimus taikka määrätä hissien haltija tarkastuttamaan hissi.

Jos hissiturvallisuusviranomaisen teettää hissien tarkastuksen tai muun vastaavan tutkimuksen ja hissi osoittautuu 37 §:n mukaista vaaraa tai häiriötä aiheuttavaksi, hissiturvallisuusviranomaisen voi velvoittaa hissien haltijan korvaamaan tarkastuksesta tai tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset. Jos tarkastuksessa havaitaan, että vaara tai häiriö on aiheutunut hissien toimittajan toimenpiteistä, hissiturvallisuusviranomaisen voi velvoittaa hissien toimittajan korvaamaan tarkastuksesta tai tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset.

80 §

Ulkopuolisen asiantuntijan käyttö

Hissiturvallisuusviranomaisella on oikeus käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita hissin ja hissin turvakomponenttien vaatimustenmukaisuuden tutkinnassa, testaamisessa ja arvioimisessa. Ulkopuoliset asiantuntijat voivat hissiturvallisuusviranomaisen tai sen määräämän viranhaltijan apuna osallistua tämän lain mukaisiin tarkastuksiin sekä tutkia ja testata hissejä ja hissin turvakomponentteja.

Ulkopuolisella asiantuntijalla tulee olla tehtävien edellyttämä asiantuntemus ja pätevyys.

Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä silloin, kun hän hoitaa tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

81 §

Virka-apu

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä.

9 luku

Erinäiset säännökset

82 §

Ilmoitetun laitoksen todistukset vaatimustenmukaisuudesta

Ilmoitetun laitoksen on annettava hissin toimittajalle EU-tyyppitarkastustodistus tai vaatimustenmukaisuustodistus, jos hissi täyttää tämän lain vaatimukset. Ilmoitetun laitoksen on annettava hissin turvakomponentin valmistajalle EU-tyyppitarkastustodistus tai vaatimustenmukaisuustodistus, jos hissin turvakomponentti täyttää tämän lain vaatimukset.

Ilmoitetun laitoksen on säilytettävä jäljennökset 1 momentissa tarkoitetuista todistuksista ja niiden lisäyksistä sekä teknisistä asiakirjoista, hissin toimittajan ja hissin turvakomponentin valmistajan toimittamat asiakirjat mukaan luettuina, kyseisen todistuksen voimassaolon päättymiseen saakka.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin EU-tyyppitarkastustodistuksesta ja vaatimustenmukaisuustodistuksesta sekä niiden sisällöstä.

83 §

Ilmoitetun laitoksen todistuksen antamatta jättäminen tai sen peruuttaminen

Jos ilmoitettu laitos havaitsee, että hissi tai hissin turvakomponentti ei täytä sitä koskevia olennaisia turvallisuusvaatimuksia, sen on vaadittava hissin toimittajaa tai turvakomponentin valmistajaa korjaamaan puute, eikä se saa antaa hissin toimittajalle eikä turvakomponentin valmistajalle todistusta vaatimustenmukaisuudesta.

Jos ilmoitettu laitos katsoo todistuksen antamisen jälkeen, ettei hissi tai hissin turvakomponentti enää ole vaatimusten mukainen, sen on vaadittava hissin toimittajaa tai turvakomponentin valmistajaa korjaamaan puute ja tarvittaessa peruutettava todistus väliaikaisesti tai pysyvästi.

Jos puutetta ei korjata tai toimenpiteillä ei ole vaadittua vaikutusta, ilmoitetun laitoksen on tarpeen mukaan peruutettava todistus väliaikaisesti tai pysyvästi tai myönnettävä ne rajoitettuna.

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo:

- 1) 15 §:n 1 momentissa säädettyä hissien toimittajan velvollisuutta varmistaa hissien vaatimustenmukaisuus,
- 2) 15 §:n 2 momentissa säädettyä hissien toimittajan velvollisuutta laatia tekniset asiakirjat, suorittaa vaatimustenmukaisuuden arviointi, laatia EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus tai kiinnittää CE-merkintä hissiin,
- 3) 17 §:ssä säädettyä hissien toimittajan velvollisuutta antaa ohjeet,
- 4) 18 §:n 1 momentissa säädettyä hissien toimittajan velvollisuutta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin,
- 5) 18 §:n 2 momentissa säädettyä hissien toimittajan velvollisuutta ilmoittaa vaarasta,
- 6) 19 §:n 1 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta varmistaa hissien turvakomponenttien vaatimustenmukaisuus,
- 7) 19 §:n 2 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta laatia hissien turvakomponenttien tekniset asiakirjat, suorittaa vaatimustenmukaisuuden arviointi, laatia EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus tai kiinnittää CE-merkintä hissien turvakomponenttiin,
- 8) 20 §:n 1 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta huolehtia siitä, että sarjatuotannossa valmistettu hissien turvakomponentti on vaatimusten mukainen;
- 9) 22 §:ssä säädettyä valmistajan velvollisuutta antaa ohjeet,
- 10) 23 §:n 1 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin,
- 11) 23 §:n 2 momentissa säädettyä valmistajan velvollisuutta ilmoittaa vaarasta,
- 12) 25 §:ssä säädettyä maahantuojaan velvollisuutta varmistaa hissien turvakomponenttien vaatimustenmukaisuudesta, asiakirjojen laatimisesta tai CE-merkinnän kiinnittämisestä taikka velvollisuutta ilmoittaa vaarasta,
- 13) 28 §:ssä säädettyä maahantuojaan velvollisuutta varmistaa, että hissien turvakomponenttiin liitetään ohjeet,
- 14) 31 §:ssä säädettyä maahantuojaan velvollisuutta ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin ja ilmoittaa vaarasta,
- 15) 32 §:ssä säädettyä jakelijan velvollisuutta varmistaa hissien turvakomponenttien vaatimustenmukaisuudesta, asiakirjojen laatimisesta, CE-merkinnän kiinnittämisestä tai ohjeiden liittämisestä taikka velvollisuutta ilmoittaa vaarasta,
- 16) 34 §:n 1 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta varmistaa, että ryhdytään korjaaviin toimenpiteisiin,
- 17) 34 §:n 2 momentissa säädettyä jakelijan velvollisuutta ilmoittaa vaarasta,
- 18) 39 §:ssä säädettyä hissitöiden johtajan velvollisuutta,
- 19) 41 §:ssä säädettyä toiminnanharjoittajan nimeämisvelvollisuutta,
- 20) 42 §:ssä säädettyä toiminnanharjoittajan ilmoitusvelvollisuutta,
- 21) 50 §:n 1 momentissa säädettyä hissien haltijan velvollisuutta huolehtia hissien huolto-ohjelman laatimisesta ja noudattamisesta,
- 22) 51 §:ssä säädettyä hissien haltijan velvollisuutta huolehtia hissien korjaamisesta,
- 23) 54 §:ssä säädettyä nosto-oven haltijan huolto- ja kunnossapitovelvollisuutta tai velvollisuutta huolehtia siitä, että nosto-ovesta ei aiheudu vaaraa,
- 24) 55 §:ssä säädettyä hissien haltijan hissistä pelastamisvelvoitetta,
- 25) 56 §:ssä säädettyä hissien, laitteen tai nosto-oven haltijan, 57 §:ssä säädettyä laitteen tai nosto-oven haltijan tai 63 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyä hissien tai laitteen haltijan velvollisuutta huolehtia tarkastuksista,
- 26) 62 §:n 1 momentissa säädettyä tarkastajan ilmoitusvelvollisuutta, tai

27) 76 tai 77 §:n nojalla annettua kieltoa tai määräystä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *hissiturvallisuu-
suutta koskevien säännösten rikkomisesta sakkoon*.

Joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta, ei voida tuomita 1 momentin nojalla rangaistukseen samasta teosta.

CE-merkintärikkomuksesta säädetään CE-merkintärikkomuksesta annetussa laissa (187/2010).

85 §

Muutoksenhaku hissiturvallisuusviranomaisen päätökseen

Tämän lain mukaiseen hissiturvallisuusviranomaisen tekemään hallintopäätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hissiturvallisuusviranomaisen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämis- tai keskeyttämisuhan asettamista ja täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen saa kuitenkin hakea muutosta siten kuin uhkasakkolaissa säädetään.

86 §

Muutoksenhaku ilmoitetun laitoksen, pätevyysarviointilaitoksen, valtuutetun laitoksen ja valtuutetun tarkastajan päätökseen

Ilmoitetun laitoksen, pätevyysarviointilaitoksen, valtuutetun laitoksen tai valtuutetun tarkastajan tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Ilmoitetun laitoksen, pätevyysarviointilaitoksen, valtuutetun laitoksen tai valtuutetun tarkastajan päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

87 §

Sähkö- ja hissiturvallisuuden neuvottelukunta

Työ- ja elinkeinoministeriön ja hissiturvallisuusviranomaisen apuna tämän lain sekä sähköturvallisuuslain säännösten kehittämistä ja seurantaa varten on valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan asettama Sähkö- ja hissiturvallisuuden neuvottelukunta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävistä.

88 §

Onnettomuudesta ilmoittaminen

Poliisin, pelastus- ja työsuojeluviranomaisen sekä hissinnharjoittajan, valtuutetun laitoksen, valtuutetun tarkastajan ja hissinn haltijan on ilmoitettava hissiturvallisuusviranomaiselle vakavasta onnettomuudesta, jossa hissillä on ollut osuutta.

Onnettomuutta on pidettävä vakavana, jos sen seurauksena on kuolema tai vakava henkilö-, omaisuus- tai ympäristövahinko tai siitä on aiheutunut ilmeinen vakavan henkilö-, omaisuus- tai ympäristövahingon vaara.

Velvollisuudesta ilmoittaa onnettomuudesta tai vaaratilanteesta Onnettomuustutkintakeskukselle säädetään turvallisuustutkintalain (525/2011) 16 §:ssä.

89 §

Onnettomuuden tutkinta

Hissiturvallisuusviranomaisen on tutkittava vakava onnettomuus, jos hissiturvallisuusviranomaisen arvioi sen onnettomuuden syyn selvittämisen tai onnettomuuksien ehkäisyn kannalta tarpeelliseksi. Hissiturvallisuusviranomaisen voi tutkia myös muut hisseillä sattuneet onnettomuudet ja vakavat vaaratilanteet, jos se on onnettomuuden syyn selvittämisen tai onnettomuuksien ehkäisemisen kannalta tarpeellista.

90 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

91 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa markkinoille saatetut hissit ja hissinn turvakomponentit, joiden vaatimustenmukaisuus on varmistettu tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, saavat jäädä markkinoille tämän lain voimaan tullessa. Näihin hisseihin ja hissinn turvakomponentteihin liittyvät todistukset vaatimustenmukaisuudesta jäävät edelleen voimaan.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Työ- ja elinkeinoministeriön 22 päivänä lokakuuta 2014 asettama sähköturvallisuuden neuvottelukunta jatkaa toimintaansa toimikautensa loppuun saakka. Tämän lain voimaantulon jälkeen sähköturvallisuuden neuvottelukunnalla tarkoitetaan tämän lain mukaista sähkö- ja hissiturvallisuuden neuvottelukuntaa.

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyt pätevyystodistukset, erivapaudet ja poikkeusluvut jäävät voimaan annetussa laajuudessa.

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyt pätevyystodistukset voi pätevyysarvointilaitos kirjallisesta pyynnöstä muuttaa tämän lain mukaisiksi pätevyystodistuksiksi siten, että aikaisemmat hissipätevyystodistukset oikeuttavat hissipätevyyteen.

Toiminnanharjoittaja, jolla on tämän lain voimaan tullessa oikeus tehdä hissitöitä, saa jatkaa toimintaansa toimintailmoituksen tai luvan mukaisessa laajuudessa.

Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytty valtuutettu laitos, valtuutettu tarkastaja ja pätevyysarviointilaitos voi ilman erillistä hyväksyntää jatkaa tässä laissa tarkoitettuna valtuutettuna laitoksena, valtuutettuna tarkastajana tai pätevyysarviointilaitoksena nimeämispäätöksessä mainituilla ehdoilla.

Helsingissä 3 päivänä maaliskuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström

*Liite
Asetusluonnos*

Valtioneuvoston asetus

hissien turvallisuudesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään hissiturvallisuuslain (/20) nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin hissejä ja hissien turvakomponentteja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta (2014/33/EU), jäljempänä *hissidirektiivi*, soveltamisalaan kuuluvien hissien ja hissien turvakomponenttien olennaisista terveys- ja turvallisuusvaatimuksista, vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä ja EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta.

Lisäksi asetuksessa säädetään hissien turvallisuudesta annetussa laissa tarkoitetun hissipätevyyden koulutusvaatimusten oppisisällöstä ja hissien muutostyön tarkastamisesta.

2 §

Hissin turvakomponentit

Hissiturvallisuuslain 6 §:ssä tarkoitetuiksi hissien turvakomponenteiksi luokitellaan seuraavat hissien osat:

- 1) kuilun ovien lukituslaitteet;
- 2) turvalaitteet, jotka estävät korin putoamisen tai hallitsemattomat liikkeet, jos sähkönsyöttö katkeaa tai hissien komponentti vioittuu;
- 3) ylinopeuden rajoituslaitteet;
- 4 a) energiaa varastoivat puskurit: joko epälineaariset tai vaimennetulla palautusliikkeellä;
- 4 b) energiaa kuluttavat puskurit;
- 5) nostosylinterien hydraulipiireissä olevat turvalaitteet, jotka estävät korin putoamisen;
- 6) turvapiirien tyyppiset sähköiset turvalaitteet, joissa on elektronisia komponentteja.

3 §

Olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset

Hissiturvallisuuslain 7 §:ssä tarkoitetuista hissien ja hissien turvakomponentin olennaisista terveys- ja turvallisuusvaatimuksista säädetään tämä asetuksen liitteessä 1.

4 §

Hissin turvakomponentin vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt

Hissin turvakomponentin valmistajan on hissiturvallisuuslain 11 §:ssä tarkoitettua hissien turvakomponentin vaatimustenmukaisuuden arviointia suorittaessaan noudatettava yhtä seuraavista menettelyistä:

1) hissin turvakomponentin mallikappale on toimitettava hissidirektiivin liitteessä IV olevassa A osassa tarkoitettuun EU-tyyppitarkastukseen, ja tyypinmukaisuus on varmistettava arvioimalla hissin turvakomponentti hissidirektiivin liitteessä IX tarkoitettujen satunnaisten tarkastusten avulla;

2) hissin turvakomponentin mallikappale on toimitettava hissidirektiivin liitteessä IV olevassa A osassa tarkoitettuun EU-tyyppitarkastukseen, ja siihen on sovellettava liitteen VI mukaista tuotteiden laadunvarmistukseen perustuvaa tyypinmukaisuutta;

3) vaatimustenmukaisuus perustuu hissidirektiivin liitteen VII mukaiseen täydelliseen laadunvarmistukseen.

5 §

Hissin vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt

Hissin toimittajan on hissiturvallisuuslain 12 §:ssä tarkoitettua hissin vaatimustenmukaisuuden arviointia suorittaessaan noudatettava yhtä seuraavista menettelyistä:

1) jos hissi on suunniteltu ja valmistettu hissidirektiivin liitteessä IV olevan B osan mukaisessa EU-tyyppitarkastuksessa olleen mallihissin perusteella:

a) hissidirektiivin liitteen V mukainen hissin lopputarkastus;

b) hissidirektiivin liitteen X mukainen tuotteiden laadunvarmistukseen perustuva tyypinmukaisuus; tai

c) hissidirektiivin liitteen XII mukainen tuotannon laadunvarmistukseen perustuva tyypinmukaisuus;

2) jos hissi on suunniteltu ja valmistettu hissidirektiivin liitteen XI mukaisesti hyväksytyn laatujärjestelmän mukaisesti:

a) hissidirektiivin liitteen V mukainen hissin lopputarkastus;

b) hissidirektiivin liitteen X mukainen tuotteiden laadunvarmistukseen perustuva tyypinmukaisuus; tai

c) hissidirektiivin liitteen XII mukainen tuotannon laadunvarmistukseen perustuva tyypinmukaisuus;

3) hissidirektiivin liitteen VIII mukainen hissin yksikkökohtaiseen tarkastukseen perustuva vaatimustenmukaisuus;

4) hissidirektiivin liitteen XI mukainen täydelliseen laadunvarmistukseen ja suunnittelun tarkastukseen perustuva vaatimustenmukaisuus.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitetuissa tapauksissa, jos hissin suunnittelusta ja valmistuksesta vastaava henkilö ei ole sama kuin asennuksesta ja testauksesta vastaava henkilö, ensin mainitun on toimitettava viimeksi mainitulle kaikki tarvittavat asiakirjat ja tiedot, jotta tämä kykenee takaamaan hissin oikean ja turvallisen asentamisen ja testaamisen.

Kaikki sallitut muunnelmat mallihissin ja sellaisten hissien, jotka muodostavat osan mallihisseistä johdetuista hisseistä, välillä on määriteltävä selvästi (mukaan lukien enimmäis- ja vähimmäisarvot) teknisissä asiakirjoissa.

Laskelmin ja/tai suunnitelmin on sallittua osoittaa laitesarjan yhdenmukaisuus liitteessä 1 säädettyjen olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten täyttämiseksi.

6 §

EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus

Hissiturvallisuuslain 13 §:ssä tarkoitetun hissin EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen on oltava hissidirektiivin liitteen II B-kohdan mukainen ja se on pidettävä ajan tasalla.

Hissiturvallisuuslain 13 §:ssä tarkoitetun hissin turvakomponentin EU-vaatimustenmukaisuus vakuutuksen on oltava hissidirektiivin liitteen II A-kohdan mukainen ja se on pidettävä ajan tasalla.

EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksessa on ilmoitettava, että hissin turvakomponentin tai hissin olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten täyttyminen on osoitettu.

Jos hissiin tai hissin turvakomponenttiin sovelletaan useampaa kuin yhtä Euroopan unionin säädöstä, jossa edellytetään EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta, kaikkien kyseisten Euroopan unionin säädösten osalta laaditaan yksi EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus. Tällaisessa vakuutuksessa on mainittava kyseisten unionin säädösten tunnistetiedot, niiden julkaisuviitteet mukaan luettuina.

7 §

Koulutusvaatimusten oppisisältö ja laajuus

Hissiturvallisuuslain 46 §:ssä tarkoitetun hissipätevyyden koulutusvaatimuksiin sisältyvien soveltuvien tutkintojen ja niitä täydentävien koulutuksien tulee olla tämän pykälän mukaisia.

Soveltuvan tekniikan alan ammatillisen tutkinnon tulee sisältää sähköalan opintoja vähintään 30 osaamispistettä ja soveltuva tekniikan alan korkeakoulututkinnon tulee sisältää sähköalan opintoja vähintään 25 opintopistettä. Opintoihin tulee kuulua alla olevan luettelon aihealueet siten, että kunkin kohdan opintojen laajuus on vähintään 1,5 osaamispistettä tai 1,5 opintopistettä.

Aihealueet ovat:

- 1) teoreettinen sähkötekniikka ja sähkömittaustekniikka;
 - 2) sähköturvallisuustutkinnossa vaadittavat sähköturvallisuussäädökset ja -standardit;
 - 3) sähkötyöturvallisuus ja sähkövirran vaikutukset;
 - 4) sähkölaitteen liitosjohdon mitoitus, suojaus ja dokumentointi;
 - 5) sähköturvallisuuteen liittyvät tarkastukset ja mittaukset.
- Näyttöperusteisen tutkinnon tulee vastata edellä vaadittua tiedollista ja taidollista osaamista.

8 §

Hissien muutostöiden tarkastaminen

Hissiturvallisuuslain 63 §:n 1 momentissa tarkoitettu hissiin tehtävä merkittävä muutostyö on tarkastettava tarvittavassa laajuudessa käyttäen tämän asetuksen 5 §:n 1 momentin 3 kohdan tarkoittamaa hissin yksikkökohtaiseen tarkastukseen perustuvaa menetelmää.

9 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

LIITE 1: Olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset

Johdanto

Olennaisia terveys- ja turvallisuusvaatimuksia sovelletaan silloin, kun hissiä tai hissien turvakomponenttia käytetään hissien toimittajan tai turvakomponentin valmistajan tarkoittamalla tavalla.

Hissin ja hissien turvakomponentin on täytettävä tässä liitteessä esitetyt olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset. NykYTEKniikan taso huomioon ottaen voi kuitenkin olla mahdollista, ettei niissä säädettyjä tavoitteita voida saavuttaa. Tällöin hissi tai hissien turvakomponentti on suunniteltava ja rakennettava vastaamaan mahdollisimman hyvin näitä tavoitteita.

Turvakomponentin valmistajan ja hissien toimittajan on tunnistettava kaikki tuotteisiinsa liittyvät vaaratekijät, arvioitava niistä aiheutuvat riskit sekä otettava arvioinnin tulokset huomioon tuotteiden suunnittelussa ja rakentamisessa.

1. Yleistä

1.1 Koneiden turvallisuutta koskevat yleiset vaatimukset

Hissin on lisäksi täytettävä koneiden turvallisuutta koskevan valtioneuvoston asetuksen (400/2008) liitteen 1 olennaiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset niiden vaaratekijöiden osalta, joita ei käsitellä tässä liitteessä. Kyseisen liitteen kohtaa 1.1.2 on aina noudatettava.

1.2 Kuorman kantava yksikkö

Hissin kuorman kantavan yksikön on oltava kori. Kori on suunniteltava ja rakennettava siten, että sen koko ja lujuus vastaavat hissien rakentajan sille määrittämää suurinta henkilömäärää ja nimelliskuormaa.

Jos hissi on tarkoitettu henkilökuljetukseen ja jos sen kori on mitoiltaan riittävän suuri, kori on suunniteltava ja rakennettava siten, että sen rakenteelliset ominaisuudet eivät haittaa tai estä vammaisten henkilöiden pääsyä hissiin tai hissien käyttöä, ja samalla sallivat vammaisten henkilöiden hissien käyttöä helpottavien asianmukaisten muutosten tekemisen.

1.3 Kannattimet ja tuet

Korin kannattimet ja/tai tuet, sen kiinnitykset ja kaikki niiden päätteet on valittava ja suunniteltava niin, että varmistetaan riittävä turvallisuustaso ja että korin putoamisvaara on mahdollisimman pieni ottaen huomioon käyttöolosuhteet, käytetyt materiaalit ja valmistusolosuhteet.

Jos korin kannattimina käytetään köysiä tai ketjuja, on käytettävä vähintään kahta erikseen kiinnitettyä köyttä tai ketjua. Näissä köysissä ja ketjuissa ei saa olla liitoksia tai pujoksia muuta kuin kiinnittämistä tai kääntösilmaan tekoa varten.

1.4 Kuormituksen ja ylinopeuden valvonta

1.4.1 Hissi on suunniteltava ja asennettava niin, että tavallinen käynnistyminen ei ole mahdollista, jos nimelliskuorma ylitetään.

1.4.2 Hissi on varustettava nopeudenrajoittimella. Tämä vaatimus ei koske hissiä, jossa käyttöjärjestelmä on niin suunniteltu, että ylinopeus on estetty.

1.4.3 Nopea hissi on varustettava nopeuden tarkkailulaitteella ja nopeuden rajoituslaitteella.

1.4.4 Vetopyörähissi on suunniteltava niin, että varmistetaan riittävä kitka köysien ja vetopyörän välillä.

1.5 Koneisto

1.5.1 Henkilöhissillä on oltava oma koneisto. Tämä vaatimus ei koske hissiä, jossa vastapaino on korvattu toisella korilla.

1.5.2 Hissin toimittajan on varmistettava, ettei hissin koneiston eikä hissiin liittyvien laitteiden luokse pääse muutoin kuin huoltoa varten ja hätätapauksissa.

1.6 Hallintalaitteet

1.6.1 Ilman saattajaa kulkevien vammaisten henkilöiden käyttöön tarkoitetun hissin hallintalaitteet on suunniteltava ja sijoitettava tätä tarkoitusta vastaavasti.

1.6.2 Hallintalaitteet on merkittävä selvästi ja käyttötarkoitusta vastaavasti.

1.6.3 Hissiryhmän kutsupiirit voivat olla hissikohtaisia tai usealle hissille yhteisiä.

1.6.4 Sähkölaitteet on asennettava ja kytkettävä niin, että:

- a) niitä ei voi missään olosuhteissa sekoittaa hissin toimintaan kuulumattomiin sähkölaitteisiin;
- b) sähkönsyöttö voidaan katkaista tai kytkeä kuormitettuna;
- c) hissin liikkeet ovat riippuvaisia sähköisistä turvalaitteista, jotka ovat erillisessä sähköisessä turvapiirissä;
- d) yksi vika sähköasennuksessa ei aiheuta vaaratilannetta.

2. Korin ulkopuolella oleviin henkilöihin kohdistuvat vaaratekijät

2.1 Hissi on suunniteltava ja rakennettava niin, että korin liikkumiseen tarvittavaan tilaan voi päästä vain huoltoa varten ja hätätapauksissa. Ennen kuin henkilö menee tähän tilaan, hissin tavanomainen käyttö on estettävä.

2.2 Hissi on suunniteltava ja rakennettava niin, että estetään puristumisvaara korin ollessa liikeratansa ääriasennoissa.

Tämä vaatimus täyttyy järjestämällä vapaa tila tai suojauspaikka ääriasentojen ulkopuolelle.

Rakennettaessa hissi käyttöönotettuun rakennukseen, jossa riittävää suojatilaa ei voida järjestää, tämä vaatimus voidaan toteuttaa myös vastaavan turvallisuuden toteuttavilla kiinteästi asennetuilla turvalaitteilla.

2.3 Hissikoriin johtavat kuilun aukot on varustettava ovilla, joiden mekaaninen lujuus on riittävä suunnitelluissa käyttöolosuhteissa.

Tavanomaisen käytön aikana on lukituslaitteen:

- a) estettävä korin tahallinen tai tahaton liikkeellelähtö, jolleivät kaikki kuilun ovet ole suljetut ja lukitut;
- b) estettävä kuilun oven avaaminen korin liikkussa määrätyn pysähdysalueen ulkopuolella. Kuitenkin hissin ajo kerrostasolle avoimin ovin sallitaan pysähdysalueella, kun ajonopeutta kerrokseen valvotaan.

3. Korissa oleviin henkilöihin kohdistuvat vaaratekijät

3.1 Hissikorissa on oltava ilmastointiaukkoja lukuun ottamatta täyskorkeat umpinaiset seinät sekä kiinteä lattia ja katto. Korissa on oltava täyskorkeat ovet. Ovet on suunniteltava ja asennettava niin, että kori voi liikkua vain suljetuin ovin. Korin on pysähdyttävä, jos ovet avataan lukuun ottamatta kohdassa 2.3 sallittua kerrokseen ajoa.

Korin pysähtyessä kahden tason väliin ovien on pysyttävä suljettuina ja lukittuina, jos avoimista ovista on vaara pudota tai joutua korin ja kuilun väliin.

3.2 Hississä on oltava laitteet, jotka estävät korin vapaan putoamisen tai hallitsemattoman liikkeen virran katketessa tai hissin komponenttien vioittuessa.

Korin vapaan putoamisen estävän laitteen on toimittava riippumatta korin kannattimista.

Tämän laitteen on kyettävä pysäyttämään nimellisa nopeudella ja hissin toimittajan ennakoimalla suurimmalla nopeudella liikkuva kori. Tämän laitteen aiheuttama pysähtyminen ei saa missään kuormitusolosuhteissa aiheuttaa matkustajille vahingollista nopeuden hidastumista.

3.3 Kuilun pohjan ja korin lattian väliin on asennettava puskurit.

Kohdan 2.2 mukainen vapaa tila on mitattava puskurit ollessa täysin kokoonpuristuneina.

Tätä vaatimusta ei sovelleta hisseihin, joissa käyttöjärjestelmä on siten suunniteltu, että kori ei voi päästä kohdassa 2.2 mainittuun suojatilaan.

3.4 Hissi on suunniteltava ja rakennettava niin, että sitä ei voi käynnistää, jos 3.2 kohdassa vaadittu laite ei ole toimintavalmiudessa.

4. Muut vaaratekijät

4.1 Konekäyttöiset kuilun ja korin ovet on varustettava laitteilla, jotka estävät vaarallisen puristumisen ovien liikkussa.

4.2 Kun rakennuksen paloturvallisuuden vuoksi käytetään osastoivia kuilun ovia, niiden paloteknisen rakenteen on oltava riittävä tiiviyn, lämmön ja lämpösäteilyn eristämisen kannalta.

4.3 Vastapainot on asennettava niin, että vältetään korin ja vastapainon törmäminen ja vastapainon putoaminen korin päälle.

4.4 Hissi on varustettava välineillä, joilla koriin jääneet henkilöt voidaan pelastaa turvallisesti.

4.5 Kori on varustettava kiinteällä kaksisuuntaisella viestintälaitteella, jolla saadaan jatkuva yhteys hissin pelastajaksi sovittuun taho.

4.6 Hissi on suunniteltava ja rakennettava niin, että hissien koneiston lämpötilan ylittäessä hissien toimittajan asettaman enimmäisarvon se voi suorittaa loppuun käynnissä olevat liikkeet mutta ei voi vastaanottaa uusia kutsuja.

4.7 Kori on suunniteltava ja rakennettava niin, että matkustajien tarvitsema riittävä ilmanvaihto varmistetaan myös pitkien pysähdysten aikana.

4.8 Korin on oltava riittävästi valaistu aina sitä käytettäessä ja aina, kun ovi on auki. Korissa on oltava myös hätävalaistus.

4.9 Edellä 4.5 kohdassa mainitut viestintälaitteet ja 4.8 kohdassa mainittu hätävalaistus on suunniteltava ja rakennettava niin, että ne toimivat myös ilman tavanomaista verkkosähköä. Varasähkönsyötön toiminta-ajan on oltava tarpeeksi pitkä tavanomaisten pelastustoimien suorittamiseksi.

4.10 Tulipalon aikana käytettäväksi tarkoitettujen hissien ohjauspiirit on suunniteltava ja toteutettava niin, että palotilanteessa hissien pysähtyminen tietyillä tasoilla voidaan estää ja että vain pelastusryhmällä on mahdollisuus ohjata hissiä.

5. Merkinnät

5.1 Koneiden turvallisuutta koskevan valtioneuvoston asetuksen (400/2008) liitteen 1 kohdassa 1.7.3 asetettujen merkintöjen koskevien vähimmäisvaatimusten lisäksi hissikorissa tulee olla helposti nähtävissä oleva kilpi, johon on selkeästi merkitty nimelliskuorma kilogrammoina ja suurin sallittu kuljetettava henkilömäärä.

5.2 Jos hissi on suunniteltu niin, että koriin loukkuun jääneet ihmiset voivat poistua sieltä ilman ulkopuolista apua, korissa on oltava asiaa koskevat selvät ja helposti nähtävissä olevat ohjeet.

6. Ohjeet

6.1 Hissin turvakomponentin mukana on toimitettava ohjeet niin, että seuraavat toimet voidaan suorittaa tehokkaasti ja turvallisesti:

- a) kokoonpano;
- b) kytkentä;
- c) säätö;
- d) huolto.

6.2 Hissin mukana on toimitettava ohjeet. Ohjeisiin on sisällyttävä ainakin seuraavat asiakirjat:

- a) ohjeet, jotka sisältävät tavanomaisessa käytössä, huollossa, korjauksessa, tarkistuksissa ja määräaikaistarkastuksissa sekä kohdassa 4.4 mainituissa pelastustoimissa tarvittavat ohjeet ja kaaviot;
- b) huoltokirja, johon voidaan merkitä tehdyt huollot, korjaukset ja määräaikaistarkastukset.